

Onderwerp:

Wob-besluit

Postadres:

Postbus 70012
3000KP Rotterdam

Inlichtingen: [REDACTED]

E-mail: [REDACTED]@rotterdam.nl

Telefoon: 14010

Per email: [REDACTED]

Ons kenmerk: 673695-2021

Bijlagen: Inventarisatielijst en aantal reeds openbare documenten

Datum: 13 januari 2022

PER AANGETEKENDE POST

Vooraf per e-mail

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Geachte heer/ mevrouw [REDACTED]

Wob-verzoek

Op 2 november 2021 ontving ik van u het volgende verzoek om informatie (door u gedateerd op 2 november 2021) inzake het in 2017 uitgevoerde onderzoek naar de islamitische infrastructuur in Rotterdam- kort gezegd –de krachtenveldanalyse.

U vraagt daarbij specifiek om:

- 1) "Het volledige gemaakt rapport betreft stichting essalam moskee te Rotterdam
- 2) Overzicht van de ingezamelde gegevens / informatie tijdens het undercoveronderzoek.
- 3) Voorbereiding en uitvoering van het beleid omtrent religieuze instellingen in Rotterdam."

Uw verzoek wordt aangemerkt als een verzoek in de zin van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Verdaging

Bij brief van 2 november 2021 met nummer 673695-2021 is de ontvangst van uw verzoek bevestigd. Per e-mail van 29 november jl. is de beslistermijn verdaagd.

Inventarisatie en beoordeling

Op basis van uw verzoek zijn documenten geïnventariseerd en die zijn vervolgens op bijgevoegde inventarisatielijst gezet. Per document is op de inventarisatielijst aangegeven hoe deze zijn beoordeeld en in hoeverre het document al dan niet (gedeeltelijk) openbaar kan worden gemaakt.

Bij de beantwoording van uw Wob-verzoek houd ik de door u gehanteerde nummering aan.

1. *Het volledige gemaakt rapport betreft stichting Essalam moskee te Rotterdam*

Er wordt aangenomen dat uw Wob-verzoek ten aanzien van dit punt ziet op document 1 uit bijgevoegde inventarisatielijst, het rapport (de krachtenveldanalyse). Daartoe overweeg ik als volgt.

Algemene toelichting op weigering openbaarmaking rapport krachtenveld analyse

Allereerst verwijs ik naar mijn brief van 25 november jl. (kenmerk 21bb014928) waarin aan de gemeenteraad een reflectie wordt gegeven op het rapport (de krachtenveldanalyse). Daarin is tevens gemotiveerd aangegeven dat het rapport niet wordt gedeeld met de raad. Wel zijn met de raad gedeeld de offerte en de opdrachtverstrekking (met uitzondering van de bedrijfsgegevens en persoonsgegevens). Deze documenten treft u ter informatie als bijlagen bij dit besluit (zie inventarisatielijst).

In lijn met deze raadsbrief, besluit ik in reactie op uw verzoek om het gevraagde rapport niet openbaar te maken, samengevat om de volgende redenen.

Zoals ook blijkt uit de bijgevoegde raadsbrieven, is met de opdrachtverstrekking vanuit het belang van bronbescherming overeengekomen dat wij de anonimiteit van respondenten zouden garanderen en dat de inhoud van de analyse geheim zou blijven. Op die manier konden respondenten in alle vrijheid hun medewerking verlenen aan de analyse. Het is van belang dat respondenten erop kunnen blijven vertrouwen dat de geheimhouding van de krachtenanalyse en hun anonimiteit geborgd blijven. Daarnaast zou openbaarmaking ertoe kunnen leiden dat de veiligheid van respondenten en de onderzoekers in het geding komt omdat uit de informatie in het rapport de identiteit van de respondenten achterhaald zou kunnen worden. Ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer en onevenredige benadeling van deze personen dient de informatie dan ook niet openbaar te worden gemaakt. De weigering het rapport openbaar te maken steunt op artikel 10 lid 2 onder e en g Wob. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

Artikelen 10 lid 2 sub e (persoonlijke levenssfeer) en 10 lid 2 sub g (voorkomen van onevenredige benadeling).

Op grond van artikel 10 lid 2 onder e van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd. In de geïnventariseerde documenten staan gegevens die herleidbaar zijn tot personen. Wij zijn van mening dat ten aanzien van deze gegevens het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd, zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid.

Artikel 10 lid 2 sub g Wob

Met de opdrachtverstrekking zijn wij als gemeente overeengekomen dat wij de anonimiteit van respondenten zouden garanderen en dat de inhoud van de analyse geheim zou blijven. De opdracht was bedoeld als vertrouwelijk onderzoek voor de gemeente Rotterdam en naar haar aard niet bedoeld voor openbaarmaking. Op die manier konden respondenten in alle vrijheid hun medewerking verlenen aan de analyse. Met openbaarmaking van de analyse zouden wij deze belofte moeten verbreken. Het is van belang dat respondenten erop kunnen blijven vertrouwen dat de geheimhouding van de krachtenanalyse en hun anonimiteit geborgd blijven. Dit betreft ook het belang van de gemeente Rotterdam omdat wij richting derden een betrouwbare partner willen zijn en blijven. Openbaarmaking terwijl vertrouwelijkheid is afgesproken, kan ertoe leiden dat ook in algemene zin de bereidheid afneemt om vrijelijk te spreken en informatie met de gemeente te delen. Dit uit vrees dat, ondanks een belofte van vertrouwelijkheid, de informatie in de openbaarheid worden gebracht.

Verder is openbaarmaking van het rapport onevenredig benadelend voor de in het rapport beschreven instellingen en daaraan gelieerde natuurlijke personen. Zoals blijkt uit de reeds openbaar gemaakte offerte, heeft de uitgevoerde analyse een beperkte houdbaarheid van

maximaal twee jaar. De analyse is uitgevoerd in 2017. De in het rapport opgenomen informatie betreft nu reeds verouderde informatie nu het een analyse betreft van de situatie zoals deze in 2017 was. Daarnaast zou openbaarmaking ertoe kunnen leiden dat de veiligheid van respondenten en de onderzoekers in het geding komt omdat uit de informatie in het rapport de identiteit van de respondenten achterhaald zou kunnen worden. Dat dit een reële vrees is, is ook gebleken aangezien medewerkers zijn bedreigd, nadat een artikel is verschenen over de uitgevoerde krachtenveldanalyses. Dit zou tevens een inbreuk op hun persoonlijke levenssfeer tot gevolg kunnen hebben, zodat in zoverre ook artikel 10, tweede lid, onder e Wob aan openbaarmaking in de weg staat.

In het kader van de belangenafweging, acht ik de hiervoor genoemde belangen zwaarder wegen dan het algemene belang van openbaarheid van dit specifieke document.

Artikel 10 lid 1 onder d Wob

Van belang is verder dat artikel 10 lid 1 onder d Wob aan openbaarmaking van bepaalde passages in de weg staat. Artikel 10 lid 1 onder d van de Wob bepaalt dat het verstrekken van informatie achterwege blijft voor zover het persoonsgegevens betreft als bedoeld in de artikelen 9, 10 en 87 van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer. In de analyse wordt een overzichtelijk beeld geschetst van alle in Rotterdam aanwezige stromingen, bewegingen en organisaties die samen de islamitische infrastructuur vormen. In relatie tot deze organisaties zijn in het rapport direct betrokken personen opgenomen zoals bestuursleden, oprichters en predikers. Er is geen uitzonderingsgrond aanwezig om deze gegevens openbaar te maken en daarom wordt ten aanzien van deze gegevens de openbaarmaking geweigerd.

2. Overzicht van de ingezamelde gegevens / informatie tijdens het undercoveronderzoek.

Uw aanvraag wordt op dit punt afgewezen wegens een gebrek aan documenten. Zoals blijkt uit de brief van 21 oktober jl. aan de gemeenteraad is er door de gemeente Rotterdam geen opdracht gegeven moskeeën of personen te bespioneren of heimelijk af te luisteren. De gemeente kan en mag dat ook niet doen. Ten aanzien van de openbaarmaking van het rapport krachtenveldanalyse, verwijs ik naar punt 1.

3. Voorbereiding en uitvoering van het beleid omtrent religieuze instellingen in Rotterdam

De gemeente Rotterdam heeft geen specifiek beleid over religieuze instellingen. Uw aanvraag wordt daarom op dit punt afgewezen wegens een gebrek aan documenten.

Wel is er beleid over acceptatie van levensbeschouwelijke diversiteit in het algemeen: Actieprogramma Integratie & Samenleven: 'Relax. Dit is Rotterdam' en zijn er gemeentelijke richtlijnen voor erediensten in huizen van de wijk. Verder is er documentatie over uitgevoerde activiteiten om de beveiliging van islamitische instelling te verbeteren. De betreffende documenten hierover zijn bijgevoegd bij dit besluit. Welke documenten dit verder zijn, blijkt uit de bijgevoegde inventarisatielijst.

Openbare documenten

Een aantal documenten zoals ook omschreven op de inventarislijst is reeds openbaar. De Wob is niet van toepassing op openbare documenten. Voor uw gemak worden afschriften van deze documenten met dit besluit meegestuurd.

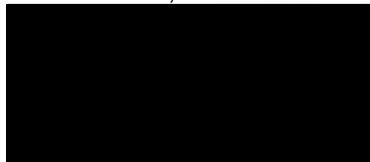
BESLUIT

Met inachtneming van het voorgaande weiger ik de openbaarmaking van document 1 het rapport de krachtenveldanalyse.

Overige informatie

Voor overige, reeds openbare informatie, verwijs ik u naar openbare bronnen zoals www.rotterdam.nl waar openbare documenten integraal en eenvoudig opvraagbaar zijn.

Hoogachtend,
de Burgemeester van Rotterdam
namens deze,

mr. E.C. Duitman- van Putten
Directeur Directie Veiligheid

Niet eens met deze beslissing?

Dan kunt u, of een andere belanghebbende, een bezwaarschrift indienen. Dit moet binnen zes weken na de bekendmaking van het besluit. U stuurt het bezwaarschrift naar:

De burgemeester van Rotterdam a.v. de Algemene Bezwaarschriftencommissie
Postbus 1011, 3000 BA te ROTTERDAM
Faxnummer Algemene Bezwaarschriftencommissie: (010) 267 63 00.

In het bezwaarschrift moet in ieder geval staan:

- uw naam, adres en handtekening;
- uw telefoonnummer zodat contact met u opgenomen kan worden om samen met u te bespreken wat de beste aanpak van uw bezwaarschrift is;
- de datum waarop u bezwaar maakt;
- een omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt;
- de reden(en) van uw bezwaar.

U wordt verzocht tevens een kopie van dit besluit mee te zenden.

U kunt uw bezwaarschrift via internet ook digitaal indienen.

Zie: http://www.rotterdam.nl/product:bezwaar_indienen

Hiervoor is een DigiD of een E-herkenning voor bedrijven nodig.

U kunt het bezwaarschrift niet op een andere digitale wijze, bijvoorbeeld per e-mail, indienen.

Blad: 5/5
Datum: 13 januari 2022
kenmerk **673695-2021**

U kunt, indien u een bezwaarschrift bij het college heeft ingediend, een verzoek om voorlopige voorziening (o.a. schorsing) indienen bij:

Rechtbank Rotterdam, sector Bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM te ROTTERDAM.

Voor een dergelijk verzoek is griffierecht verschuldigd.

Verdere informatie kunt u vinden op de website van de rechtbank Rotterdam:

www.rechtspraak.nl/Gerechten/Rotterdam.

Inventarisatielijst

WOB-verzoek krachtenveldanalyse
 Zaaknummer: 673695-2021

Nr	Datum	Type document + onderwerp	Beoordeling	WOB-weigeringsgrond
1	12-12-2017	Krachtenveldanalyse Rotterdam	Niet openbaar	
2	28-1-2020	200128 Afdoening toezegging over 'bewierroken haat geweld binnen islamitische onderwijs'	Reeds Openbaar	Art. 10 lid 2 sub E jo Art. 10 lid 2 sub G jo Art. 10 lid 1 sub D
3	1-3-2019	Relax. Dit is Rotterdam	Reeds Openbaar	
4	30-11-2017	171130 Motie 1 Huizen van de wijk voor iedereen	Reeds Openbaar	
5	30-11-2017	171130 Motie 2 Duid richtlijnen voor gebruik Huizen van de Wijk	Reeds Openbaar	
6	2-7-2018	180702 17050 Handboek veiligheid versie 2 (definitief 1.0)	Reeds Openbaar	
7	19-2-2019	190219 afdoening moties gebruik huizen van de wijk voor erediensten	Reeds Openbaar	
8	19-2-2019	190219 Afweging erediensten	Reeds Openbaar	
9	19-3-2021	19bb13537 Motie beveiliging islamitische instellingen	Reeds Openbaar	
10	30-7-2019	190730 19bb19334 Afdoeningsvoorstel Motie Beveiliging islamitische instell	Reeds Openbaar	
11	16-11-2020	201116 Burgemeestersbrief afdoeningsvoorstel Motie Beveiliging islam. inst	Reeds Openbaar	

Weigeringsgronden
Wetsartikel

Art. 3 WOB (code buiten reikwijdte)
 Art. 10 lid 1 sub a WOB (code 1a)
 Art. 10 lid 1 sub b WOB (code 1b)
 Art. 10 lid 1 sub c WOB (code 1c)
 Art. 10 lid 1 sub d WOB (code 1d)
 Art. 10 lid 2 sub a WOB (code 2a)
 Art. 10 lid 2 sub b WOB (code 2b)
 Art. 10 lid 2 sub c WOB (code 2c)
 Art. 10 lid 2 sub d WOB (code 2d)
 Art. 10 lid 2 sub e WOB (gelakt zonder code)
 Art. 10 lid 2 sub f WOB (code 2f)
 Art. 10 lid 2 sub g WOB (code 2g)
 Art. 11 lid 1 WOB (code 11)
 Art. 53 Gemeentewet
 Art. 54 Gemeentewet
 Art. 55 Gemeentewet
 Art. 2.57 Aanbestedingswet 2012
 Art. 28 Rechtsvordering
 Art. 7-4 Awb
 Wet politiegegevens

Kern

Buiten scope aanvraag
 Gevaar voor de eenheid van de kroon
 Mogelijke schade aan de veiligheid van de Staat
 Bedrijfs- en fabricagegegevens
 Bijzondere persoonsgegevens
 Internationale betrekkingen
 Economische- of financiële belangen
 De opsporing en vervolging van strafbare feiten
 Inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen
 Eerbieding persoonlijke levenssfeer
 Belang van geadresseerde om al eerste kennis te nemen
 Onevenredige bevoordeling/benadeling
 Intern beraad, persoonlijke beleidsopvattingen
 Geheimhouding
 Geheimhouding
 Geheimhouding
 Vertrouwelijk verstrekt i.h.k.v. aanbesteding
 Bijzondere regeling
 Verzoek/aanvraag ikv artikel 7:4, vierde lid, Awb
 Bijzondere regeling

Beoordeling

Reeds Openbaar
 Openbaar
 Deels Openbaar
 Niet Openbaar

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:

Toezegging over 'bewieroken haat geweld binnen islamitisch onderwijs

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Op 10 en 11 september 2019 berichtten NRC en Nieuwsuur over misstanden in islamitisch (informeel) onderwijs. Dit heeft aanleiding gegeven tot een actualiteitendebat op 19 september 2019. Wethouder Wijbenga heeft u toen toegezegd: 'De wethouder stemt binnen het college en met het rijk af wat nodig is om de kwaliteit en veiligheid te borgen van informeel onderwijs. Ook biedt het college de organisaties achter het informeel onderwijs ondersteuning aan om de kwaliteit en weerbaarheid te verhogen, bijvoorbeeld advies over 'screening'. (19bb21110). Omdat de beantwoording hiervan verschillende wethoudersportefeuilles betreft is er gekozen voor een brief aan de Gemeenteraad.

**Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder
aangenomen moties en gedane toezeggingen:**

Deze brief kunt u lezen als aanvulling op de eerdere collegebrief over wettelijke kaders en visie op informeel onderwijs van juni 2019 (19bb16669). Hieronder volgen eerst de scope, insteek en randvoorwaarden, daarna de vervolgstappen.

Toelichting:

Scope: informele religieuze scholing van jongeren

De inzet richt zich op informele scholing door private partijen waarin religieuze vorming plaatsvindt. Dus niet op culturele activiteiten (zoals drakendans), taallessen (zoals Chinees, Pools, Arabisch, Spaans) of bijles (huiswerkbegeleiding, rekenen, taal), tenzij daarin ook een component van religieuze scholing wordt meegenomen. Zonder deze focus zou de inzet enorm verwateren.

De scope is niet beperkt tot één specifieke religie. Ook in andere religies dan de islam kan er sprake zijn van scholing dat op gespannen voet staat met bijvoorbeeld de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen, LHBTI+, atheïsten of andersdenkenden. Tegelijk gingen de actualiteit en de berichtgeving specifiek over islamitische vorming.

Op dit onderwerp wordt momenteel de urgentie gevoeld. U zult in de acties terugzien dat we de eerste stappen vooral samen met de moslimgemeenschap zetten, overigens mede op initiatief van henzelf.

Als laatste betreft de scope 'jongeren'. Het landelijke onderzoek naar informele scholing dat het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) laat doen, richt zich op jongeren van 5 tot 16 jaar. Wij houden dezelfde definitie aan.

Insteek: versterken van weerbaarheid en kritisch vermogen

De mogelijkheden vanuit het strafrecht zijn in een vrij land als het onze, beperkt. Dit constateerden we ook in de actualiteitenraad, maar u vroeg ons om aan te geven wat er desalniettemin wél kan. Wij richten ons dus op het versterken van het positieve: zoals de verantwoordelijkheid die in veel eigen kringen gevoeld wordt, de weerbaarheid van gemeenschappen en het professionaliseren van de particuliere organisaties. Kenmerkend voor de 'Relax. Dit is Rotterdam' aanpak: het probleem is er, dat pakken we aan – niet door verder te polariseren, maar door te verbinden.

Randvoorwaarde: scheiding 'kerk en staat'

We leven in een vrij land met vrijheid van godsdienst. De overheid bemoeit zich niet met de inhoud van religie; ook dit college niet. We stimuleren het kritische vermogen binnen de samenleving zelf door partijen te faciliteren die hierin iets kunnen betekenen, zonder dat wij ons met de inhoud van religie bemoeien.

Acties

We komen tot de volgende zes acties, gericht op zelfregulering, de kwaliteit van vrijwilligersorganisaties, bescherming van de Nederlandse normen en waarden, bestaande inzet en landelijke ontwikkelingen.

1. Vanuit gemeenschap aanpakken van misstanden informeel onderwijs

In de raadsbespreking hebben we het belang gezien van tegengeluiden vanuit de islamitische gemeenschappen zelf. Het zelfkritische vermogen kan gestimuleerd worden door een organisatie of vertegenwoordiging binnen die gemeenschap te faciliteren. Deze kan zich dan inzetten voor het in kaart brengen en agenderen van misstanden, voorlichting geven aan ouders, docenten trainen, alternatief lesmateriaal bieden, mogelijkheden van zelfregulering onderzoeken, etc.

Na de verslaggeving van NRC en Nieuwsuur is een organisatie uit Rotterdam met een voorstel gekomen om dit op te pakken, namelijk de koepelorganisatie Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond (SPIOR). Volgens SPIOR wordt Rotterdam door moslims gezien als gidsstad van Nederland en zij willen zich daarom graag inzetten voor de positieve ontwikkeling van de islamitische identiteit binnen de Nederlandse context en uitvoering geven aan de bovenstaande beschrijving. De overtuiging daarbij is dat een goede gelovige een goede Nederlandse burger is. SPIOR heeft een goed beeld van de inhoud en didactische methodes van informele scholing en wat daaraan verbeterd kan worden.

SPIOR heeft een voorstel gedaan hoe dit in Rotterdam aan te pakken en dat wordt nu verder uitgewerkt. Ook worden koepelorganisaties van andere religies geïnformeerd en betrokken waar mogelijk. We zijn in gesprek met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over cofinanciering.

Verder wil Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS) in 2020 samen met enkele islamitische organisaties een pedagogisch kwaliteitskader ontwikkelen. De insteek is om bij te dragen aan het verbeteren van de pedagogische opzet en competenties binnen het informele moskeewonderwijs. Daarbij kunt u bijvoorbeeld denken het leggen van verbinding tussen de verschillende leerwerelden van jongeren. Het doel is te komen tot een kennisbasis, kwaliteitskader en een aanzet voor een ontwikkelproces voor (informele) moskeescholen. Wij volgen dit initiatief met veel interesse. SPIOR en KIS houden elkaar op de hoogte van beide initiatieven en zijn in gesprek over hoe beide trajecten elkaar kunnen versterken.

2. Nederlandse normen en waarden: *Confrontatie van overtuigingen*

Waar bovenstaande acties werken aan verandering binnen de informele leeromgeving, wil het college dat ook op korte termijn de Nederlandse normen en waarden meer worden uitgedragen, waaronder de Grondwet en de vrijheid om jezelf te kunnen zijn.

Een Rotterdamse organisatie die hiervoor een voorstel heeft ingediend na de verslaggeving van NRC en Nieuwsuur, is stichting Voorlichters Gezondheid. Zij voeren in eigen Rotterdamse stijl indringende en soms confronterende gesprekken over normen en waarden, die leiden tot zelfreflectie en bezinning op eigen oordelen over anderen. Dit doen zij bijvoorbeeld al in het Participatieverklaringstraject van nieuwkomers. De vraag naar respect voor de eigen godsdienst wordt bijvoorbeeld afgezet tegen de vrijheid van een ander om verliefd te worden op mensen van hetzelfde geslacht: de vrijheid die je vraagt is er alleen omdat die voor iederéén geldt. Zij doen dit op een manier waardoor het besef doordringt bij de deelnemers van de training. Wij zijn met hen in gesprek om het voorstel tot uitvoering te brengen om op scholen, met ouders en aan jongeren deze trainingen te geven. Naast islamitisch onderwijs worden de trainingen ook in bijvoorbeeld christelijk onderwijs gegeven.

3. Verbeteren van organisatiegraad en transparantie

De stedelijke uitvoeringsagenda 'Zorgzaam010' (Informele zorg en ondersteuning, portefeuille wethouder Grauss) biedt van Rotterdamse organisaties die (deels) draaien op vrijwilligerswerk vanaf 1 juni 2020 'Advies op Maat'. Organisaties kunnen daar praktisch, tactisch en strategisch vraagstukken van organisatorische aard in brengen (samenwerken, begeleiden vrijwilligers, toezicht houden etc). Dit aanbod brengen we bij betreffende organisaties onder de aandacht.

4. Vergroten van bekendheid Meld- en Adviespunt Radicalisering (MAR)

Voor interventies is de gemeente afhankelijk van signalen uit de samenleving. We moeten dus goed communiceren hoe mensen signalen door kunnen geven aan de gemeente en politie en wat voor signalen dat dan kunnen zijn. Voorbeelden zijn afwijzing van democratie, afwijzing van anderen, het hebben van een vijandig beeld van de samenleving of identificeren met extremistische groeperingen. Het informatieblad¹ over het MAR wordt opnieuw verspreid in een mailing van zo'n 650 contacten zoals ouders, leraren, wijkagenten en boa's. Deze worden in het nieuwe jaar ook verspreid onder de partners van het programma 'Relax. Dit is Rotterdam'. In de tussentijd hebben we de pagina www.rotterdam.nl/radicalisering geüpdatet zodat dit beter te begrijpen is voor inwoners en ze makkelijker onze contactgegevens kunnen vinden. Bij zorgwekkende concrete signalen van partijen die informeel onderwijs aanbieden doen wij daar direct onderzoek naar.

In navolging van de driesporenaanpak van het Ministerie van SZW (dialogo, confrontatie en verstoren of handhaven) leggen we een verbinding tussen de gemeentelijke afdelingen Veiligheid, Jeugd, Onderwijs, Integratie & Samenleven en Veilig Thuis. Het doel is om zicht te houden en krijgen op mogelijke vormen van problematisch gedrag, door onder andere proactief in de stad gesprekken te voeren met (informele) vertegenwoordigers van groepen Rotterdammers.

5. Inzet vanuit bestaande Relax-acties

Met het actieprogramma 'Relax. Dit is Rotterdam' wordt ingezet op de acceptatie van de diversiteit die onze stad kenmerkt. We zetten hier breed op in om uit te dragen dat het in Rotterdam mogelijk moet zijn om op een veilige manier jezelf te zijn, binnen de kaders van de Grondwet, met de pijlers gelijkwaardigheid, verbinding en handhaving. We lichten een paar acties uit.

Gelijkwaardigheid

Er is ambitieus voorlichtingsaanbod op PO, VO en mbo-scholen door RADAR. We willen zoveel mogelijk scholen bereiken om hen te ondersteunen als het gaat om de thema's diversiteit en inclusie en hierover het gesprek aan gaan met de leerlingen en studenten. Ook hier ligt de nadruk op het agenderen van een aantal belangrijke thema's zoals gelijkwaardigheid, inclusie en onze normen en waarden.

Verbinding

In 2020 en 2021 worden per jaar 350 dialogen gevoerd over de thema's discriminatie, gelijkwaardigheid, keuzevrijheid, seksuele en genderdiversiteit, racisme, islamofobie etc. Met deze dialogen willen we ervoor zorgen dat Rotterdammers met elkaar in gesprek gaan over deze thema's en ook in aanraking komen met Rotterdammers die iets anders denken dan zichzelf. Ontmoeting en dialoog is een voorwaarde voor acceptatie.

¹ <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/radicalisering/Informatieblad-Mar.pdf>

Wethouder Wijbenga gaat verder de bestaande de contacten met religieuze en levensbeschouwelijke stromingen in Rotterdam intensiveren, zodat we nog beter weten wat er speelt in de stad en we met hen nog meer kunnen werken aan een ontspannen samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn.

Naast de bovenstaande activiteiten waar we Dona Daria en RADAR voor hebben gecontracteerd hebben we ook mogelijkheden voor subsidies, projecten, aandachtsdagen, campagne, etc. Deze activiteiten moeten allemaal bijdragen aan de doelstelling die we met 'Relax. Dit is Rotterdam' willen bereiken: meer acceptatie van diversiteit.

Handhaving en veiligheid

Bij de normen en waarden in een vrije samenleving hoort ook de bewustwording, bescherming en handhaving wanneer deze overtreden worden. In het raadsdebat werden zorgen geuit over met name moslima's, die zich onveilig voelen door de manier waarop het maatschappelijke debat zich ontwikkelde en de dingen die hen werden nageroepen op straat, kort na de uitzendingen van Nieuwsuur (zie ook onderzoek Meld Islamofobie 2019).

Later heeft wethouder Wijbenga u ook toegezegd om straatintimidatie van vrouwen 'met het uiterlijk van moslima' in 2020 op de agenda te zetten door in gesprek te gaan over de ervaringen van deze doelgroep en op basis daarvan de vervolgactie te bepalen (19bb22845). Intussen heeft het gerechtshof in Den Haag bepaald dat het beboeten van seksuele straatintimidatie in strijd is met de vrijheid van meningsuiting² (zie ook berichtgeving 19bb25617). We doen dringend beroep op de landelijke wetgever om dit in de wet aan te passen. Intussen gaat de aanpak door zonder beboetingsmogelijkheid: campagne, bewustwording, gebruik van de StopApp en in gesprek gaan bij overlast/intimidatie.

6. Betrokkenheid bij landelijke ontwikkelingen

In het actualiteitendebat in september werd gevraagd om ontwikkelingen in de Tweede Kamer in de gaten te houden en waar mogelijk te beïnvloeden. Denk bijvoorbeeld aan de discussies over vrijheid van onderwijs, toezicht, strafrecht en buitenlandse financiering. Dit doen we onder andere door betrokkenheid en monitoring van onze gemeentelijke lobbyisten en doordat we in de begeleidingscommissie én de expertsessies zitten van het landelijke onderzoek naar informeel onderwijs en de mogelijke anti-integratieve, antidemocratische en antirechtstatelijke effecten daarvan. Dit onderzoek loopt nog en wordt in het voorjaar aan de Tweede Kamer verzonden. In deze betrokkenheid informeren we het Ministerie van SZW, onderzoekers en andere gemeenten ook over de aanpak in Rotterdam.

² <https://nos.nl/artikel/2315425-sisverbod-rotterdam-in-strijd-met-vrijheid-van-meningsuiting.html>

Onderzoek naar maatschappelijke impact religieuze organisaties

In het verlengde hiervan wijzen wij u ook op het volgende onderzoek. In het coalitieakkoord 2018-2022 'Nieuwe energie voor Rotterdam' is opgenomen dat er een vervolg op het onderzoek 'Tel je zegeningen' uit 2008 plaats zou vinden. Met dit vervolgonderzoek brengen we de maatschappelijke impact van vrijwilligerswerk door religieuze- en levensbeschouwelijke organisaties in de stad in kaart. Meer informatie vindt u in de brief van 18 juli 2019 (19bb019166).

Vervolg

Het college pleegt hiermee een stevige inzet op het onderwerp, binnen de wettelijke kaders die er zijn en met de bevoegdheden die een gemeente heeft. Over de voortgang wordt u geïnformeerd over de halfjaarlijkse rapportages van 'Relax. Dit is Rotterdam'. De eerstvolgende is in mei 2020.

Wij vertrouwen hiermee te voldoen aan toezegging 19bb21110.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

De meeste van bovenstaande acties kosten geen extra middelen. Voor de samenwerking met SPIOR en Voorlichters gezondheid wordt binnen de begroting het subsidiebudget Integratie & Samenleven van 2020 benut.

De secretaris,

V.J.M. Rozen

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Relax. Dit is Rotterdam.

Samenleven in een stad waar niemand in de meerderheid is.

Actieprogramma Integratie & Samenleven
2019 – 2022

Artikel 1, Grondwet

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Voorwoord

Rotterdam. In al zijn verscheidenheid een geweldige stad. Het is oprecht een eer om deze stad te mogen dienen, als Wethouder Handhaving, Buitenruimte, Integratie en Samenleven. Maar het is ook een uitdaging. Want samenleven in onze stad gaat niet vanzelf. Ook in Rotterdam zien we vaak gespannen verhoudingen tussen mensen en groepen. Rondom de verkiezingen werden er lijstjes gepubliceerd met onderwerpen waar mensen zich het meest zorgen over maken. Integratie en samenleven stond bijna altijd bovenaan. Die zorgen moeten we serieus nemen. Zonder daarbij uit het oog te verliezen dat het in onze stad ook heel vaak wél goed gaat.

Het is mijn ambitie om meer ontspanning te brengen in de manier waarop we in Rotterdam samenleven. Het actieprogramma dat u nu leest, vormt het fundament voor de activiteiten die in deze collegeperiode op stapel staan.

De titel **Relax**, dit is Rotterdam, de ondertitel **Samenleven in een stad waar niemand in de meerderheid is** én het van de buitenmuur van ons stadhuis afkomstige motto *In legibus libertas* (in de wetten is de vrijheid) geven samen de essentie weer van waar we naartoe willen: ontspannen samenleven in een stad die gekarakteriseerd wordt door diversiteit, binnen de bescherming én de grenzen van de wet.

Dit actieprogramma is er voor alle Rotterdammers. Rotterdammers die hier geboren zijn, Rotterdammers die zich hier later hebben gevestigd en Rotterdammers die nog erg nieuw zijn. We willen dat al deze Rotterdammers zich hier thuis (blijven) voelen. Samenleven in onze diverse stad gaat niet vanzelf. We besteden extra aandacht aan de mensen voor wie het niet vanzelfsprekend is dat ze mee kunnen doen.

De veranderingen die zich de afgelopen decennia in onze stad hebben voorgedaan, hebben veel goeds gebracht maar hebben ook geleid tot vervreemding. Die vervreemding verdwijnt pas als mensen zich met elkaar verbonden voelen, elkaar respecteren en elkaar helpen als dat nodig is. En als ze zekerheid kunnen ontlenen aan de regels die we met elkaar hebben afgesproken en die we handhaven. Gelijkwaardigheid, verbinding en handhaving zijn daarom de pijlers onder dit programma.

De ambitie van dit actieprogramma raakt de portefeuille van meerdere collegeleden. We realiseren ons dat we er alleen door intensieve samenwerking kunnen komen. Ik ben ervan overtuigd dat het met deze 'ploeg' - qua samenstelling een prachtig voorbeeld van de diversiteit binnen onze stad - gaat lukken.

Ik dank de tientallen personen en organisaties, die hebben bijgedragen tot dit plan en die gaan helpen het uit te voeren.

Bert Wijbenga

Wethouder Handhaving, Buitenruimte, Integratie en Samenleven

Inhoudsopgave

1 Inleiding	6
1.1 Samenleven in een stad waar niemand in de meerderheid is	6
1.2 Samen met de stad	7
2 Werken aan een ontspannen samenleving	10
2.1 Om wie gaat het?	10
2.2 Wat willen we bereiken?	11
2.2.1 Ontspannen Samenleven	11
2.2.2 Nieuwe Rotterdammers	11
2.2.3 Meetbare doelen en monitoring	12
2.3 Hoe gaan we dat doen?	14
2.3.1 Ontspannen Samenleven	14
2.3.2 Nieuwe Rotterdammers	21
3 Verbinding en gedeelde verantwoordelijkheid	24
3.1 Veiligheid en handhaving	24
3.2 Onderwijs	25
3.3 Jeugd en Jeugdhulpverlening	25
3.4 Welzijn, (ouderen) Zorg en Wijkteams	26
3.5 Uitvoering Participatiewet	26
3.6 Goed werkgeverschap	27
3.7 Sport	27
3.8 Cultuur	27
4 Financieel overzicht	29
4.1 Financiën	29
4.2 Subsidie en inkoop	30
4.3 Juridisch kader	30
4.4 Uitgangspunten en voorwaarden	30
5 Tot slot: ontspannen samenleven is hard werken	32

Fadua el Bouazzacui

oprichter Stichting
Voorlichters Gezondheid

“Ruim zeven jaar geleden richtte ik de Stichting Voorlichters Gezondheid op. En als voorlichter over gezondheidsthema's merk ik dat taal zó belangrijk is. Voor migranten, maar ook voor mensen die al jaren in Rotterdam wonen. Beheers je de taal, dan heb je toegang tot goede gezondheidszorg.

Overdag kun je misschien naar een vertrouwde huisarts gaan die jouw taal spreekt. 's Nachts, bij een urgent probleem in het ziekenhuis, ben je afhankelijk van een Nederlandse arts. Rotterdam is heel divers. Respect, begrip voor elkaar en verdraagzaamheid zorgen ervoor dat iedereen kan meedoen.

Tijdens een van mijn lessen over waarden en normen zei iemand tegen een Indische homo: 'Ik haat homo's.' 'Tegen deze persoon zeg ik dan: 'Mag ik jou wat vragen? Vrijheid, solidariteit en tolerantie vind je mooi. Je wilt deze waarden wel voor jezelf maar niet voor anderen, waarom?', zeg ik dan. Bewustwording vind ik heel belangrijk. In mijn lessen vertel ik vaak dat iedereen in Nederland gelijk behandeld moet worden: artikel 1 van onze Grondwet. Er is maar één wij en samen moeten we van onze stad iets heel moois maken. Verschillen zijn en blijven er altijd; wat ons bindt, is de liefde voor de stad. Ik ben een Marokkaans-Nederlandse vrouw, geboren in Rotterdam. Dat ik hier mezelf kan zijn, is geen gevoel maar een instelling. Vroeger, toen ik nog geen stichting had, droeg ik geen hoofddoek. Ik kwam makkelijk aan een baan. Toen ik een hoofddoek ging dragen, was dat anders. Misschien weigeren de eerste negen bedrijven me, maar de tiende neemt me waarschijnlijk wel aan, dacht ik. Niet in de slachtofferrol kruipen, dat is heel belangrijk.

In Rotterdam zijn veel problemen, maar de gemeente biedt ook veel oplossingen om te zorgen dat iedereen meedoet. Geen woorden maar daden. De kindersterfte is bijvoorbeeld hoog. Daarom informeren we nu niet alleen zwangere vrouwen, maar ook huisartsen en verloskundigen werken nu beter samen. Rotterdammers moeten wel hun weg vinden in de sociale omgeving. En daarin kunnen we nog stappen maken.”

1 Inleiding

1.1 Samenleven in een stad waar niemand in de meerderheid is

Natuurlijk, het is denkbaar dat er Rotterdammers zijn van wie de voorouders hier al woonden toen er in het jaar 1270 een dam in de Rotte werd gelegd. Maar voor het overgrote deel hebben Rotterdamse families zich hier pas veel later gevestigd. En ze kwamen van overal en nergens. Soms uit de directe omgeving van de stad, soms vanuit een andere kant van het land, soms van nog veel verder weg. En dat is nog steeds zo. Anno 2018 wonen er in onze stad mensen met maar liefst 206 verschillende nationaliteiten.

Daar houdt het trouwens niet op met de verschillen. Ook als je kijkt naar levensovertuiging, seksuele voorkeur, godsdienst, cultuur, inkomen en leeftijd, dan kun je er niet omheen: alles wat mensen kunnen zijn, is in Rotterdam aanwezig.

De Kralingse katholiek met Brabantse roots is een Rotterdammer. Net als de humanist uit Charlois, oorspronkelijk afkomstig uit een vooraanstaand Zeeuws geslacht. De gevluchte Nigeriaanse christen: Rotterdammer. De vaderlandslievende Turk, de derde generatie Marokkaan, de transseksuele Georgiër met Albanese voorouders,

de bejaarde Russisch-orthodoxe gelovige, ja, zelfs de begin dit jaar verhuisde Amsterdammer: het zijn allemaal Rotterdammers.

Hoe je het ook bekijkt: Rotterdam is een stad vol verschillen.

En daar vindt iedereen iets van.

Over weinig dingen is de laatste tien, twintig jaar zo heftig gediscussieerd als over de diversiteit in onze stad. En zoals dat nou eenmaal gaat bij discussies en debatten, wordt het hardste geluid gemaakt door de mensen die er alleen de voordelen of alleen de nadelen van zien.

Sommige Rotterdammers wijzen op de leuke eettentjes die als paddenstoelen uit de grond zijn geschoten. Op de Turkse winkels waar de olijven inderdaad een stuk lekkerder zijn dan die uit de Nederlandse supermarkt. Ze wijzen op culturele uitingen die je tot voor kort alleen in verre buitenland kon zien. En ze voelen misschien zelfs een soort ontroering bij het zien van mensen met verschillende etnische en religieuze achtergronden die daadwerkelijk

samen dingen doen zonder elkaar naar het leven te staan. Al is het maar wachten op de metro.

En inderdaad, dit kom je tegen in onze stad. Het bestaat.

Maar er bestaat ook een andere kant. Een kant waar andere Rotterdammers bezorgd op wijzen. Dat is de kant van de mensen die zich niet meer thuis voelen in de wijk waar ze al jaren in wonen en soms zelfs zijn opgegroeid. Waar de Hollandse bakker plaats heeft gemaakt voor een belwinkel, terwijl er al vijf belwinkels zaten. Ze wijzen op buurten waar zoveel mensen met één bepaalde etnische of culturele achtergrond bij elkaar zijn komen wonen dat er nieuwe minderheden zijn ontstaan. En op dreigende radicalisering van mensen die denken dat Nederlandse wetten en regels niet voor hen gelden.

Inderdaad: ook dit kom je tegen in Rotterdam.

Ze hebben dus allebei een punt. Maar de scherpste van de discussie heeft de stad intussen wel onnodig onder druk gezet en de mooie kanten overschaduwd. Het heeft ons niet dichterbij, maar juist verder weg gebracht van iets wat voor constructief samenleven in een stad vol verschillen heel erg nodig is: ontspanning.

Discussie en debat blijven nodig. En natuurlijk zullen de emoties af en toe hoog op blijven lopen. Maar het moet wel ergens toe leiden. De net afgezwaaide stadsdichter Derek Otte heeft het in zijn afscheidsbundel over "constructief leren botsen". Het mag best knetteren in Rotterdam, maar aan loopgraven hebben we niks.

Het is, kortom, tijd voor ontspanning. En voor een gezonde dosis realisme.

Want laten we wel zijn: diversiteit in Rotterdam is een feit. Van alle Rotterdamse jongeren onder de 18 jaar heeft 70 procent ouders van niet-Nederlandse afkomst. Het zal niet lang meer duren of geen enkele groep vormt hier nog de meerderheid. Diversiteit in Rotterdam is allang geen keuze meer, of iets wat we terug kunnen draaien. En het is ook geen streven. Diversiteit is een gegeven.

Een grote meerderheid van de Rotterdammers - van welke afkomst dan ook - erkent dat ook. Het zijn de mensen die in onderzoeken dingen zeggen als 'een beetje diversiteit vind ik prima,' of die het hokje 'neutraal' invullen bij de vraag wat ze ervan vinden. Ze kijken naar hun stad en zien dat er dingen goed gaan, maar soms ook fout. Ze zijn afwisselend trots en ongerust. Ze zien de voordelen van diversiteit, maar ook de schaduwkanten. Ze genieten het ene moment van de veelkleurigheid en afwisseling én ervaren het andere moment ongemak. Het zijn mensen die door hun alledaagse doen en laten een enorme bijdrage leveren aan de Rotterdamse samenleving. Wat hen bindt is hun liefde voor de stad. Het besef dat

we, waar we ook vandaan komen, allemaal op de eerste plaats Rotterdammer zijn.

Realistisch en ontspannen. Dat is hoe we in Rotterdam met verschillen omgaan. We kunnen dat doen omdat we ons met z'n allen houden aan twee belangrijke afspraken.

De eerste is de Nederlandse wetten met als belangrijkste de Grondwet. Die zijn er niet om ons te beperken, maar juist om al die verschillen mogelijk te maken. Dus overal waar de Grondwet in het geding komt, grijpen we in.

Of je nou een Marokkaan bent die door z'n achternaam wordt afgewezen voor een baan, of een homo die wordt uitgescholden of geïntimideerd: niemand zal vergeefs een beroep doen op de gemeente als er in de grondwet verankerde rechten worden geschonden.

De tweede afspraak is de taal. Ook daar kunnen we kort over zijn: als we elkaar niet kunnen verstaan, kunnen we elkaar niet begrijpen en niet met elkaar samenleven. Nederlands kunnen spreken, schrijven en verstaan maakt meedoen mogelijk, schept kansen en geeft het gevoel dat je erbij hoort. Het is dus voor alle Rotterdammers een absolute must, om het maar eens in goed Nederlands uit te drukken.

Waar het op aan komt, is wat we er met z'n allen van maken. En iets maken, daar zijn we in Rotterdam altijd al tamelijk goed in geweest. Dat zie je in één oogopslag als je een foto uit de herfst van 1940 naast een foto van het Rotterdam van vandaag legt. Die skyline bestaat uit opvallende gebouwen en iconische bruggen, maar hij staat voor veel meer. Hij staat voor een stad die groeit en zich ontwikkelt omdat de mensen die er wonen, groeien en zich ontwikkelen. Hij staat voor een stad waarin mensen kansen krijgen, waar ze ook vandaan komen en hoe verschillend ze ook zijn. Een stad die bruist, niet ondanks, maar dankzij die verschillen. In alle opzichten een wereldstad.

1.2 Samen met de stad

Mensen verwachten veel van hun overheid. Ook als het gaat om het onderwerp samenleven en op een constructieve manier omgaan met verschillen. Tegelijkertijd moeten we eerlijk zijn: de invloed van die overheid hierop is beperkt. Werkgevers, maatschappelijke organisaties, sportclubs, scholen en individuele Rotterdammers spelen een zeker zo belangrijke rol. Bij de ontwikkeling van dit actieprogramma zijn we dan ook heel bewust in gesprek gegaan met Rotterdammers en Rotterdamse organisaties. Alleen door het samen met de stad te doen, kunnen we het verschil maken.

Het fundament ligt er al. Er is een coalitieakkoord en een aantal door de gemeenteraad aangenomen moties. De afgelopen jaren zijn ervaringen opgedaan met beleidsinterventies. En de wetenschap levert ons belangrijke inzichten over wat werkt en wat niet.

Dit beeld hebben we verrijkt en aangescherpt door in gesprek te gaan met professionals, vrijwilligers en geïnteresseerde burgers. Werkbezoeken, debatten, bijeenkomsten en individuele gesprekken hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan dit actieprogramma. Ook hebben we gesproken met vooraanstaande wetenschappers met verschillende opvattingen over deze thema's. We zijn bewust op zoek gegaan naar die verscheidenheid, om zo tot een goed gewogen en constructief verhaal te komen.

Er is inspiratie gehaald uit projecten die de vorige collegeperiode hebben plaatsgevonden. Het Gesprek met de Stad is hier een van. Niet alleen de gemeente, ook veel bewoners, maatschappelijke organisaties, instellingen en bedrijven organiseerden gesprekken in hun wijk, bedrijf of netwerk. De vraag hoe we met de toekomst van de stad

omgaan, vinden Rotterdammers belangrijk en maakte energie en creativiteit los. Duizenden Rotterdammers hebben via dit gesprek een bijdrage geleverd aan het verhaal van de stad.

Samenleven was één van de meest besproken thema's. Rotterdammers voelen zich sterk verbonden met de stad. Het besef dat diversiteit en verschillen tussen mensen bij een stad als Rotterdam horen, klinkt terug in de verhalen. Hoewel bewoners aangeven zich betrokken te voelen bij 'hun' stad of wijk, voelen ze zich minder verbonden met veel medeburgers. Er is grote behoefte aan een menselijke maat en 'echt contact'. Rotterdammers ervaren weinig begrip en respect voor elkaar in de openbare ruimte. Het gevoel leeft dat mensen minder dan vroeger naar elkaar willen luisteren en dat ze elkaar niet durven aan te spreken.

De opbrengst van het programma WIJ-Samenleving is in kaart gebracht en geborgd in dit actieprogramma. Het heeft ons geleerd dat werkelijke verbinding tot stand wordt gebracht door het opbouwen en onderhouden van netwerken. Door te investeren in laagdrempelige initiatieven zijn in de afgelopen jaren nieuwe netwerken en projecten ontstaan die zich verder uitbreiden. En op hun beurt weer nieuwe projecten en ideeën hebben voortgebracht: netwerken op gebiedsniveau, in specifieke groepen en gemeenschappen, netwerken rond het handvest van Compassie, netwerken van de Coalitie Rotterdammers voor Mekaar, netwerken van ondernemers en professionals in de stad. Deze netwerken vormen het noodzakelijke sociale weefsel van de stad. Met elkaar in gesprek te zijn en te blijven en afspraken te kunnen maken is belangrijk. Het maakt onze stad ook weerbaar, als de samenleving onder druk staat en er een beroep op de sociale veerkracht wordt gedaan.

Simon Cohen

ondernemer en voorzitter
Coalitie Rotterdammers
voor Mekaar

“Jezelf met hart en ziel inzetten om bepaalde problemen in Rotterdam op te lossen, dat is voor mij het echte meedoen. Ik doe dat als voorzitter van de Coalitie Rotterdammers voor Mekaar. Hierin hebben vijftien mensen met grote netwerken zich verenigd om ongewenste spanningen in de stad te voorkomen of te verminderen.

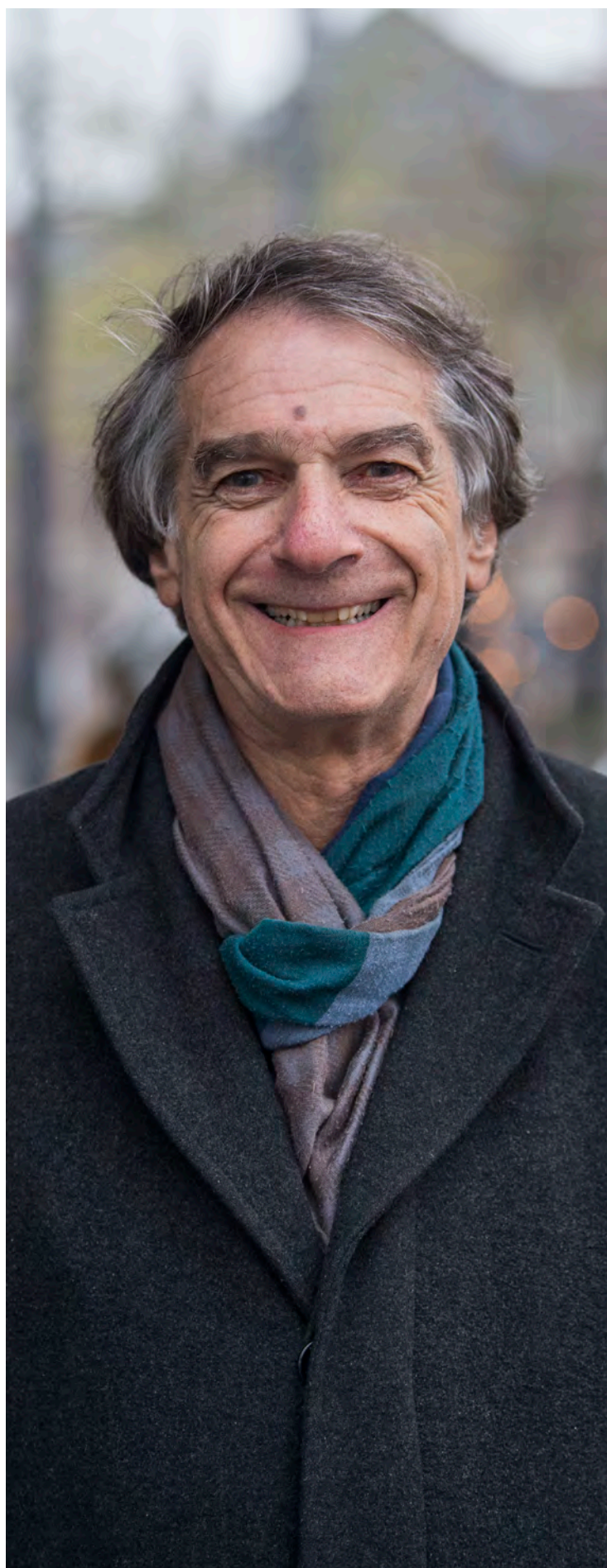
Daarvoor is het essentieel om verbindingen te maken met individuen, professionals en organisaties. Bijvoorbeeld toen de politie een inval deed in Rotterdam-Zuid.

De spanningen liepen hoog op en het bleek dat dit kwam doordat de politie enkel blank was en de bewoners enkel gekleurd. We hebben toen achteraf een gesprek gehad met de commissaris van de politie, die blij was dat we dit signaleerden en de inzichten op latere momenten wilde gaan gebruiken.

Ik sta erg open voor mensen met verschillende achtergronden, met name op het vlak van religies vind ik dit interessant. Alleen tegenover rechts-extremisten ben ik wat op mijn hoede en kijk ik eerst de kat uit de boom. Maar ik zet ook wel weer snel de stap om het gesprek aan te gaan en negatieve ideeën weg te nemen.

Ik zoek verschillen zelfs op: pasgeleden heb ik vanuit een kerkelijke organisatie op het hoofdbureau van de politie een bijeenkomst mogen organiseren over voetbal en antisemitisme. Daar waren het Openbaar Ministerie, de Anne Frank stichting, Radar, de joodse gemeenschap, kerken, KNVB en hooligans van Feyenoord. Dit was een geslaagde bijeenkomst waar we belangrijke inzichten konden uitwisselen.

Ik maak me wel zorgen over de groeiende haat richting minderheden, joden in het bijzonder. Zelf kan ik helemaal mezelf zijn en ik voel me voldoende gesteund, maar ik hoor wel verhalen uit mijn netwerk. Mensen die bijvoorbeeld niet met een keppeltje de straat op durven. En ik heb homo-vrienden die er niet aan moeten denken om buitenshuis hand in hand te lopen. Blijven praten blijft belangrijk. In mijn werk doe ik dat door mensen met een dilemma op privé- of werkvlak te helpen om zelf tot een nieuw inzicht te komen. Door het stellen van vragen en juist niet adviezen geven, kunnen mensen wat kritischer naar zichzelf kijken.”

2 Werken aan een ontspannen samenleving

2.1 Om wie gaat het?

Samenleven is een zaak van alle Rotterdammers, ongeacht hun afkomst, seksuele gerichtheid, geloof (of niet), huidskleur, leeftijd, inkomen, favoriete voetbalclub of muziekvoorkeur. Wij vinden het belangrijk dat iedere inwoner van onze stad gezien en gehoord wordt. De acties die we vanuit de gemeente initiëren en stimuleren zijn gericht op de gehele Rotterdamse samenleving en hebben als doel: het accepteren van diversiteit en er op een goede manier mee om leren gaan. We streven naar een ontspannen en veilige stad voor iedereen.

Dit plan raakt alle Rotterdammers. We zijn ons ervan bewust dat het voor sommige Rotterdammers minder vanzelfsprekend is om mee te kunnen doen en zichzelf te zijn. Daarom geven we daar waar het nodig is extra aandacht aan specifieke groepen. Denk hierbij aan LHBTI's, zowel jong als oud, en aan vrouwen in een niet zelfgekozen afhankelijkheidspositie. Maar ook aan Rotterdammers die zichtbaar anders zijn doordat ze bijvoorbeeld een handicap hebben, een andere huidskleur of een bepaalde religieuze overtuiging.

Daarnaast vinden elk jaar ongeveer 11.000 nieuwkomers vanuit het buitenland een plek in Rotterdam. Voor veel van hen is dat een overgang die zonder grote problemen verloopt. Denk aan expats en studenten. Maar er is ook

een kwetsbare groep nieuwe Rotterdammers, die behoefte heeft aan extra aandacht. Om te zorgen dat ook zij zo snel mogelijk naar vermogen kunnen deelnemen aan onze samenleving, investeren wij hierin en vragen hen zelf ook volop in te zetten.

Het gaat om: asielmigranten en de gezinsleden die zich als na-reizigers bij hen voegen. Zij vallen onder de Rotterdamse aanpak statushouders. Gezinsmigranten die in het kader van gezinsvorming of -hereniging naar Nederland komen. In veel gevallen gaat het om partners van Rotterdammers, al dan niet met een migratieachtergrond. Een deel van hen komt van buiten de EU en is inburgeringsplichtig. En het gaat om Rotterdammers met een onvoltooide inburgering. Dit is de groep die tussen 2006 en 2013 als vluchteling naar Nederland is gekomen, de inburgering nog niet heeft voltooid en daarbij als kwetsbaar wordt beschouwd.

In de volgende hoofdstukken, wanneer het gaat om de vragen Wat willen we bereiken? (hoofdstuk 2.2) en Hoe gaan we het doen? (hoofdstuk 2.3), zullen we de thema's Ontspannen Samenleven en Nieuwe Rotterdammers apart behandelen. Vanzelfsprekend is er sprake van een flinke overlap tussen de twee.

2.2 Wat willen we bereiken?

2.2.1 Ontspannen Samenleven

Beoogd maatschappelijk effect

Rotterdam is een stad die niemand uitsluit. De wetten zijn er om alle Rotterdammers te beschermen en tegelijk verplichten ze diezelfde Rotterdammers om zich eraan te houden. Iedere Rotterdammer kan rekenen op een sociaal veilige omgeving en kan en mag meedoen. Binnen de grenzen van de rechtsstaat mag iedereen zichzelf zijn en dit uitdragen. We spreken elkaar aan op gedrag, niet op overtuigingen en opvattingen. Rotterdammers erkennen dat de grote diversiteit in de stad betekent dat er verschillen zijn die soms ongemak geven. We gaan hier op een opbouwende manier mee om. Groepen die nu nog een kwetsbare positie hebben in onze samenleving zijn assertiever geworden en laten zichzelf op een positieve manier horen en zien. Zo bouwen Rotterdammers aan een ontspannen stad, waarin mensen met verschillende achtergronden op een respectvolle en fatsoenlijke manier met elkaar samenleven.

Collegetarget:

In 2022 is er aantoonbaar meer acceptatie van de diversiteit die onze stad kenmerkt.

Daarbij horen de volgende doelen:

1. Rotterdammers gaan meer ontspannen om met de verscheidenheid in de stad.
2. Meer kennis en bewustwording van vooroordelen en discriminatie in de stad. Hierbij besteden we aandacht aan alle gronden, op alle terreinen. Gelijke kansen en inclusiviteit worden vergroot, in het algemeen en op de arbeidsmarkt en de woningmarkt in het bijzonder.
3. Meer kennis en bewustzijn over het belang van gelijkwaardigheid en gelijke behandeling van mannen, vrouwen en LHBTI's binnen de diverse maatschappelijke domeinen.
4. Verbetering van de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers, zoals meisjes/vrouwen en LHBTI's.
5. Kwetsbare Rotterdammers zijn assertiever en veerkrachtiger. Hierdoor zijn zij beter in staat om de kansen die zij krijgen te benutten en actief deel te nemen aan de samenleving.
6. Rotterdammers ervaren meer vertrouwen in de toekomst van onze diverse stad, door strenge handhaving van regels.

Deze doelen worden gedragen door de pijlers Gelijkwaardigheid, Verbinding en Handhaving. De verdere uitwerking hiervan vindt u in de uitwerking van de acties in paragraaf 2.3.

2.2.2 Nieuwe Rotterdammers

Beoogd maatschappelijk effect

Nieuwe Rotterdammers die vanuit het buitenland naar onze stad komen, vinden hun weg in de Rotterdamse samenleving en spreken zo snel mogelijk Nederlands. Ze nemen de regie over hun eigen leven en nemen naar vermogen deel aan de samenleving. Ze zijn geaard in de Rotterdamse samenleving en kunnen terugvallen op een netwerk dat breder is dan de eigen gemeenschap. Ook zijn ze bekend met de rechten en plichten die de Nederlandse rechtsstaat met zich meebrengt en handelen daarnaar. Hierdoor leveren zij zo snel mogelijk een bijdrage aan een ontspannen stad, waarin mensen elkaar ontmoeten en elkaar kunnen verstaan. Door hun actieve participatie worden ze bovendien zelfredzamer, waardoor een beroep op publieke middelen voorkomen of beperkt kan worden.

Collegetarget:

80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met het inburgeringstraject. Samen met aanvullende maatregelen die gericht zijn op arbeidstoeleiding - zoals beschreven in de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022 - leidt dit tot een daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders van 1950 naar 1540.

Daarbij horen de volgende doelen:

1. 80% van de inburgeringsplichtige gezinsmigranten is binnen 6 maanden na start van de inburgeringsplicht gestart met een inburgeringstraject.
2. 90% van de inburgeringsplichtige statushouders en gezinsmigranten tekent binnen één jaar de participatieverklaring.

“Ik heb geen moeite met mensen die gematigd geloven, anderen accepteren en gewoon werken en belasting betalen. Maar ik heb wel moeite met mensen die niet willen, zowel autochtoon als allochtoon. Die moet je keihard aanpakken.”

— Willem Husselman

2.2.3 Meetbare doelen en monitoring

We willen de voortgang en de resultaten van deze collegetargets en doelen vanzelfsprekend nauwgezet meten en monitoren.

Daarbij bouwen we voort op onderzoek dat de laatste jaren is uitgevoerd naar de effecten en werkzame elementen van verschillende interventies. Denk aan het impactonderzoek dat door Movisie is uitgevoerd in 2017 en de rapportages van het stedelijk expertisecentrum IDEM. Daarnaast maken we gebruik van de Omnibusenquête en het Wijkprofiel van het gemeentelijke onderzoeksbureau OBI en van onderzoek door kennisinstellingen verbonden aan de EUR, die op uiteenlopende manieren inzicht bieden in de Rotterdamse situatie en het gevoerde beleid. Eind 2018 zijn we gestart met een onderzoek naar de veiligheidsbeleving van LHBTI's in Rotterdam. Ook dit blijven we volgen.

Verder maken we gebruik van beschikbare kennis en expertise op landelijk niveau. Denk hierbij aan rapporten van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP), de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), het Verwey-Jonker Instituut en het Kennisplatform Integratie & Samenleven.

Om het onder 2.2.1. geformuleerde collegetarget te monitoren zal in elk geval gebruik worden gemaakt van de hiervoor genoemde beschikbare informatie.

Daarnaast kijken we samen met OBI op welke manier de mate van acceptatie van diversiteit in Rotterdam het beste kan worden gemeten. Ook zullen we in 2019 samen met de Rekenkamer de targets nader duiden. In het voorjaar zal de raad hierover worden geïnformeerd.

Ten aanzien van het monitoren van het onder 2.2.2 geformuleerde collegetarget, is het goed om te vermelden dat de definities en registratie van dit target in 2020 gaan wijzigen, door de landelijke verandering op inburgering. Het inburgeringsstelsel gaat in het geheel op de schop. Belangrijk daarbij is dat gemeenten de inburgeringstaken gaan uitvoeren. De definities zullen dan hoogstwaarschijnlijk wijzigen in lijn met de nieuwe wet en de mogelijkheden voor registratie en meetbaarheid zullen groter worden. Tot die tijd spreken we van een 'overbruggingsperiode', waarin de gemeente zoveel mogelijk anticipeert op de contouren van de komende wet. Te zijner tijd worden de wijzigingen in de technische toelichting opnieuw getoetst, ook door de Rekenkamer.

Aruna Vermeulen

algemeen directeur

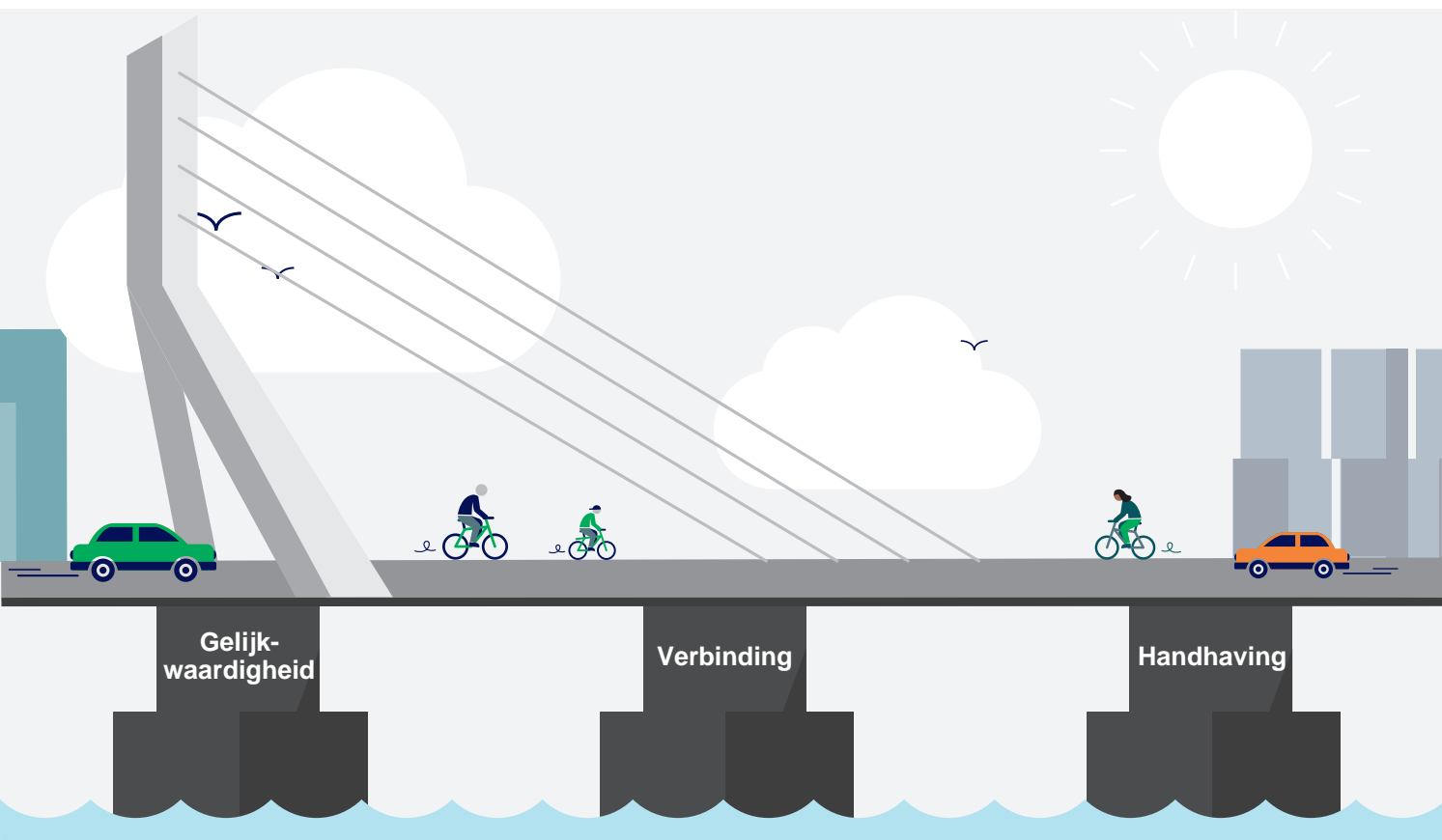
HipHopHuis

“Ik heb niet het gevoel dat iedereen in Rotterdam honderd procent zichzelf kan zijn en volop kan meedoen in de stad. In principe zijn alle voorzieningen in de stad voor iedereen; ongeacht gender, afkomst of voorkeur. Iedereen die ademt en leeft in Rotterdam, mag gebruik maken van het openbaar vervoer. Mag over de markt lopen. Mag naar het theater. En dat is goed. Maar dat wil niet zeggen dat iedereen zich ook overal welkom voelt. Nog niet overal gelden condities die ervoor zorgen dat de mensen zich vrij voelen in de stad.

In het HipHopHuis creëren we condities die ervoor zorgen dat onze communities, dat zijn veelal Rotterdamse jongeren, zichzelf kunnen zijn. Onze organisatie is een dwarsdoorsnede van het publiek: we werven ons personeel in onze achterban, dus men herkent zich in ons team. Dat geeft vertrouwen en veiligheid. We richten het gebouw ook in op een manier die past bij de community en we serveren drankjes waarvan we weten dat de bezoeker ze lekker vindt. Als je ervaart dat dit jouw plek is, een veilige plek waar je gehoord wordt en invloed hebt, dan ontstaat er vanzelf ruimte om je te ontwikkelen.

Inclusiviteit begint bij bewustwording. Als je je bewust bent van wie je bent en welke plek je inneemt in de samenleving, dan kun je ook de ander zien. Daar begint het proces naar een inclusief Rotterdam. Dat is geen makkelijk of snel proces. Ik merk veel ongemak om te praten over uitsluiting, over macht en over kleur. Om tot de kern te komen is dat een eerste stap. Diversiteit is een gegeven, inclusiviteit het streven. Het is de unieke kracht van Rotterdam. Maar zolang je die kwaliteit zelf niet ziet, kun je het ook niet voor je laten werken!”

2.3 Hoe gaan we het doen?

2.3.1 Ontspannen Samenleven

Per pijler worden hierna de acties beschreven waarop we inzetten. Een aantal van de acties raakt meerdere pijlers.

I Gelijkwaardigheid

Alle Rotterdammers hebben recht op de vrijheid om zichzelf te zijn en recht op gelijke kansen om mee te doen aan de samenleving. Een deel van de Rotterdammers voelt zich daarin beperkt, niet geaccepteerd of anders behandeld. Dat kan zijn door herkomst, religie, leeftijd, beperking, seksuele oriëntatie of gender.

Helaas geldt dit ook nog steeds voor een deel van de meisjes en vrouwen in Rotterdam. De afgelopen decennia is al veel bereikt, maar dat neemt niet weg dat veel vrouwen en meisjes zich nog steeds in een achtergestelde positie bevinden. Dit geldt in het bijzonder voor de ongelijke verdeling tussen werk en zorg voor de kinderen, waarbij het doorgaans de vrouw is die wordt geacht de zorg thuis te combineren met (parttime) werk. Emancipatie wordt daarbij nogal eens gezien als een zaak voor vrouwen zelf. Het is daarom tijd om de verantwoordelijkheid van mannen bij het realiseren van gendergelijkheid te benadrukken. Mannenemancipatie en vrouwenemancipatie gaan hand in hand.

Gelijkwaardigheid vraagt om inzet aan twee kanten: We steunen alle groepen en individuen die vanwege hun herkomst, religie, leeftijd, beperking, seksuele oriëntatie of gender harder moeten werken voor gelijke kansen. We investeren in hun assertiviteit en veerkracht. Tegelijk werken we aan positieve zichtbaarheid zodat ook de acceptatie van deze kwetsbare groepen toe zal nemen. Ook wordt discriminatie tegengegaan met als doel om daadwerkelijk een gelijk speelveld voor alle Rotterdammers te realiseren. Diversiteit is een gegeven, inclusie is het streven.

1. We bevorderen gelijke kansen op de arbeids- en woningmarkt en gelijke behandeling in het uitgaansleven.

De arbeidsmarkt

Sinds 2016 richt het gemeentelijke discriminatiebeleid zich vooral op de arbeidsmarkt, omdat discriminatie op dit terrein het meest voorkomt en de impact op de mogelijkheden voor Rotterdammers om mee te doen in de samenleving enorm groot is. Deze focus houden we ook in deze collegeperiode vast. De inzet van werkgevers is hierbij cruciaal. Dankzij de betrokkenheid van bedrijven en maatschappelijke- en publieke organisaties heeft het Rotterdamse netwerk 010Inclusief zich de laatste jaren ontwikkeld tot een veelbelovend platform. In de komende periode zullen we samen met dit platform blijven werken aan netwerkopbouw en agendering van de problematiek.

Maar ook aan kennisdeling, inspiratie en innovatie, om zo te komen tot een betere aanpak van arbeidsdiscriminatie.

Een concrete manier om dit te doen, is het instellen van een prijs voor bedrijven en organisaties die het goede voorbeeld geven op het gebied van inclusiviteit en het tegengaan van discriminatie. Samen met 010Inclusief zullen we hier in de komende periode nadere invulling aan geven.

Daarnaast werken we aan beteugeling van discriminatie binnen de uitzendbranche. Juist uitzendbureaus kunnen immers een belangrijke rol spelen bij de introductie van ondervertegenwoordigde groepen op de arbeidsmarkt. Sinds 1 maart 2018 wordt er gewerkt aan een overeenkomst met en tussen uitzendbureaus waarin een interne procedure 'voorkoming discriminatie' wordt vastgelegd. Aanleiding was de praktijktest door het consumentenprogramma AVRO/TROS Radar. Het streven is dat de deelnemende uitzendbureaus geen zaken meer doen met bedrijven die discriminerende eisen stellen. Daarnaast werken we de komende periode aan een principeovereenkomst met 010Inclusief-bedrijven, waaronder de gemeente zelf, waarin wordt vastgelegd dat uitsluitend inleenovereenkomsten worden aangegaan met uitzendbureaus die deze overeenkomst hebben onderschreven en hun organisatie daarnaar hebben ingericht.

Ook een gerichte aanpak van stagediscriminatie is noodzakelijk. Samen met (leden van) het platform gaan we de komende periode informatie verzamelen en uitwisselen over de oorzaken, verschijningsvormen, gevolgen en aanpakmogelijkheden van stage- en arbeidsdiscriminatie in de stad en hier binnen dit actieprogramma opvolging aan geven.

Daarbij moet worden opgemerkt dat er een veelheid aan verklaringen voor achterstanden op de arbeidsmarkt is, die ook nog per groep kunnen verschillen en die niet altijd te maken hebben met discriminatie. Zo ontbreekt het jongeren vaak aan de gewenste ervaring en Nederlanders met een migratieachtergrond aan een goed netwerk. Vermeende discriminatie ontslaat niemand van de eigen verantwoordelijkheid om hard te werken, om aantrekkelijk te zijn voor werkgevers en om kansen te grijpen.

De woningmarkt

Met de huidige krapte op de woningmarkt en de stijgende prijsdruk neemt het belang van een discriminatie-vrije woningmarkt in de vrije sector toe. Ook al omdat de aanzienlijke druk op de sociale woningvoorraad alleen maar zal toenemen als de vrije sector voor bepaalde groepen op slot zit.

Dankzij een geslaagde lobby richting het Rijk, ontwikkelen we samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de komende jaren een programma dat zich specifiek richt op het creëren van meer bewustwording en draagvlak op dit gebied. Dit programma moet leiden tot een gerichte aanpak van discriminatie in samenwerking met de branche en de aangesloten en individuele makelaars. Op basis van een veldverkenning worden

diverse instrumenten ontwikkeld om discriminatie op de woningmarkt tegen te gaan, zoals informatie-materiaal, workshops, trainingen en een QuickScan gelijke behandeling over discriminatie op de woningmarkt voor zowel makelaars als voor huiseigenaren. Presentaties met een positieve insteek kunnen draagvlak creëren voor diversiteitsbeleid en een impuls geven aan zelfregulering door de sector. Daarnaast wordt gewerkt aan een campagne waarin door middel van verhalen (storytelling) meer bewustwording wordt gecreëerd onder Rotterdamse woningzoekenden.

Het uitgaansleven

Het onterecht weigeren van mensen aan de deur komt het imago van de stad niet ten goede en draagt ook niet bij aan de veiligheid en een ontspannen sfeer in het uitgaansleven. Het Panel Deurbeleid wordt sinds 2002 door de gemeente ondersteund om discriminatie in het uitgaansleven te voorkomen of te verhelpen en draagt zodoende bij aan een prettig uitgaansklimaat. Het Panel heeft ter ondersteuning van de nachthoreca criteria opgesteld voor een discriminatievrij deurbeleid en behandelt klachten van jongeren. Ook richt het zich op preventie, zoals training en instructie van beveiligers en voorlichting over verantwoord stappen aan jongeren.

Mystery guest onderzoek

Vaak is uitsluiting of discriminatie moeilijk zichtbaar te maken. Door het uitvoeren van praktijktesten of het inzetten van mystery guests verwachten we een beter beeld te krijgen van de aard en omvang van deze zaken. Dit stelt ons in staat om discriminerende partijen aan te spreken. Maar ook om op basis van de bevindingen afspraken te maken met uitzendbureaus, makelaars, horecaondernemers en brancheorganisaties die een rol en verantwoordelijkheid hebben bij het waarborgen van gelijke behandeling van iedere Rotterdammer die zich op de woning- of arbeidsmarkt of in het uitgaansleven begeeft. Over de uitkomsten van deze praktijktesten zullen we breed communiceren en aan de gemeenteraad van Rotterdam rapporteren. Ook krijgen de bevindingen waar mogelijk opvolging in ons antidiscriminatiebeleid

2. We bevorderen gelijke kansen en gelijke behandeling voor alle Rotterdammers.

Iedere Rotterdammer is gelijkwaardig en heeft recht op gelijke kansen om mee te doen aan de samenleving en om gelijk te worden behandeld. Bij de preventie en aanpak van discriminatie voldoen we aan de Wet Gemeentelijke Anti-discriminatievoorziening door het faciliteren van een stedelijk meldpunt en klachtbehandelingsbureau en werken we volgens het gelijke behandelingsprincipe. We kiezen ervoor om discriminatie aan te pakken over de volle breedte van de discriminatiegronden. Zoals genoemd in de Algemene wet gelijke behandeling.

Toch is het noodzakelijk om op bepaalde groepen of actuele situaties en thema's in te zoomen.

Zo vraagt moslimdiscriminatie, met name discriminatie van meisjes en vrouwen die een hoofddoek dragen, om een meer gerichte aanpak. Deze vorm van discriminatie komt veruit het meest voor en juist onder jonge moslims zijn ook veel kwetsbare Rotterdammers. Ook antisemitische spreekkoren bij voetbal komen nog te vaak voor. In reactie hierop is een project gestart tussen de harde kern van Feyenoord en mensen uit de joodse gemeenschap en is er voorlichting gegeven aan de joodse gemeenschap over samenwerkings- en meldingsmogelijkheden. De komende periode wordt hier vervolgd aan gegeven.

Uit de discriminatiemonitor Rotterdam blijkt dat discriminatie op grond van handicap/chronische ziekte in 2017 de een na grootste grond was. Sinds juli 2016 is het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van kracht in Nederland. Vanwege het verdrag moeten nu ook openbare gebouwen, winkels en websites toegankelijk zijn voor deze doelgroep. De gemeente Rotterdam werkt aan de toegankelijkheid van de gemeentelijke voorzieningen en communiceert over het verdrag met maatschappelijke organisaties (zie ook hoofdstuk 3).

De gelijkwaardige positie van mannen en vrouwen is voor de meeste Rotterdammers geen issue. Echter voor een deel van de Rotterdamse samenleving is dit nog niet vanzelfsprekend. Te vaak worden we geconfronteerd met situaties van huiselijk geweld en seksueel geweld tegen vrouwen, gebrek aan sociale of (arbeids)participatie van vrouwen, zwangerschapsdiscriminatie of de ongelijke verdeling van zorgtaken. Dit zorgt voor een ongelijke positie voor zowel mannen als vrouwen. Gelijkwaardigheid tussen man en vrouw geldt als een essentiële waarde in onze samenleving en is een belangrijke voorwaarde voor het samenleven in een stad waar iedereen zichzelf mag zijn. Vraagstukken over emancipatie gaan niet alleen over individuen, maar ook over relaties tussen (groepen) mensen. Er is een toenemende behoefte bij mannen en jongens aan activiteiten

die hen helpen om een nieuwe invulling te geven aan hun rol als man in een veranderende samenleving. Het is daarom belangrijk om mannen actief te betrekken in het emancipatieproces en dit blijvend te agenderen.

3. We bevorderen de sociale acceptatie door middel van positieve zichtbaarheid van diversiteit en verscheidenheid in de stad.

Uit onderzoek blijkt dat door het optreden van positieve rolmodellen in de media en in het dagelijks leven het zelfbeeld van kwetsbare jongeren die nog geen sterke identiteit hebben flink kan verbeteren.

Rond betekenisvolle momenten in het jaar - denk aan de Internationale Dag tegen Discriminatie en Racisme, de International Day Against Homo- and Transfobia, Coming Out Day, de Internationale Vrouwendag, de Internationale Dag tegen seksueel geweld van vrouwen (Orange Day) en de Internationale Dag van de Mensenrechten - gaan we als gemeente aandacht besteden aan deze thema's door events en andere activiteiten te faciliteren. We kijken hierbij ook naar de publieke viering van feestdagen die door verschillende groepen Rotterdammers wordt beleefd, maar die niet als officiële feestdag zijn erkend. We zorgen zo voor meer zichtbaarheid van de verscheidenheid in de stad in de communicatie vanuit de gemeente.

Andere initiatieven zijn het jaarlijks organiseren van conferenties en bijeenkomsten over thema's die binnen het begrip ontspannen samenleven vallen. We onderzoeken ook de mogelijkheid om in 2023 als gastheer van de EuroPride en van de Roze Zaterdag op te treden. Zowel voor de Europride als voor Roze zaterdag geldt dat de betreffende organisaties per jaar, op basis van de steden die zich daarvoor inschrijven, zelf bepalen waar de festiviteit plaatsvindt. Wij ondersteunen de aanvraag hiervoor, omdat Rotterdam als LHBTI-vriendelijke stad internationale erkenning verdient.

II Verbinding

Werken aan inclusiviteit betekent ook werken aan de verbondenheid in de stad. Randvoorwaarde voor een verbonden stad is dat de kans op ontmoeting bestaat en dat die onder positieve omstandigheden kan plaatsvinden. Dit creëren we door het faciliteren van ontmoeting en dialoog tussen alle bevolkingsgroepen en (deel)identiteiten die daar doorheen lopen.

De uitdaging om een ontspannen samenleving te realiseren gaan we met elkaar aan. Van onderop, met de mensen en groepen in de diverse gebieden binnen Rotterdam. De gemeente breidt hiervoor de strategische partnerships uit in alle domeinen: bedrijfsleven, zorg, onderwijs, jeugd, welzijn, arbeidsmarkt, cultuur, sport, etc. In deze partnerships agenderen we expliciet deskundigheidsbevordering voor professionals en vrijwilligers en voorlichting en training voor jongeren op scholen.

4. We faciliteren ontmoeting en dialoog tussen Rotterdammers over het omgaan met diversiteit, ongemak, sociale normen en dergelijke.

Mensen maken met elkaar de stad. De overheid stelt grenzen, ondersteunt waar nodig en biedt perspectieven. Door te zorgen dat mensen met elkaar in gesprek gaan over wat voor hen belangrijk is, wat hen bindt, maar ook over de verschillen en ongemakken die ze ervaren, dragen we bij aan verbinding en het verbreden van hun kijk op de wereld.

De methoden die we hiervoor inzetten zijn in het verleden effectief gebleken. Denk aan de dialogen op wijkniveau en de gesprekken die met behulp van getrainde peers worden gevoerd op mbo-scholen, maar ook aan het programma OpzoomerMee en het programma WIJ-Samenleving. We investeren in een sterk netwerk van professionals en vrijwilligers die de stad goed kennen. We ondersteunen kleine maatschappelijke en (religieuze of levensbeschouwelijke) organisaties die een inhoudelijke bijdrage leveren aan de doelstellingen van dit actieprogramma en de burgers op een laagdrempelige manier bij elkaar weten te brengen. Vaak weten dit soort initiatieven Rotterdammers te bereiken die niet op stedelijke activiteiten afkomen. Door het betrekken van deze (vaak kleine) organisaties is er contact en het gesprek met kwetsbare Rotterdammers mogelijk.

Belangrijke voorwaarden zijn dat deze activiteiten bijdragen aan contact tussen burgers die elkaar in het dagelijks leven niet of nauwelijks ontmoeten en aan het bespreekbaar maken van taboe-en/of controversiële onderwerpen, zoals integratie van nieuwkomers, man/vrouw verhoudingen, (arbeids)discriminatie of seksuele diversiteit en zwarte piet. Het uiterlijk van zwarte piet, als onderdeel van Sinterklaasfeesten en intochten leidde tot fel debat dit jaar en onoverbrugbare standpunten. In 2019 is het college op verzoek van partijen in de stad bereid tot het faciliteren van dialoog en conflictoplossing. Daarbij zal het college zich te

allen tijde onthouden van een mening over de inhoud, want die is aan de samenleving zelf.

Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor een 'Dag van het Rotterdammerschap' en een campagne die zich richt op Rotterdammerschap. Onderliggende gedachte hierbij is dat we ons verbonden voelen doordat we allemaal Rotterdammers zijn. Rotterdammers zijn trots op hun stad en daar willen we aan appelleren.

5. We ondersteunen scholen in Rotterdam met voorlichting en training over het omgaan met (seksuele- en gender) diversiteit, inclusiviteit en uitsluiting.

Samen met de Rotterdamse scholen (po, vo, mbo, hbo, wo) organiseren we voorlichting en training over hoe je moet omgaan met de grote verscheidenheid die onze stad kenmerkt. Hiervoor gebruiken we verschillende werkvormen zoals dialoog, theater, film, storytelling, de inzet van rolmodellen, peer coaches, etc. Het doel is jonge Rotterdammers bewust te maken van vooroordelen en ze te helpen diversiteit te accepteren en ermee om te gaan. Maar ook hun weerbaarheid en communicatievaardigheden op dit onderwerp te vergroten. Onderwerpen als religie, etniciteit, seksualiteit, pesten en discriminatie gaan we niet uit de weg.

Natuurlijk sluiten we zoveel mogelijk aan op het bestaande curriculum en op de behoefte van de scholen. We gaan op korte termijn met ze in gesprek over welk aanbod het meest passend is in de specifieke context van de school en hebben hierbij ook aandacht voor de onmisbare rol van docenten en ouders.

6. We bevorderen de deskundigheid van professionals en vrijwilligers in de stad op de onderwerpen inclusiviteit en diversiteit.

Het is belangrijk om te blijven investeren in deskundigheidsbevordering van professionals in de wijken op het gebied van (seksuele en gender-) diversiteit. Hierbij gaat het om professionals die werken in zorg & welzijn, in het onderwijs, en in de veiligheids- en vrijetijdssector. Samen met actieve burgers spelen zij een cruciale rol. We doen dit door trainingen, expertmeetings en voorlichtingssessies te organiseren die bijdragen aan de kennis en competenties die nodig zijn om als professional effectief te kunnen handelen in een diverse samenleving. Ook bouwen we een sterk netwerk op van professionals en vrijwilligers die hun kennis en ervaring met elkaar delen. Naast ondersteuning aan professionals, richten we ons daarbij ook op ondersteuning aan vrijwilligers, netwerken en maatschappelijke initiatieven.

Uit Diversiteit aan de Maas (overall analyse IDEM-Gebiedsbeelden) blijkt dat de kwaliteit, effectiviteit en het urgentiegevoel op tal van gebieden extra aandacht verdient. Hierbij gaat het o.a. om het opheffen van kennislacunes en het (bij)scholen op terreinen als integratie, inclusief denken & werken. We richten niet alleen de

aandacht op de individuele professional en actieve burger, maar zeker ook op (het bestuur en management van) organisaties.

Ook de positie van roze ouderen vraagt gerichte aandacht. Gebrek aan specifieke kennis en handelingsverlegenheid van professionals leidt er in veel gevallen toe dat roze ouderen weer terug in de kast gaan. We investeren daarom verder in specifieke deskundigheidsbevordering van professionals en vrijwilligers m.b.t. kennis over, het signaleren van de problematiek en het sensitief omgaan met deze doelgroep.

De voortzetting van een Rotterdams expertisecentrum diversiteit is hierbij ook belangrijk; als kwaliteitsimpuls en als verbindende netwerkorganisatie op stedelijk- en gebiedsniveau.

7. De gemeente geeft het goede voorbeeld.

We zijn ons bewust van onze voorbeeldfunctie. Dat blijkt uit de manier waarop we omgaan met zaken die raakvlakken hebben met dit programma:

- We doen geen zaken met discriminerende partijen. Binnen de kaders die de wet- en regelgeving rond subsidieverstrekking en inkoop bieden, zoeken we de grenzen op om zo een duidelijk signaal af te geven dat discriminatie en uitsluiting in Rotterdam niet worden geaccepteerd.
- We zorgen voor een veilige en inclusieve werkplek voor al onze Rotterdamse ambtenaren. Er is aandacht voor deze onderwerpen in alle lagen van de organisatie en in het geval van onwenselijke situaties zijn er adequate wegen om dit te melden.
- We voeren een inclusief wervings- en selectiebeleid. Recruiters en andere medewerkers die hierbij een rol spelen, worden toegerust om stereotypen en vooroordelen die gelijke behandeling in de weg kunnen staan te onderkennen en bestrijden. Ook kijken we kritisch naar de instrumenten die we inzetten en beoordelen deze op de mate van inclusiviteit.
- We zijn lid van 010Inclusief, het Rotterdamse platform tegen arbeidsmarktdiscriminatie, en leveren hieraan een actieve bijdrage. (zie actie 1)

III Veiligheid en Handhaving

Om je vrij te voelen en te zijn wie je bent, is de veiligheid nodig om daar naar eigen wens invulling en uiting aan te geven. En de realiteit is helaas dat niet iedereen deze veiligheid voelt. Dat raakt ons allemaal. We zijn pas vrij als iedereen in onze stad de veiligheid ervaart om hand-in-hand te lopen, als alle meisjes en vrouwen ongehinderd over straat kunnen en als iedereen zich vrij voelt om haar of zijn religie niet te hoeven verbergen. Het vergroten van veiligheid wordt niet bereikt door alleen de dialoog en activiteiten in het kader van over gelijkwaardigheid en verbinding. Vergroten van veiligheid(sgevoelens) en handhaving van regels zijn daarom een belangrijke pijler in het streven naar een ontspannen samenleving.

Handhaving van regels is een primaire taak van de overheid. Rotterdam zet zich in voor schone, hele en veilige wijken waar het prettig wonen is. Handhavers hebben daarin een belangrijke rol. Zij doen er zoveel mogelijk aan om alledaagse ergernissen van burgers en bezoekers te voorkomen of te verhelpen. Handhavers richten zich ook op het voorkomen van asociaal gedrag. Als het nodig is, treden ze op door mensen aan te spreken op hun gedrag en te beboeten.

Naast de inzet van onze handhavers, spelen ook de politie en de antidiscriminatievoorziening hierbij een belangrijke rol. Het melden van discriminatie kan zowel bij het antidiscriminatiebureau als bij de politie. Het vergroten van de bekendheid van de mogelijkheden om te melden en het vergroten van het vertrouwen in deze (overheids)instanties is een belangrijk element in dit actieprogramma.

8. We verhogen de sociale veiligheid van (kwetsbare) Rotterdammers.

Ongewenst en grensoverschrijdend gedrag op straat wordt in onze stad niet getolereerd. We verbinden de komende periode twee bestaande initiatieven: de Rotterdamse alliantie Natuurlijk Samen en de aanpak Seksuele straatintimidatie. Dit doen we in samenwerking met Stadsbeheer en het ministerie van OCW in het kader van het project Veilige Steden. We kiezen voor verbreding van de aanpak Straatintimidatie doelgroep naar LHBTI's en vrouwen. Naropen, sissen of opdringerig volgen hoort niet bij relax Rotterdam en pakken we stevig aan.

Ook richten we ons op het zichtbaar en bespreekbaar maken van intimiderend gedrag in de publieke ruimte en de gevolgen hiervan voor de doelgroep. Verder ondersteunen we professionals en vrijwilligers met handleidingen op het gebied van preventie en omgang met intimidatie van meisjes/vrouwen en gender-gerelateerd geweld.

9. We vergroten de kennis over de mogelijkheden tot het melden van discriminatie.

Uit de beschikbare gegevens uit de Monitor Discriminatie

en onderzoek van het SCP blijkt dat het aantal meldingen van discriminatie dat jaarlijks door Rotterdammers wordt gedaan slechts het topje van de ijsberg is. Als mensen discriminatie al als zodanig herkennen, weten ze lang niet altijd waar ze terecht kunnen of kiezen ze ervoor om geen melding te doen.

Als overheid hebben we een verantwoordelijkheid om het gesprek over discriminatie te blijven voeren en ervoor te zorgen dat mensen die een melding willen doen, weten waar ze terecht kunnen en zich ook gehoord en geholpen voelen.

Daarom zorgen we ervoor dat de toegang tot de meldpunten zo laagdrempelig mogelijk is en vergroten we de bekendheid van de verschillende mogelijkheden om te melden, zoals de App 'Meld Discriminatie Nu'. We investeren in het vertrouwen in de overheid en betrokken instanties door goede voorbeelden van meldingen en opvolgende acties naar voren te brengen. Daarbij richten we ons op specifieke fenomenen en doelgroepen. We hebben extra aandacht voor groepen waarvan we uit onderzoek en uit de discriminatiemonitor weten dat ze ondervertegenwoordigd zijn in de meldingen (dit betreft LHBTI's, mensen met een beperking en vrouwen met een moslimachtergrond).

10. We faciliteren ontmoeting(splekken) en trainingen voor kwetsbare Rotterdammers, gericht op het vergroten van assertiviteit en veerkracht.

Zeker voor kwetsbare Rotterdammers is het belangrijk dat ze zichzelf kunnen herkennen in anderen, dat ze weten niet 'de enige' te zijn en dat ze hun netwerk vergroten. Dit geldt in het bijzonder voor LHBTI's en vrouwen in een niet zelfgekozen afhankelijkheidspositie. Als gemeente onderkennen we dit en dragen we bij aan een goede samenwerking tussen de belangenorganisaties, zelforganisaties, vrijwilligers en professionals die zich hiermee bezighouden.

Met behulp van trainingen voor kwetsbare Rotterdammers zorgen we ervoor dat zij de tools hebben om assertief met situaties van uitsluiting, ongelijkwaardigheid of discriminatie om te kunnen gaan. We gebruiken een methodiek van wederkerigheid waarbij het perspectief van dader en slachtoffer inwisselbaar is, oftewel die gericht op alle discriminatiegronden. Deze activiteiten worden geborgd binnen een bredere aanpak met als doel het vergroten van maatschappelijke deelname.

“We vinden het belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn, maar dan wel binnen de kaders van de wet die we hebben in Rotterdam, maar ook die van de Staat. We wijzen mensen erop wat de regels zijn en handhaven deze.”

— Corine Duitman

Corine Duitman

Hoofd Handhaving bij gemeente Rotterdam

“Om het leuk met elkaar te hebben en iedereen de ruimte te bieden om zichzelf te zijn en mee te doen, hebben we kaders nodig. Dat betekent dat iedereen niet maar kan doen wat hij of zij wil: wat voor de een plezier is, betekent voor de ander overlast. Daar moeten we het gesprek met elkaar over aangaan.

In het verleden was de afdeling Handhaving vooral gericht op het schrijven van bonnen en werden de medewerkers vooral gezien als parkeerwachten. Tegenwoordig is dat heel anders en bedienen we als afdeling Handhaving de stad veel breder. Zo hebben we gastheerschap hoog in het vaandel staan. We zorgen ervoor dat mensen die in Rotterdam wonen en werken prettig kunnen samenleven. En dat mensen die Rotterdam bezoeken een fijne tijd hebben. Daarvoor hebben we als gemeente spelregels opgesteld. De afdeling telt ruim vierhonderd medewerkers die werkzaam zijn in de uitvoering en die deze regels op allerlei manieren uitdragen.

Op een zomerse dag is het bijvoorbeeld heel druk in de Rotterdamse parken. Na afloop ligt er vaak veel rommel en is het gras aangetast door barbecues. Wij gaan op zo'n dag het gesprek aan met de recreanten om hen te vragen hun afval op te ruimen en op een verantwoorde manier te barbecueën. We vinden het belangrijk dat de wijk schoon is, zodat we met elkaar prettig kunnen leven. Als we zien dat mensen hier niks mee doen, dan treden we uiteraard ook op. Wij spreken hen aan op hun gedrag. We leggen uit waarom dat ongewenst is en welk gedrag we wel willen zien. Waar nodig pakken we door en schrijven we een boete uit. Dit vraagt bepaalde vaardigheden van handhavers. We hebben daarom veel geïnvesteerd om hen te trainen in onder andere gesprekstechnieken en de-escalerend optreden.

We spelen ook een rol in het nieuwe beleid van het college om straatintimidatie tegen te gaan. Vrouwen moeten bijvoorbeeld ongehinderd en veilig de straat op kunnen. Op sommige locaties is dit helaas een probleem. Er zijn plannen om dit beleid breder te trekken naar lhbt-groepen.

We vinden het belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn, maar dan wel binnen de kaders van de wet die we hebben in Rotterdam, maar ook die van de Staat. We wijzen mensen erop wat de regels zijn en handhaven deze.”

2.3.2 Nieuwe Rotterdammers

In de acties gericht op nieuwe Rotterdammers zijn de pijlers gelijkwaardigheid, verbinding en handhaving als volgt geïntegreerd.

- **Gelijkwaardigheid** van nieuwe Rotterdammers bevorderen we door te faciliteren dat zij zo spoedig mogelijk mee kunnen doen, zo snel mogelijk Nederlands leren en de regie over hun eigen leven kunnen nemen. Daarbij bieden we kennis van de rechten en plichten, die voor hen niet anders gelden als voor andere Rotterdammers.
- **Verbinding** ontstaat wanneer nieuwkomers aarden in de Rotterdamse samenleving en kunnen terugvallen op een netwerk dat breder is dan de eigen gemeenschap. We stimuleren participatie en ontmoeting, zodat zij bij gaan dragen aan een ontspannen stad, waarin mensen elkaar ontmoeten en elkaar kunnen verstaan.
- **Handhavingmogelijkheden** zijn er vanuit de Wet inburgering en de Participatiewet. Voor inburgeringsplichtigen, zowel statushouders als gezinsmigranten, is het leren van de taal en het volgen van de participatiewerkshops verplicht en dit wordt gehandhaafd vanuit het Rijk. Wanneer het nieuwe stelsel voor inburgering ingevoerd is, zullen we als gemeente een stevige rol in de handhaving en voortgangsbewaking krijgen. Voor degenen die een uitkering krijgen (statushouders) zijn er nu al vanuit de Participatiewet en de Wet taaleis sancties mogelijk, door het tijdelijk verlagen van de bijstandsuitkering.

Voor nieuwe Rotterdammers zetten we in op de volgende acties:

11. Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022.

In oktober 2018 is de 'Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019-2022): Wonen, zorgen, leren én werken' aan de gemeenteraad gepresenteerd. Deze gaat uit van een brede, intensieve, integrale en een niet vrijblijvende aanpak, waarbij er sprake is van inzet van meerdere gemeentelijke clusters. Vanuit het beleid voor nieuwkomers wordt hieraan bijgedragen in de vorm van maatschappelijke begeleiding en intensieve taalcursussen voor statushouders.

12. Workshops participatieverklaring voor statushouders en gezinsmigranten.

Sinds 1 oktober 2017 vormt het tekenen van de participatieverklaring een verplicht onderdeel van het inburgeringstraject. Met de participatieverklaring tekent de inburgeringsplichtige ervoor kennis genomen te hebben van de normen en de spelregels van de Nederlandse samenleving én deze te respecteren. De wettelijke taak om het participatieverklaringstraject aan te bieden is bij de gemeente neergelegd.

Ter voorbereiding van het tekenen van de participatieverklaring wordt een serie workshops aangeboden waarin de thema's vrijheid, gelijkheid, participatie en solidariteit

worden behandeld, met behulp van een scala aan werkvormen. Deze waarden, deels verankerd in de grondwet, vormen de voorwaarde voor het ontspannen kunnen samenleven in onze stad.

Voor statushouders zijn deze workshops ingebed in de maatschappelijke begeleiding die ze ontvangen. En voor de gezinsmigranten bieden ze de gelegenheid om hen te verwijzen naar aanvullende voorlichting, taalaanbod, vrijwilligerswerk en zo nodig welzijn of hulpverlening. Ook voor hen is er nauwe aansluiting op de hierna beschreven maatschappelijke begeleiding.

13. Maatschappelijke begeleiding voor gezinsmigranten

Gezinsmigranten zijn vaak grotendeels afhankelijk van hun Nederlandse partner, die de brug moet vormen naar de samenleving. Dit kan hen helpen en stimuleren, maar soms ook juist beperken en leiden tot ongewenste machtsverhoudingen die hun zelfredzaamheid en participatie in de weg staan. Vaak gaan nieuwe Rotterdammers te rade in hun netwerk, maar dat levert niet altijd correcte informatie op.

Zij hebben een eigen verantwoordelijkheid om te voldoen aan de inburgeringsplicht. Gezinsmigranten vallen buiten het bereik van de Rotterdamse aanpak statushouders. Maar gezinsmigranten kunnen, net zoals statushouders, moeite hebben om de weg te vinden naar reguliere voorzieningen (zoals de Vraagwijzer) of problemen ervaren om hun zaken te regelen. Deels wordt dit veroorzaakt door taalproblemen, deels doordat men onze samenleving als complex ervaart.

Daarom bieden wij voor deze groep vanaf 2019 een speciaal programma voor maatschappelijke begeleiding. Belangrijkste ingrediënten van dit programma zijn het ontwikkelen van een netwerk van sleutelfiguren en gerichte voorlichtingen en/of workshops. Op die manier willen we de weg wijzen en een brug vormen naar reguliere voorzieningen en mensen helpen hun netwerk te versterken en maatschappelijk actief te worden.

14. Instelling centraal punt voor inburgering.

Met de aanstaande wijziging van de Wet inburgering zal de gemeente in de tweede helft van 2020 een grote regierol krijgen. De inkoop van trajecten en de handhaving op het volgen van deze trajecten komen terug naar de gemeente.

Tot die tijd zitten we niet stil en vergroten we waar mogelijk onze invloed door actief mee te denken over de uitwerking van de wetgeving en de verdere implementatie. Vooruitlopend op deze wet bieden de kaders van de Participatiewet en Wet Taaleis ons de mogelijkheid om mensen te stimuleren (en waar nodig te dwingen) om eerder een goede keuze voor een inburgeringstraject te gaan maken. Gespecialiseerde gemeentelijke consultants adviseren statushouders na een brede intake hierover en monitoren de voortgang.

Gezinsmigranten zijn gewoonlijk niet uitkeringsgerechtigd en daarmee ontbreken vooralsnog sturings- en monitoringsinstrumenten vanuit de hiervoor genoemde wetgeving. Gebleken is echter dat zij grote behoefte hebben aan informatie over inburgering en graag hulp krijgen bij het selecteren van een passend en kwalitatief traject.

Om de verschillende elementen die hiermee samenhangen gericht en gecoördineerd vorm te geven, richten we een centraal punt voor inburgering in. Een gemeentelijk team gaat zich aanvankelijk richten op:

- Opbouwen van kennis over kwalitatief goed inburgeringsaanbod van inburgering in Rotterdam.
- Deze kennis ontsluiten voor gemeentelijke consultants van W&I, Jongerenloket en Tegenprestatie. Zij zullen statushouders en andere uitkeringsgerechtigden die onder de inburgeringsplicht vallen, ondersteunen bij de keuze voor een passend traject en daarbij de voortgang bewaken.
- Deze kennis aanbieden aan sleutelfiguren binnen het reguliere taalbeleid; taalverwijzers en vraagwijzers, om daarmee de aansluiting van inburgering naar overige opleidings- en taalmogelijkheden te bevorderen.
- Individueel advies op vrijwillige basis aan inburgeringsplichtigen die niet uitkeringsgerechtigd zijn.
- Relatiebeheer met taalaanbieders, vooruitlopend op de inkoop en het accounthouderschap in het nieuwe inburgeringsstelsel.

We denken hierbij aan een combinatie van kenniscentrum en servicepunt, een digitaal en fysiek een centraal loket, die bekend is bij andere gemeentelijke loketten (zoals wijkteams en vraagwijzers) en bij inburgeringsplichtigen. Zij kunnen daar terecht voor individueel advies. Vanaf medio 2020 zullen vanuit het centrale punt voor inburgering de nieuwe gemeentelijke taken vorm krijgen:

- Inkoop van inburgeringstrajecten.
- Voortgangsbewaking en handhaving op inburgering.
- Controle op de kwaliteit van taalaanbieders.

15. Intensieve aanpak onvoltooid inburgering

In het inburgeringsstelsel van vóór 2013 was de gemeente verantwoordelijk voor de inkoop van inburgering en de handhaving daarop. Ruim duizend personen hebben nog altijd hun inburgering niet afgerond. We gaan de kenmerken van deze groep in beeld brengen en richten ons daarbij in het bijzonder op de vraag in hoeverre ze (financieel) zelfredzaam zijn en participeren.

We zullen de meest kwetsbaren onder hen met intensief maatwerk ondersteunen om zo hun taalniveau en de deelname aan de samenleving te bevorderen. Bij 'kwetsbaar' denken we vooral aan hen die leven van een uitkering, schulden hebben of volledig afhankelijk zijn van een partner met een bescheiden inkomen.

“Ook tijdens mijn lessen probeer ik zoveel mogelijk te leren van mijn leerlingen. Ik wil bijvoorbeeld begrijpen waarom ze zich op een bepaalde manier gedragen, in plaats van ze zomaar de klas uit te sturen”

– Giorgio Costa

Willem Husselman

bewoner Beverwaard

“Ik kan absoluut mezelf zijn in Rotterdam, maar het helpt natuurlijk dat ik een geboren en getogen Nederlander ben. Er zijn ook zeker Rotterdammers die niet goed zichzelf kunnen zijn.

Denk aan een Jood met een keppeltje. Die voelt zich steeds meer bedreigd en zet z'n keppeltje liever af. Ook homoseksuele stellen voelen zich niet altijd vrij. De oorzaak hiervan zie ik in cultuurverschillen en in de toenemende polarisatie, die de politiek sterk voedt. Verschillen tussen groepen mensen worden alleen maar groter en mensen raken van elkaar vervreemd. Ze kunnen minder van elkaar hebben en de mentaliteit verhardt. Soms kom je mensen tegen die je aankijken van: “Wat mot je?!” Dat vind ik jammer.

De kloof tussen burgers en politiek neemt ook toe. Wat ik bijvoorbeeld heel erg vind, is dat oudere mensen die Rotterdam na de oorlog hebben opgebouwd, nu een schop in de rug krijgen. De afbraak van ouderenzorg gaat steeds verder door de participatiewet. En dat terwijl vluchtelingen die Nederland binnenkomen alleen maar hun hand hoeven op te houden om geld te krijgen. Bij toewijzing van een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd blijven ze bovendien vaak lang in de bijstand. Ik heb geen moeite met mensen die goed geïntegreerd zijn, anderen accepteren en respecteren, gewoon werken en belasting betalen. Maar ik heb wel moeite met mensen die niet willen, zowel autochtoon als allochtoon. Die moet je keihard aanpakken. Daarnaast moet je altijd met elkaar in gesprek blijven. Ik ben kritisch, maar altijd bereid mijn standpunten uit te leggen.

Sinds 2015 ben ik actief in de beheercommissie van het azc Beverwaard. In deze commissie zitten een aantal bewoners en we praten met onder andere het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, de politie en de gemeente over het reilen en zeilen van het azc. De meeste leden van de beheercommissie zijn voorstander van het azc, maar ik ben er tegen. Daar heb ik verschillende redenen voor. Zo heeft de gemeente in 2015 zonder de wijkbewoners te betrekken in de besluitvorming besloten om het azc te vestigen in de Beverwaard. De eerste twee jaar, toen er veel gezinnen verbleven, waren er weinig incidenten. Ik was toen eerlijk gezegd gematigd positief. Maar sinds half april tot half augustus van dit jaar waren er 20 incidenten, in de twee maanden daarna liep dat op tot 69. Dit heeft ermee te maken dat steeds meer asielzoekers uit veilige landen werden opgevangen in het azc. Bij het merendeel van de incidenten zijn juist deze asielzoekers betrokken. Dit heeft tot veel onrust en onvrede geleid bij de wijkbewoners, waaronder ikzelf. Burgemeester Aboutaleb heeft pas aangegeven dat asielzoekers uit veilige landen voorlopig geen opvang meer zullen krijgen in het azc, maar dat moet nog maar blijken...”

3 Verbinding en gedeelde verantwoordelijkheid

Ontspannen samenleven in een diverse stad kan alleen worden bereikt door heel goed samen te werken. Met (actieve) bewoners en professionals, met maatschappelijke en publieke organisaties en met bedrijven in de stad. Maar ook samenwerking binnen het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie is een belangrijke voorwaarde.

Daarom kiest het college van B&W bewust voor een integrale agenda als het gaat om ontspannen samenleven, diversiteit en inclusiviteit in Rotterdam. De doelstellingen en acties die hieronder staan beschreven, zijn een eerste inventarisatie van inhoudelijke punten op maatschappelijk terrein (sociaal beleid) en op de terreinen veiligheid, werk en inkomen en het personeelsbeleid van de gemeente. De onderstaande acties en doelstellingen zijn een mix van staand beleid en nieuwe samenwerkingen. Enkel de doelstellingen en acties op het gebied van ontspannen samenleven, diversiteit en inclusiviteit zijn meegenomen. Deze integrale agenda is continue in ontwikkeling en zal aangevuld en uitgebreid worden. Ook met inhoudelijke verbinding op 'fysiek' beleid, bijvoorbeeld ten aanzien van stedelijke ontwikkeling (gentrificatie), woonbeleid, de invulling van de buitenruimte en mobiliteit.

3.1 Veiligheid en handhaving

Doelstellingen:

- Signaleren en tegengaan van radicalisering, extremisme en polarisatie.
- Vergroten van veiligheid en veiligheidsgevoelens van alle Rotterdammers vergroten (Veilig @ Rotterdam)
- Rotterdam zet zich in voor veilige en schone wijken waar het prettig wonen is. Handhavers hebben daarin een belangrijke rol.

Acties:

1. Vanuit het Veiligheidsbeleid (Veilig @ Rotterdam) wordt er onder andere ingezet op buurtbetrokkenheid en sociale controle in combinatie met toezicht en krachtig handhaven waar nodig leidt dit aantoonbaar tot leefbare wijken. Een aanpak op maat doet recht aan de ontwikkelingen in de samenleving en in de stad, aan de verschillen tussen wijken en aan de verschillen in zorgen en problemen die Rotterdamse burgers en ondernemers ervaren.
2. Seksuele straatintimidatie tolereren wij niet en pakken we aan. Met name door de Stop-app komen hotspots in beeld, zodat de pakkans wordt vergroot en beter

tegen daders kan worden opgetreden. Tegelijkertijd verhogen we de bewustwordingen daarmee gedragsverandering bij zowel slachtoffers, plegers als omstanders. De huidige aanpak straatintimidatie van vrouwen en LHBTI+ -ers wordt geëvalueerd en geoptimaliseerd.

3. Vanuit de aanpak Radicalisering, extremisme en polarisatie wordt er inzet gepleegd op vier actielijnen:
 - a. Depolarisatie en verminderen van spanningen
 - b. Vergroten van weerbaarheid tegen radicalisering, extremisme en polarisatie
 - c. Deskundigheidsbevordering
 - d. Disengagement en deradicalisering
4. Voor Rotterdammers merkbaar handhaven van de beginselen van onze rechtsstaat, wetten en vrijheden in Rotterdam. Van toeterende trouwstoeten, woonoverlast tot vervuiling op straat en dronken geschreeuw: de norm is helder en de handhaving streng.
5. Aansluiting en verbinding zoeken met beleidsvelden rondom huiselijk geweld en schadelijke traditionele praktijken. Veilig Thuis is het centrale aanspreekpunt voor slachtoffers van huiselijk geweld, eergerelateerd geweld (zoals eerwraak) en andere schadelijke traditionele praktijken (STP). Net als alle andere vormen van geweld tegen vrouwen is eerwraak strafbaar.
 - a. Professionals kunnen contact opnemen met Veilig Thuis voor advies of het doen van een melding als zij eergerelateerd geweld (EGG) signaleren.
 - b. Veilig Thuis is vertegenwoordigd in het Veiligheidshuis in de themakamer Huiselijk geweld en heeft de regie over de multidisciplinaire casusoverleggen.
 - c. Hiermee wordt een belangrijke koppeling gemaakt tussen het zorg- en het veiligheidsdomein.
6. Binnen de landelijke structuur van de politie vindt in de regio Rotterdam een intensivering plaats inzake de aanpak van STP.
 - a. Binnen de basisteams krijgen de doelgroep coördinatoren deskundigheidsbevordering breed op slachtofferzorg waar huiselijk geweld en STP onder vallen.
 - b. Aanstelling van één van deze personen als regionaal contactpersoon. Deze functionaris dient op eenheidsniveau de algemene stand van zaken bij te houden ter ondersteuning van de regionaal portefeuillehouder EGG.
 - c. Optimaliseren van het gebruik van de checklist van het Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld.
 - d. Optimaliseren gebruik van de nieuwe landelijke query voor EGG (in verband met vroegsignalering). Een query is een registratiesysteem van de politie die de soort melding filtert bijvoorbeeld op eergerelateerd geweld.

3.2 Onderwijs

Doelstellingen:

- Vergroten van kennis en vaardigheden op thema's die samenhangen met diversiteit, zoals burgerschap, inclusiviteit, discriminatie en vooroordelen seksuele- en gender diversiteit en emancipatie.
- Bevorderen van de acceptatie van diversiteit op scholen bij leerlingen, ouders en docenten.

Acties:

1. Stimuleren van voorlichtingsactiviteiten en dialoog over burgerschap, inclusiviteit, (seksuele- en gender) diversiteit, discriminatie en emancipatie op alle Rotterdamse scholen; gericht op scholieren van alle leeftijden en niveaus. Extra inzet die hierop gepleegd wordt is:
 - a. De wethouder Onderwijs bespreekt het onderwerp in de sectorkamers (een overleg tussen de verschillende onderwijssectoren en de gemeente).
 - b. Op het moment dat scholen de kerndoelen (waaronder seksuele diversiteit en burgerschap) niet naleven, kan er door leerlingen en ouders een melding gedaan worden bij de inspectie van het onderwijs. In een uiterst geval kan bekostiging worden teruggevorderd.
2. Ondersteunen van scholen bij de keuze van lesmateriaal over burgerschap en diversiteit door het inrichten van een platform met een aanbod van programma's en activiteiten waar scholen gebruik van kunnen maken.
3. Afspraken over inbedding van de diversiteitsthema's binnen het schoolbeleid en in onderwijsprogramma's op (school)bestuurlijk niveau.
4. Ondersteunen van kwetsbare jongeren door het stimuleren van LHBTI-vriendelijk en anti-pestbeleid bij scholen.
5. Stimuleren van deskundigheidsbevordering van leerkrachten en begeleiders, o.a. via de drie stedelijke pabo's en de lerarenopleiding van de Hogeschool Rotterdam.

3.3 Jeugd en Jeugdhulpverlening

Doelstellingen:

- Ondersteunen van alle jongeren in hun groei naar volwassenheid en het stimuleren van talentontwikkeling, in het bijzonder de meer kwetsbare jongeren, waaronder bi-culturele jongeren en LHBTI's.

Acties:

1. Deskundigheidsbevordering op het gebied van cultuursensitief werken en diversiteit voor jeugdverpleegkundigen, schoolmaatschappelijk werkers, jongerenwerkers en gemeentelijke consulenten bij het JongerenLoket.
2. Bevorderen van de acceptatie van (seksuele- en gender) diversiteit en een meer ontspannen omgang van jongeren met de verscheidenheid in de stad.
3. Vergroten van kennis en het stimuleren van bewustwording van vooroordelen en discriminatie op alle gronden.
4. Meer kennis en bewustwording bij jongerenwerkers over het belang van inclusiviteit, gelijkwaardigheid en gelijke behandeling.
5. Voortzetten van specifieke hulpverlening aan LHBTI's met financiering vanuit Jeugdhulpverlening. =

3.4 Welzijn, (ouderen) Zorg en Wijkteams

Doelstelling:

- Toegankelijke ondersteuning en zorg/hulpverlening voor alle Rotterdammers en in het bijzonder voor de kwetsbare groepen in de samenleving, waaronder ouderen, LHBTI's, vrouwen, Rotterdammers met een beperking en culturele sensitiviteit t.a.v. Rotterdammers met een andere culturele achtergrond.

Acties:

1. Betrekken thema (seksuele en gender) diversiteit en cultuursensitief werken in masterplan Ouderen en in plan Eenzaamheidsbestrijding.
2. In de 'Samenwerkingsagenda Rotterdam, ouderen-wijzer' is er specifiek aandacht voor ouderen met een migratieachtergrond. Veel van hen hebben onvoldoende kennis van het zorgstelsel. Zij weten het bestaande aanbod nog onvoldoende te vinden. Ingezet wordt op goede informatievoorziening, vroegsignalering en het verbeteren van gezondheidsvaardigheden.
3. Aanvullend is er vanuit het Taalbeleid voor alle Rotterdammers met een taalachterstand (die niet inburgeringsplichtig zijn), aanbod voor taalverbetering, ook voor ouderen, in het bijzonder vanuit de invalshoek gezondheid.
4. Aansluiting stedelijk beleid en wijkagenda's waardoor interventies worden ingezet in de gebieden op basis van empirische gegevens.
5. Opvolging van de aanbestedingen Stedelijk Welzijn, Zorg en WMO via onze accounthouders, waarin genoemd staat dat de aanbieder partijen cultuursensitief moeten kunnen werken en kennis en vaardigheden in huis moeten hebben over (seksuele- en gender) diversiteit.
6. Werken aan ontspannen samenleven d.m.v. programma's als OpzoomerMee en Couleur Locale.
7. Rotterdam Onbeperkt: Communiceren aan zowel doelgroepen als organisaties/bedrijven welke rechten en plichten er zijn als het gaat om de toegankelijkheid van voorzieningen en het verspreiden van informatie over het meldpunt Discriminatie.

8. Verdere professionalisering van de wijkteams en vraagwijzers op cultuursensitief werken en diversiteit.
9. Uitvoeren van het VN-verdrag voor mensen met een beperking. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke voorzieningen fysiek en sociaal toegankelijk moeten zijn voor mensen met fysieke en/of mentale beperkingen.

3.5 Uitvoering Participatiewet Werk & Inkomen, Taskforce Tegenprestatie, Jongerenloket en Participatie & Stedelijke zorg

Doelstellingen:

- Erop toezien dat in vacatures voor Rotterdamse bijstandsgerechtigden geen sprake is van discriminerende teksten of verzoeken.
- Bevorderen van bewustzijn onder zowel de eigen werknemers als onder werkzoekenden op het gebied van discriminatie op de arbeidsmarkt en de wijze waarop voorkeuren voor bepaalde categorieën werkzoekenden in de wervings- en selectiefase (onbewust) een uitsluitende werking kunnen hebben.
- Het creëren van extra kansen op werk voor de kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt.

Acties:

1. Verbinding tot stand brengen met Taskforce tegenprestatie, JongerenLoket en W&I op trajecten (bevordering economische zelfstandigheid) met name voor vrouwen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
2. W&I stelt een vast contactpersoon discriminatie aan als eerste aanspreekpunt voor meldingen van arbeidsdiscriminatie door werkzoekenden.
3. W&I zorgt voor (het vergroten van) bewustwording onder zowel werkzoekenden als personeel, door gerichte informatie te verstrekken over arbeidsmarktdiscriminatie en de wijze van melden.
4. De gemeente is verantwoordelijk voor ondersteuning van werkzoekenden met een arbeidsbeperking (WSW, Beschut werk en Garantiebanen) bij het vinden en het behouden van werk. Hierbij zet de gemeente een aantal instrumenten in zoals het bieden van een proefplaatsing, arbeidsontwikkeling, hulp bij bemiddeling naar werk, loonkostensubsidie, werkplekaanpassing en jobcoaching.

“Jezelf met hart en ziel inzetten om bepaalde problemen in Rotterdam op te lossen, dat is voor mij het echte meedoen.”

– Simon Cohen

3.6 Goed werkgeverschap

Doelstelling:

- De gemeente geeft het goede voorbeeld door in te zetten op een inclusieve organisatie. Elke medewerker, ongeacht leeftijd, etniciteit, achtergrond en sekse bieden we daarom dezelfde kansen op werk en ontwikkeling.

Acties:

1. Scholing en ontwikkeling voor medewerkers, met name de leidinggevenden, waarin de (culturele) sensitiviteit en het waardevrij communiceren en handelen centraal staan.
2. Trainingen gericht op een inclusief wervings- en selectiebeleid. In dit kader is gestart met trainingen voor de werving en selectie van het traineeprogramma 2018-2020 voor recruiters en vacaturehouders. Dit krijgt een vervolg in het algemene wervings- en selectiebeleid.
3. Young professional-programma 2018 en 2019: een divers samengestelde groep van een aantal talentvolle medewerkers die binnen het concern aan de slag gaan.
4. Inspiratiesessies en kennisbijeenkomsten over diversiteit en inclusiviteit voor medewerkers.
5. Actief lidmaatschap 010Inclusief, het Rotterdamse platform tegen arbeidsmarkt-discriminatie.
6. Zorgdragen voor een veilige en inclusieve werkplek voor al onze Rotterdamse ambtenaren.
7. De gemeente is van 2600 mensen met arbeidsbeperking werkgever (Rotterdam Inclusief). De gemeente zorgt voor voldoende passende werkzaamheden voor haar werknemers, waarbij er altijd aandacht en ruimte is voor arbeidsontwikkeling.

3.7 Sport

Doelstelling:

- Binnen het Veilig Sportklimaat is specifiek aandacht voor inclusiviteit van kwetsbare groepen, waaronder LHBTI's, sporters met een migratie-achtergrond en vrouwen in 'typische' mannensporten.

Acties:

1. Bevorderen van acceptatie van (seksuele- en gender) diversiteit en respect voor elkaar.
2. Bestrijden van pestgedrag en discriminatie.
3. Deskundigheidsbevordering van trainers en begeleiders op het gebied van cultuursensitief werken en (seksuele- en gender) diversiteit.

3.8 Cultuur

Doelstelling:

- De gemeente streeft naar een inclusief cultuuraanbod dat toegankelijk is voor alle bewoners en bezoekers van de stad, zowel actief als receptief.

Acties:

1. De culturele instellingen bieden gezamenlijk een programma dat voor alle Rotterdammers aanbod bevat dat aansluit bij hun belangstelling. Dit geldt zowel voor actieve als receptieve kunst- en cultuurbeoefening;
2. De gemeente vraagt de culturele instellingen die subsidie ontvangen uit het Cultuurplan om de Code Culturele Diversiteit actief toe te passen. Deze code heeft de sector zelf opgesteld en geeft gedragsregels voor diversiteit in governance, personeel, productie en publiek;
3. De gemeente heeft de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur gevraagd om te adviseren over inclusiviteit in het cultuurbeleid. Het advies wordt begin 2019 verwacht als onderdeel van de sectoranalyse Cultuur.
4. De culturele sector is verplicht het VN-verdrag voor mensen met een beperking uit te voeren. Dat wil zeggen dat de sector fysiek en sociaal toegankelijk moet zijn voor mensen met fysieke en/of mentale beperkingen. In subsidiebeschikkingen is de zinsnede opgenomen dat geen activiteiten verricht mogen worden die discriminatie opleveren wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, burgerlijke staat, leeftijd of op welke grond dan ook.

Gerry Boer-de Faria

HR Business Partner
Nationale Nederlanden

“Op mijn achttiende ben ik via een traject voor schoolverlaters aan het werk gegaan bij Nationale Nederlanden (NN). Ik werk hier nu alweer 35 jaar en in die tijd heb ik verschillende diploma's en certificaten kunnen halen.

Ik ben hier heel dankbaar voor en wil ook veel terugdoen. Daarom coach ik via JINC (Jongeren INCorporated) jongeren die op het punt staan een keuze te maken op het vmbo, om zo uitval te voorkomen. Veel mensen noemen deze jongeren kansarm, maar ik zeg altijd dat ik talent help. Door het coachen van deze Rotterdamse jongeren help ik ze te groeien, zodat ze kunnen blijven meedoen.

Vanaf 2015 ben ik betrokken bij het platform 010 Inclusief, waarin diverse grote werkgevers uit Rotterdam zijn verenigd. Samen proberen we voor verschillende doelgroepen kansen te creëren op de arbeidsmarkt door stageplaatsen aan te bieden en talent richting de arbeidsmarkt te trekken. Dit jaar heb ik bijvoorbeeld een nieuwe collega met een

arbeidsbeperking binnen ons bedrijf geplaatst. Tevens heeft NN vanaf de start van het Diversity Diner een tafel waar ik gesprekken heb gevoerd met mensen met een

niet-westerse achtergrond. Zo kwam ik in contact met een vrouw met hoofddoek die mij vertelde dat ze weleens anoniem solliciteert. Haar heb ik geadviseerd altijd een foto van zichzelf mee te sturen.

Als HR Business Partner bij NN heb ik samengewerkt met stichting Radar, die dit jaar de workshop 'Omgaan met vooroordelen op de werkvloer' aan leidinggevenden heeft gegeven. Ik omarmde dit initiatief om het bewustzijn te vergroten van de vooroordelen die we soms onbewust hebben.

Zelf probeer ik andere mensen altijd te begrijpen door goed te luisteren. Achter veel opvattingen schuilt een verhaal dat ik graag zonder oordeel wil leren kennen. Ik vind namelijk dat we allemaal complementair zijn: we vullen elkaar aan, juist als we er andere ideeën op nahouden.”

4 Financieel overzicht

4.1 Financiën

Gemeentelijke middelen

Samenleven	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Ov Uitbestede werkzaamheden en- of subsidies	2.706.428	2.706.428	2.706.428	2.706.428
Coalitieakkoord: Nieuwe emancipatieagenda	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Coalitieakkoord: Ombuigen binnen portefeuille	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
Coalitieakkoord: Mystery guests	100.000	100.000	100.000	100.000
Coalitieakkoord: Mutatie trend subsidies	5.460	5.460	5.460	5.460
Extra Rijksmiddelen: Woningmarktdiscriminatie	250.000	250.000	0	0
Extra Rijksmiddelen: Programma veilige steden	50.000	0	0	0
Ombuiging naar kostendrager Maatschappelijke begeleiding asielgerechtigden	-270.000	0	0	0
	3.341.888	3.561.888	3.311.888	3.311.888

Integratie	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Coalitieakkoord: Intensieve taal cursussen statushouders	800.000	800.000	800.000	800.000
Coalitieakkoord: Intensieve Maatschappelijke begeleiding gezinsmigranten*	600.000	600.000	600.000	600.000
Rijksmiddelen: statushouders (€2.370 per persoon)**	900.000	711.000	711.000	711.000
Ombuiging van kostendrager Integratie & Emancipatie	270.000	0	0	0
Restant budget voorgaand jaar	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	2.570.000	2.111.000	2.111.000	2.111.000

* Van dit budget wordt € 300.000 gebruikt voor dekking van het IOS..

** Dit is afhankelijk van het door het COA aan Rotterdam toegewezen aantal statushouders in het voorgaande jaar. Aanneمة is 380 voor 2019 en 300 vanaf 2020.

Rijksmiddelen

Incidenteel ontvangt de gemeente Rotterdam rijksmiddelen op het gebied van de thema's van het actieprogramma integratie en samenleven. Deze middelen worden zo veel mogelijk ingezet in lijn met de doelen van dit actieprogramma, tenzij het Rijk andere criteria stelt.

4.2. Subsidie en inkoop

Inkoop

Binnen elke uitvoeringslijn wordt het merendeel van het budget ingezet door middel van inkoop. Het gaat hierbij met name om activiteiten waarvan wij verwachten dat er een duidelijk resultaat is bij de deelnemer ten opzichte van het begin van de activiteit, zoals trajecten, trainingen, een reeks van bijeenkomsten etc. Ook de opdracht voor het uitvoeren van het expertisecentrum wordt gerealiseerd door middel van inkoop.

Per uitvoeringslijn ontwikkelen we aparte bestekken voor de inkoop. Een opdracht wordt verstrekt voor twee jaar met de mogelijkheid van verlenging van twee keer een jaar.

Subsidie

Het overige deel van het budget wordt besteed via subsidieverstrekking.

4.3. Juridisch kader

- Inkoopbeleid gemeente Rotterdam, VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden
- Subsidieverordening Rotterdam 2014.
- Het onderdeel discriminatiebestrijding kent als wettelijke grondslag de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen.

4.4. Uitgangspunten en voorwaarden

Hieronder volgt een aantal uitgangspunten en voorwaarden die wordt gehanteerd bij het beoordelen van subsidieaanvragen. Deze wordt eveneens opgenomen als toetsingscriteria in de inkoopbestekken.

Bijdragen aan de beleidsdoelstellingen

Activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd dienen een bijdrage te leveren aan de in de voorgaande hoofdstukken geformuleerde doelstellingen en resultaten.

Discriminatie

Activiteiten die discriminatie opleveren wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, burgerlijke staat, leeftijd of op welke grond dan ook worden niet ondersteund.

Geen nieuwe methodiekontwikkeling

Er worden geen subsidies verstrekt voor het sec ontwikkelen van methodieken.

Metten resultaat

We stellen bij elke activiteit als voorwaarde dat het resultaat van de activiteit gemeten wordt, bijvoorbeeld door het houden van een begin- en eindmeting. De wijze waarop dit wordt gedaan moet duidelijk gemaakt worden in het projectvoorstel.

Externe financieringsbronnen

Van organisaties wordt verwacht dat zij inspanning leveren om naast de gevraagde financiering (subsidie) ook externe financiering te verkrijgen (fondsen, sponsoring etc.). Ook van deelnemers verwachten we, afhankelijk van de activiteit, dat zij een eigen bijdrage betalen.

Samenwerking

Het heeft de voorkeur dat activiteiten in samenwerking met verschillende organisaties worden uitgevoerd, bijvoorbeeld gericht op een ketenaanpak of het bereiken van een grotere, meer diverse achterban.

Giorgio Costa

docent Albeda Danscollege

“Ik denk dat er in het grote, multiculturele Rotterdam voor iedereen ruimte of een plek is om jezelf te zijn. Zo kun je in de Witte de Withstraat op een donderdagavond bepaalde mensen zien die zich daar vermaken, terwijl je op de West-Kruiskade juist weer heel andere typen mensen tegenkomt. Dat is niet erg, want op een ander moment kom je juist weer samen in de Kuip of op de Coolsingel tijdens het zomercarnaval. Dat vind ik mooi om te zien.

Ik ben er dus van overtuigd dat iedereen zichzelf kan zijn en kan meedoen in Rotterdam. Als we maar de diversiteit aan mensen en culturen accepteren. Helaas zijn er wel valkuilen, zoals het onderscheiden van mensen op basis van cultuur en etniciteit. Ook denken sommige mensen dat ze niet kunnen omgaan met mensen die andere overtuigingen hebben. Ik heb al vijftien jaar een beste vriend van wie ik weet dat hij politiek gezien heel andere ideeën heeft. Maar ik vind het juist mooi om te leren van zo'n andere visie. Daardoor kun je je eigen visie alleen maar verbreden.

Ook tijdens mijn lessen probeer ik zoveel mogelijk te leren van mijn leerlingen. Ik wil bijvoorbeeld begrijpen waarom ze zich op een bepaalde manier gedragen, in plaats van ze zomaar de klas uit te sturen. Met begrip kom je verder. Maar dit is mijn aanpak en het is prima als andere docenten dat weer heel anders doen. Bovendien werkt het bezig zijn met muziek en dans in mijn lessen verbindend. De leerlingen hebben soms hele andere achtergronden en er zijn grote leeftijdsverschillen, maar ze delen dezelfde emoties en ze hebben allemaal heel bewust voor deze dansopleiding gekozen.”

5. Tot slot: ontspannen samenleven is hard werken

Ontspanning. Dat is wat we nodig hebben in Rotterdam, een stad met 206 nationaliteiten waar niemand in de meerderheid is. Maar ontspanning is nou juist niet wat we ons als gemeente kunnen permitteren. We gaan het dus niet aankijken, laat staan relaxed achteroverleunen.

Het verwezenlijken van die ontspanning in de stad is een kwestie van heel hard werken met een relaxte manier van kijken. Samen met alle Rotterdammers en Rotterdamse organisaties. Het Actieprogramma Integratie & Samenleven dat u zojuist hebt gelezen, getuigt daarvan. We hopen dat het u, lezer, heeft overtuigd van de ambitie, daadkracht en energie die we als college aan de dag leggen op het voor de stad zo cruciale terrein van samenleven en integratie. En meer nog hopen wij dat actieprogramma u inspireert om zelf ook uw bijdrage te leveren.

Colofon

Uitgave

Gemeente Rotterdam

Fotografie

Arnoud Verhey (pagina 16)

Jan van der Ploeg (overig)

Vormgeving

Publiquest – Pony Design Club

Begeleiding

Publiquest - Leene Communicatie

Maart 2019

MOTIE HUIZEN VAN DE WIJK VOOR IEDEREEN

DE GEMEENTERAAD VAN ROTTERDAM BIJEEN OP 30 NOVEMBER 2017 TER BESPREKING VAN EEN 2-MINUTEN-DEBAT

Constateerende dat:

- Het college in een memo welzijnsaanbieders heeft opgedragen geen religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten toe te staan in de Huizen van de Wijk;
- Het college hiervoor als argumentatie gebruikt dat religieuze erediensten of politieke bijeenkomsten drempelverhogend zouden zijn voor buurtbewoners en daarmee het open karakter van de Huizen van de Wijk zouden ondermijnen;

Overwegende dat:

- De gemeenteraad nooit een uitspraak heeft gedaan over de al of niet wenselijkheid van religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten in de Huizen van de Wijk;
- Religieuze bijeenkomsten of politieke bijeenkomsten an sich geen drempelverhogend karakter in zich bergen;
- Gebruikers van Huizen van de Wijk beoordeeld dienen te worden op gedrag. En in gevallen van overlast of dominantie desnoods de toegang moet worden ontzegd tot de Huizen van de Wijk;
- Het college met deze maatregel niet het onderlinge gesprek in de samenleving bevordert, maar de kloof tussen diverse groepen in de stad bevestigt en vergroot;
- Religieuze, levensbeschouwelijke of politieke bijeenkomsten nooit andere activiteiten mogen verdringen en een structureel karakter hebben in het gebouw;

Spreekt uit dat:

- Er voor het gebruik van de Huizen van de Wijk, voor religieuze erediensten en levensbeschouwelijke of politieke bijeenkomsten, geen principiële bezwaren zijn;
- Gebruikers van Huizen van de Wijk beoordeeld worden op gedrag en niet naar de aard van de activiteit;
- Gebruikers van Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten, levensbeschouwelijke of politieke activiteiten een kostendekkende huur betalen voor het gebruik van ruimtes;

En gaat over tot de orde van de dag.

Setkin Sles
ChristenUnie-SGP

Robin de Roon
D66

Nourdin El Ouali
NIDA

Judith Bokhove
GroenLinks

Joske Strörmann
SP

Marco Heijmen
PvdA

Motie 'Duid richtlijnen voor gebruik Huizen van de Wijk'

De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 30 november 2017, ter bespreking van het tweeminutendeбат over religieuze, levensbeschouwelijke en politieke bijeenkomsten in Huizen van de Wijk;

Constateernde dat:

- Er tweemaal in de gemeenteraad gedebatteerd is over de Handreiking verhuur Huizen van de Wijk, waarin staat dat in Huizen van de Wijk geen religieuze diensten mogen worden gehouden;
- Het college heeft aangegeven dat Huizen van de Wijk ook niet verhuurd mogen worden voor andere activiteiten met een missionaire doelstelling of politieke bijeenkomsten;
- Beheerders van Huizen van de Wijk een helder kader behoeven voor de verhuur van ruimtes;

Overwegende dat:

- Welzijnsorganisaties gebaat zijn bij een duidelijke toelichting hoe zij deze richtlijn moeten interpreteren bij het uitbaten van Huizen van de Wijk;

Draagt het college op:

- De criteria omtrent het gebruik van religieuze diensten en politieke bijeenkomsten nader uit te werken in een afwegingskader, dat als handvat kan dienen voor welzijnsorganisaties;
- Als uitgangspunt te nemen dat bijeenkomsten in Huizen van de Wijk niet strijdig mogen zijn met gemeentelijk beleid en voorwaarden;
- Daarnaast als uitgangspunt te nemen dat verhuur voor religieuze diensten niet ter structurele vervanging dient van het beschikken over een eigen plek;
- De raad medio 2018 te rapporteren over de mate waarin het college erin geslaagd is huidige gebruikers naar een alternatief te begeleiden voor het houden van religieuze diensten of politieke bijeenkomsten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Robin de Roon
D66

Marco Heijmen
PvdA

Christine Zandberg
CDA

HANDBOEK VEILIGHEID

2.0

Religieuze instellingen

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Gemeente Rotterdam

P&R GROEP

Auteur : © P&R Groep BV
In opdracht van : Gemeente Den Haag en gemeente Rotterdam
Datum : 02-07-2018
Versienummer : 1.0

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	4
2 Leeswijzer	5
3 Veiligheidsbewustzijn creëren	6
4 Risico's in kaart brengen	8
4.1 Mogelijke scenario's	8
4.2 Gebouw- en omgevingskenmerken.....	10
5 Risico's beoordelen	12
6 Organisatorische maatregelen treffen	14
6.1 Inrichten interne organisatie: regievoerder, toezichhouders, ontruimers en BHV'ers	15
6.2 Signaleren van afwijkend gedrag en toezicht houden	15
6.3 Instructies over ontruimen in geval van calamiteiten	15
6.4 Communicatie en afstemming	17
6.5 Controle op voorzieningen en juiste werking apparatuur.....	17
6.6 Afspraken over openen en afsluiten van een gebouw	18
7 Afstemming en rolverdeling vastleggen.....	20
8 Fysieke en technische voorzieningen	22
8.1 Deurspionnen	22
8.2 Ontgrendeling nood- en vluchtdeuren.....	23
8.3 Brandcompartimentering.....	23
8.4 Inbraakwerende voorzieningen.....	24
8.5 Efscheidingen	24
8.6 Brandmeld- en ontruiminginstallatie	25
8.7 Inbraakmeldinstallatie.....	26
8.8 Deurstandsinalering.....	26
8.9 Video-observatiesysteem (camera's)	27
8.10 Calamiteitenoproepsysteem	28
9 Gebruikersinstructies opstellen	29
9.1 Omgang aanwezige veiligheidsinstallaties	29
9.2 Voorkomen en omgaan met agressie.....	29
9.3 Trainingen.....	29
10 Controleren, toetsen en evalueren	30

11 Formats	31
11.1 Risicomatrix	31
11.2 Taakkaart BHV'er	33
11.3 Taakkaart ontruimer	34
11.4 Taakkaart regievoerder	35
11.5 Taakkaart toezichthouder	36
11.6 Bereikbaarheidsprotocol	37
11.7 Instructie voorkomen en omgaan met agressie	38
11.8 Instructie herkennen / handelen bij afwijkend gedrag	39
11.9 Instructie brand- en sluitronden	40
11.10 Instructie testen voorzieningen.....	41
11.11 Instructie sleuteluitgifte en -management.....	42
11.12 Rapportagemodel.....	45

1 Inleiding

Gemeenten dragen zorg voor de veiligheid van alle burgers, organisaties en evenementen in eigen steden en dorpen. In Nederland en Europa zijn enkele religieuze instellingen doelwit geweest van bedreigingen en intimidatie, waaronder in Den Haag en Rotterdam. Van enkele besturen hebben deze gemeenten vernomen dat er gevoelens van onveiligheid bestaan. Om deze reden is vanuit de gemeenten Den Haag en Rotterdam een project gestart om religieuze instellingen te helpen met veiligheidsbewustzijn en maatregelen gericht op weerbaarheid en kwetsbaarheid. Het doel hiervan is om de veiligheid te vergroten. Benadrukt moet worden dat er op het moment van uitgifte géén sprake is van concrete aanwijzingen dat religieuze instellingen in Nederland gevaar lopen (zie hiervoor actuele Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN)). Dat maakt dat het juist nu een goed moment is om aan de veiligheid van uw religieuze instelling aandacht te besteden.

In 2017 heeft gemeente Den Haag in samenwerking met de P&R Groep een 'Handboek Veiligheid religieuze instellingen 1.0' uitgebracht en uitgereikt aan diverse gemeenten en moskeeën. Dit handboek was grotendeels gericht op de weerbaarheid van moskeeën. Eind 2017 is samenwerking uitgebreid met de gemeente Rotterdam en de NCTV. Gezamenlijk is besloten om een nieuwe versie (2.0) uit te brengen, die gericht is op religieuze instellingen in het algemeen.

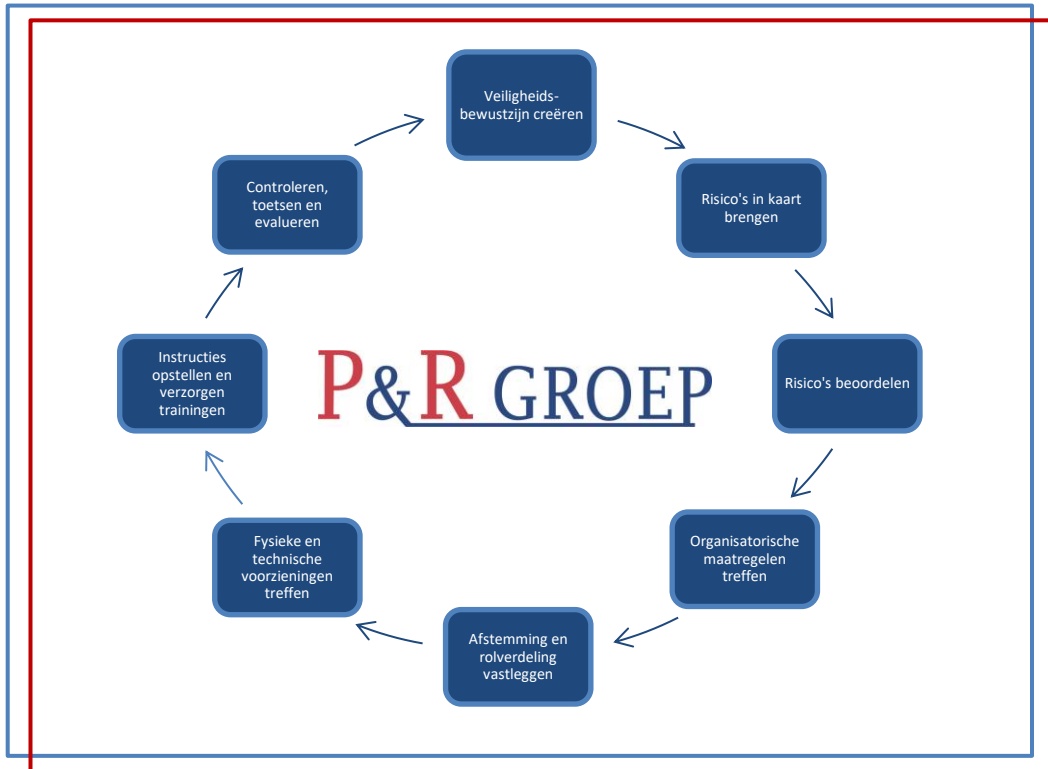
In dit 'Handboek Veiligheid religieuze instellingen 2.0' is aandacht besteed aan dreigingen, risico's en incidenten waarmee religieuze instellingen geconfronteerd kunnen worden. Het doel van dit handboek is om instellingen bewust te maken en te helpen bij het signaleren, herkennen van afwijkend gedrag en onveilige situaties en om middelen/technieken te omschrijven hoe hiermee om te gaan. Dit zal bijdragen aan de veiligheid, rust en zeker ook aan het gevoel van veiligheid. Passende maatregelen worden in dit handboek verdeeld onder organisatorische, fysieke en technische voorzieningen/maatregelen.

Naast concrete maatregelen is ook het contact met gemeente, politie, hulpverleningsinstanties en andere religieuze instellingen een aandachtspunt. Het is belangrijk dat religieuze instellingen gezamenlijk streven naar een gemeenschappelijk doel, namelijk veiligheid. Door meningen, ervaringen en ideeën te delen, ontstaat een gedeelde kracht om veiligheid te realiseren. Gemeenten kunnen door het organiseren van bijeenkomsten en trainingen een positieve bijdrage leveren aan dit onderlinge contact en het delen van ervaringen omtrent veiligheid. De gemeenten Den Haag en Rotterdam hebben hiermee positieve ervaringen opgedaan. Daarnaast is ook het contact met de omgeving van de instelling van groot belang. Door goed en regelmatig te communiceren met de buurt en omwonenden ontstaat er wederzijds begrip en acceptatie.

2 Leeswijzer

Dit handboek geeft u inzicht in de belangrijke, primaire maatregelen/processen om onveilige situaties te voorkomen, tijdig te signaleren en op een juiste manier te reageren, waardoor letsel en schades worden beperkt.

In het handboek is gekozen voor de methodiek van de P&R Groep, welke het proces vanaf bewustwording naar een veilige instelling en omgeving weergeeft.

Elk blok in bovengenoemd proces zal in dit handboek worden toegelicht in een eigen hoofdstuk (hoofdstuk 3 t/m 10).

Tot slot zijn er in hoofdstuk 11 verschillende formats toegevoegd waarmee u direct aan de slag kunt en de maatregelen kunt doorvoeren binnen uw organisatie.

3 Veiligheidsbewustzijn creëren

Het creëren van veiligheidsbewustzijn begint met het juist waarnemen en herkennen van aanwezige risico's in en rondom uw instelling. Belangrijk is dat er binnen de organisatie (bestuur en uitvoering) besef is van het belang van aandacht voor veiligheid, waardoor veiligheid een vast onderwerp is/wordt waarmee rekening wordt gehouden bij diensten, evenementen en andere activiteiten. Daarnaast is het noodzakelijk dat onveilige situaties/risico's binnen uw gebouw, in de omgeving of gerelateerd aan bepaalde activiteiten, zullen worden herkend (wordt vervolgd in hoofdstuk 4 en 5). Wanneer risico's bekend zijn, kunnen handelingen, processen en voorzieningen hierop worden afgestemd.

Een belangrijk onderdeel van het veiligheidsbewustzijn is het herkennen van afwijkend gedrag. Er is al veel onderzoek gedaan naar het herkennen daarvan, maar het blijft een moeilijk onderwerp en is sterk afhankelijk van de omgeving en situatie.

Bekend is dat kwaadwillenden veelal voorbereidingen treffen. Dit doen zij bijvoorbeeld door bij uw instelling te gaan kijken, soms zelfs meerdere malen. "Bezoekers" die met deze intentie uw instelling bekijken zullen mogelijk opvallen in vergelijking tot andere bezoekers. Denk hierbij aan personen die uitzonderlijk geïnteresseerd zijn in de gang van zaken, in het gebouw, de indeling en de toegangen of aan het meenemen van opvallende bagage naar publieksruimten. Wanneer bijzonderheden worden herkend/waargenomen en juist geïnterpreteerd, kunnen de juiste handelingen of acties worden ingezet om een daadwerkelijk incident te minimaliseren of zelfs te voorkomen. Verwarde personen daarentegen zijn vaak minder voorbereid en impulsief, hier is vooral het gedrag en houding opvallend.

Als bepaalde risico's of afwijkende gedragingen dus niet tijdig worden waargenomen en juist geïnterpreteerd, zullen veelal niet de juiste keuzes worden gemaakt en zullen maatregelen niet het gewenste resultaat bereiken.

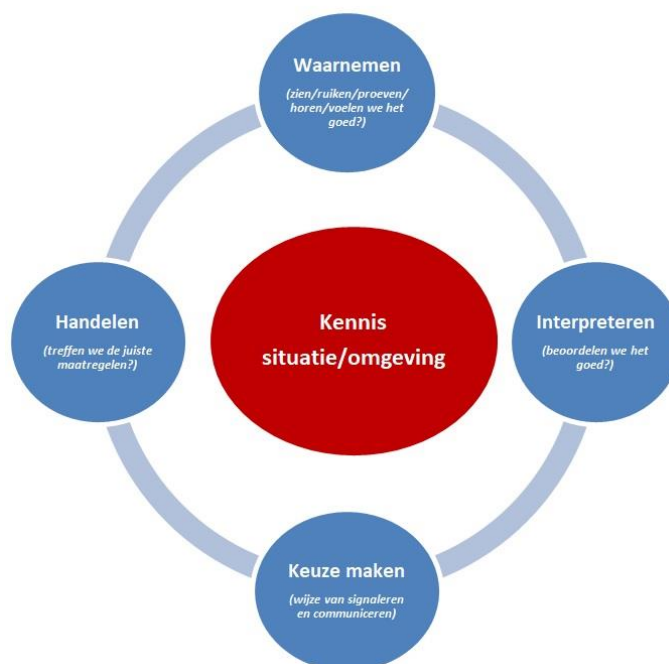
Om het herkennen van aanwezige risico's en afwijkend gedrag optimaal te houden en waar nodig te verbeteren, kunnen specifieke trainingen een belangrijke bijdrage leveren. Daarnaast zullen onderwerpen als veiligheid en weerbaarheid altijd een vast agendapunt moeten zijn bij bestuursvergaderingen en overleggen binnen uw instelling. Hierdoor zal er naast bewustzijn ook draagvlak ontstaan en kunnen te treffen maatregelen goed worden afgestemd. Uiteindelijk zal dit resulteren in het verhogen van de weerbaarheid van uw instelling. Verder is het belangrijk om helder en duidelijk te communiceren richting bezoekers, dit om eventueel aanwezig onveiligheidsgevoel om te zetten naar het besef van een veilige omgeving.

Bijeenkomsten en trainingen veiligheidsbewustzijn

In 2017 hebben de gemeenten Den Haag en Rotterdam bijeenkomsten georganiseerd ter bevordering van het veiligheidsbewustzijn bij moskeebesturen. Tijdens deze bijeenkomsten was er veel aandacht voor verbinding en het delen van mogelijke risico's, oplossingen en goede, maar ook negatieve, ervaringen. Het gevolg hiervan was dat besturen met een frisse blik keken naar de situatie binnen hun instelling waarna daadwerkelijk diverse maatregelen zijn gerealiseerd.

Hoe kun je afwijkend gedrag nu herkennen?

Om afwijkend gedrag te kunnen herkennen, zal altijd onderstaand proces moeten worden doorlopen.

Het proces start altijd met “waarnemen”. Dit vormt de basis voor alle volgende stappen. Zonder een juiste waarneming kunnen vervolgstappen niet juist worden genomen zijn en loopt het proces niet goed door.

Na waarnemen volgt “interpreteren”: het beoordelen of aan de hand van de waarneming en opgedane informatie een plan gemaakt kan worden.

Daarna kan een keuze worden gemaakt en zal realistisch gekeken moeten worden naar de voorspelbaarheid van de gevolgen. Wanneer in deze fase geen keuze kan worden gemaakt, begint het proces opnieuw bij “interpreteren”.

Ten slotte kan de beslissing worden omgezet in daadwerkelijk “handelen” en maatregelen treffen. Het zal altijd een combinatie zijn tussen bewustzijn en passende maatregelen, welke bijdraagt aan succes!

Het format in hoofdstuk 11.8 geeft hiervoor verdere handvatten.

4 Risico's in kaart brengen

Voordat maatregelen en voorzieningen worden doorgevoerd en gerealiseerd, moet eerst het volgende geïnventariseerd worden:

- Met welke dreigingen en incidenten kunnen religieuze instellingen geconfronteerd worden;
- Welke maatregelen en voorzieningen zijn er al getroffen;
- En zijn deze maatregelen nog afdoende.

Bij een juiste inventarisatie en inschatting van risico's zal dit zich vertalen in aandachtsgebieden waarop maatregelen getroffen kunnen óf moeten worden om deze risico's te elimineren. In dit hoofdstuk staan de handvatten om deze inventarisatie uit te voeren. Het is raadzaam om deze inventarisatie jaarlijks te herhalen.

Incidenten gericht tegen religieuze instellingen die tot nu toe in Nederland bekend zijn, zijn het ingooien van ruiten, (pogingen tot) brandstichting en inbraak, dreigbrieven, vernielingen aan het gebouw en/of voorwerpen en agressie tegen personeel en bezoekers. Polarisatie, actiegroeperingen en verwarde of gewelddadige eenlingen vormen tegenwoordig een belangrijk aandachtspunt waarmee helaas rekening gehouden dient te worden.

Naast onveilige en dreigende situaties van buitenaf, zijn er binnen instellingen ook onderwerpen aanwezig die aandacht behoeven. Denk aan brand, uitval nutsvoorzieningen, (geblokkeerde) vluchtwegen, water en gaslekkages. Ook kunnen ligging, omgeving en uiterlijke kenmerken van het gebouw speciale aandacht vragen.

4.1 Mogelijke scenario's

Bij een inventarisatie zoekt u naar alle mogelijke risico's binnen uw instelling, zonder te kijken naar de kans (waarschijnlijkheid) dat dergelijke situaties zich zullen voordoen of naar de impact hiervan.

Enkele aandachtsgebieden omtrent incidenten en dreigingen zowel buiten als binnen de organisatie, zijn bijvoorbeeld:

(Pogingen tot) inbraak / diefstal

Inbraak buiten openingstijden door ramen of deuren van de instelling, om zo ongestoord vernielingen aan te richten, brand te stichten of kostbaarheden te beschadigen of mee te nemen.

Overval / bedreiging

Een verward persoon, een kwaadwillende of groepering die tijdens openingstijden overlast bezorgt, de instelling binnenstormt, bedreigingen uit en personen intimideert of verwond.

Dreigbrieven / bommelding

Meldingen die binnenkomen via communicatievoorzieningen (bijvoorbeeld via telefoon en mail), brieven of persoonlijke uitingen.

(Pogingen tot) brand (-stichting)

Het gooien van een molotovcocktail door een raam of brandstichting in de hal. Maar denk ook aan ruimten waar bijvoorbeeld brand kan ontstaan door kortsluiting, zoals opslag en technische ruimten.

Vernielingen / bekladding

Vernielingen zoals het ingooien van ruiten, vernielen van hekwerken of bosschages maar ook het aanbrengen van graffiti of bekladden van het gebouw met schadelijke teksten.

Onbevoegd / ongewenste persoon binnen (insluiping)

Personen die zich binnen openingstijden van de instelling toegang verschaffen en zich schuilhouden totdat de locatie wordt verlaten. Hierna kunnen, net als bij inbraak, vernielingen worden aangebracht, personen worden opgewacht of brand worden gesticht.

Agressie tegen bezoekers en bestuur / vrijwilligers

Agressie en bedreigingen tegen bezoekers of bestuur/vrijwilligers van religieuze instellingen. Dit is veelal verbaal, maar kan wel impact hebben bij bezoekers waardoor mensen angstig worden, zich onveilig voelen en mogelijk zelfs wegblijven.

Actiegroepering

Groeperingen die de rust verstoren, toegangen blokkeren en aandacht vragen vanuit de omgeving en media voor specifieke doeleinden.

Stroomstoring of –uitval

Uitval van nutsvoorzieningen en niet aanwezige of juist werkende noodstroomvoorzieningen. Hierdoor kan het voorkomen dat deuren niet meer zijn gesloten of kunnen worden open gestuurd, nood- en vluchtwegverlichting niet meer werkt en alarmeringen vanuit cruciale installaties niet meer werken.

Gaslekkage

Lekken van gasinstallaties, andere installaties of voorzieningen waardoor ontruiming volgens een specifieke wijze moet gebeuren.

Ongeval

Onwel wording of letsel.

Bovenstaande scenario's zijn als voorbeeld genoemd. Dit betekent echter niet dat er geen andere scenario's denkbaar zijn voor uw instelling. Voor een volledig beeld van de aandachtsgebieden is het belangrijk om bijeenkomsten te organiseren waarbij gebrainstormd kan worden met betrokkenen binnen maar ook buiten uw instelling. Denk aan bestuur, BHV'ers, vrijwilligers, leid(st)ers van kinderopvang, hulpdiensten zoals brandweer en politie, gemeente, externe adviesbureaus et cetera.

4.2 Gebouw- en omgevingskenmerken

Naast mogelijke scenario's, spelen ook uitstraling, fysieke kenmerken (herkenbaarheid) en ligging van een religieuze instelling, een belangrijke rol bij de kans op incidenten, overlast en te nemen maatregelen. Om hier meer duidelijkheid over te geven, is de volgende onderverdeling gemaakt:

- A. duidelijk herkenbaar en als zodanig gebouwd buiten woongebied;
- B. duidelijk herkenbaar en als zodanig gebouwd binnen woongebied;
- C. niet direct herkenbaar, in bestaand gebouw binnen woongebied;
- D. niet direct herkenbaar, in bestaand gebouw buiten woongebied;

A-categorie betreft instellingen buiten woongebied, herkenbaar en gebouwd als religieuze instelling. Buiten woongebieden is vaak minder sociale controle aanwezig.

Deze instellingen hebben een risico, omdat kwaadwillenden hier langer ongezien kunnen verblijven. Voorzieningen om te ontruimen, vluchtwegen en verzamelplaatsen zijn bij deze categorie vaak goed te organiseren. De aandacht zal bij deze instellingen daarom gericht moeten zijn op de omgeving, het terrein, de toegang(en) en de observatie van het gebouw. Tijdige signaleringen van brand, inbraak en insluiting zijn hierbij van groot belang, gevolgd door afspraken over surveillance en opvolging.

B-categorie betreft instellingen binnen woongebied, gebouwd als religieuze instelling. Deze locaties zijn gemakkelijk vindbaar en bereikbaar voor kwaadwillenden. Ook hier zullen de juiste veiligheidsvoorzieningen aanwezig moeten zijn en afgestemd op het gebruik. Omdat hier sprake is van sociale controle vanuit de omgeving, zal minder aandacht nodig zijn voor hekwerken en terrein. Signaleringen van brand, inbraak, insluiting en meldingen van bijzondere situaties, surveillance en opvolging van alarmeringen en bijzonderheden, zijn hier natuurlijk ook standaard aandachtsgebieden.

C-categorie betreft instellingen die zijn gevestigd in bestaande gebouwen binnen woongebied, die oorspronkelijk niet zijn gebouwd om gebruikt te worden als religieuze instelling, maar op dit moment wel voor dat gebruiksdoel wordt ingezet. Bijvoorbeeld een oud schoolgebouw of sporthal.

Deze instellingen zijn over het algemeen minder snel herkenbaar voor kwaadwillenden. Daarnaast beschikken deze instellingen over het algemeen wel over sociale controle. Binnen deze gebouwen zijn veelal voorzieningen aangebracht die niet (geheel) aansluiten bij de gebruiksfunctie als religieuze instelling. Zeker wanneer grote groepen bijeenkomen en gelijktijdig andere activiteiten plaatsvinden. Hierbij zullen voorzieningen, zoals compartimentering, veilige, specifiek hiervoor aangewezen vluchtwegen en signaleringsvoorzieningen, vooral bij brand en calamiteiten, veel aandacht behoeven. Maar dit geldt ook voor signaleringen van brand, inbraak en insluiting in combinatie met afspraken over communicatie, bereikbaarheid en opvolging.

D-categorie betreft instellingen die zijn gevestigd in bestaande gebouwen buiten woongebied. Dit is een categorie die veel aandacht behoeft omdat deze vaak niet zijn gebouwd om gebruikt te worden als religieuze instelling. Verschil met de C-categorie is dat hier de sociale controle ontbreekt. Naast aandacht voor omgeving, terrein en toegangen tot het gebouw zal ook voldoende aandacht moeten zijn voor video observatie in combinatie met signaleringen uit aanwezige inbraak- en brandmeldinstallaties. Daarnaast zullen vastgelegde afspraken over opvolging en surveillance op papier aanwezig moeten zijn.

Wat bepaalde maatregelen inhouden, hoe deze werken en waarom deze van toegevoegde waarde zijn, worden verder in dit handboek toegelicht.

5 Risico's beoordelen

Nadat aandachtsgebieden zijn geïnventariseerd, zal een inschatting moeten worden gemaakt hoe groot de kans is dat één of mogelijk meerdere van de omschreven scenario's zich daadwerkelijk kunnen voordoen bij uw instelling. Hierbij zal de categorie waar de instelling zich bevindt, meegewogen worden.

Per scenario kunt u gebruik maken van onderstaand schema.

Kans Impact	Niet voorstelbaar	Voorstelbaar	Voorspelbaar
Laag	<i>Aanvaardbaar, niet direct maatregelen nodig.</i>		
Middel		<i>Risico's beperken door maatregelen te treffen.</i>	
Hoog			<i>Onaanvaardbaar, maatregelen treffen!</i>

Kans (waarschijnlijkheid van een gebeurtenis)

Wanneer is een risico voorspelbaar of voorstelbaar?

Voorspelbaar : Een risico is voorspelbaar wanneer het aannemelijk is dat het scenario zich zal voordoen op grond van verschillende aanduidingen, berichtgevingen en niet of onvoldoende getroffen maatregelen zijn.

Voorstelbaar : Een risico is voorstelbaar wanneer mogelijkheden aanwezig zijn, maar het *niet direct* aannemelijk is dat het scenario zich zal voordoen.

Probeer tijdens het eerder genoemde overleg met de aanwezigen tot overeenstemming te komen over de kans/waarschijnlijkheid dat een risico zich voordoet. Maak hierbij gebruik van ervaringsgegevens, zoals hoe vaak een bepaald scenario zich in de voorgaande jaren heeft voorgedaan bij uw instelling of bij vergelijkbare instellingen.

Vervolgens dient gekeken te worden hoe groot de impact van een scenario voor de betreffende locatie zal zijn. Op basis van deze informatie kunnen juiste keuzes gemaakt worden omtrent de te treffen veiligheidsmaatregelen.

Impact

Het juist inschatten van een scenario is lastig, maar erg belangrijk. Er dient goed gekeken te worden naar de ernst van de gevolgen voor zowel personen, eigendommen, gebouw, omgeving en reputatie.

De impact/ernst kan worden gedefinieerd met de termen laag, middel en hoog. De impact op personen weegt altijd het zwaarst. Hiervoor kan onderstaande indeling worden gehanteerd:

- Hoog** : De impact is hoog wanneer een situatie leidt tot levensbedreigende situaties, diefstal of dusdanige schade aan eigendommen en gebouwen waardoor het primaire proces van de instelling en/of reputatie in gevaar komen. Hierbij gelden ook (veranderende) omgevingskenmerken waardoor ernstige verstoringen voorspelbaar zijn.
- Middel** : De impact is middel wanneer een scenario leidt tot schade zoals genoemd bij 'hoog', maar waarbij het primaire proces niet direct in gevaar komt én geen sprake is van levensbedreigende situaties, maar wel kans is op persoonlijk letsel.
- Laag** : De impact is laag wanneer een scenario niet direct tot schade, persoonlijk letsel, verstoring, dreiging of onrust leidt.

De kleuren die in het schema zijn gebruikt, geven een indicatie van de noodzaak om maatregelen te treffen voor het betreffende scenario. Wanneer een scenario zich in het rode gebied bevindt, is het onaanvaardbaar, wat betekent dat er snel passende maatregelen getroffen moeten worden. Scenario's binnen het oranje gebied behoeven aandacht en dienen beperkt te worden door inzet van veiligheidsmaatregelen. De scenario's in het groene gebied zijn aanvaardbaar, de kans dat deze risico's zich voordoen is minimaal en wanneer zij zich voordoen is de impact laag. Hiervoor hoeven niet direct veiligheidsmaatregelen getroffen te worden.

Welke maatregelen genomen kunnen worden is afhankelijk van het scenario. Over het algemeen kan een keuze gemaakt worden uit preventieve maatregelen en reactieve maatregelen als respons op een incident. Zo zijn sommige risico's niet weg te nemen en zal hier dus altijd extra aandacht voor moeten zijn d.m.v. snelle detectie en adequate respons.

6 Organisatorische maatregelen treffen

Bij organisatorische maatregelen worden werkwijzen vastgelegd om op een adequate wijze om te gaan met veiligheid zoals bij incidenten, dreigingen en overlast. Wanneer afspraken zijn gemaakt, gedeeld en vastgelegd daar waar het gaat om brand, inbraak, ontruiming, overval of afwijkend gedrag kan chaos en paniek grotendeels worden voorkomen. Wanneer betrokkenen zoals beheerders, vrijwilligers of bezoekers weten wat zij moeten doen, wie te volgen en hoe te handelen, zullen ook gevolgen beperkt blijven.

Organisatorische maatregelen zijn:

1. Inrichten van interne organisatie: aanstellen van regievoerder, toezichthouders, ontruimers en BHV'ers en deze voorzien van juiste middelen en instructies;
2. Herkennen en signaleren van afwijkend gedrag in en rondom de instelling in combinatie met afspraken over het observeren, communiceren en handelen;
3. Meerdere instructies over wijze van ontruimen in geval van brand en andere calamiteiten;
4. Afspraken over informeren en communiceren bij incidenten of calamiteiten en afstemming met de alarmcentrale (PAC), politie, brandweer en gemeente;
5. Afspraken over dagelijkse controle op compartimentering, vrije vluchtwegen en juiste werking van de aanwezige apparatuur;
6. Afspraken over toegang tot de locatie, het openen en afsluiten van het gebouw en sleutelbeheer.

6.1 Inrichten interne organisatie: regievoerder, toezichthouders, ontruimers en BHV'ers

Bij evenementen, wanneer grote aantallen bezoekers aanwezig zijn, is het belangrijk om binnen de instelling de volgende functies aan te wijzen:

- Regievoerder
- Toezichthouder
- Ontruimers
- BHV'ers

Op deze wijze kan voldoende invulling gegeven worden aan het onderwerp veiligheid en onveilige situaties binnen de instelling. Bovengenoemde functies en de rolverdeling hiervan, worden nader toegelicht in hoofdstuk 7.

6.2 Signaleren van afwijkend gedrag en toezicht houden

Door het nauwkeurig observeren en signaleren kunnen veelal calamiteiten worden geëlimineerd (zie hoofdstuk 3). De inzet van toezichthouders speelt hierbij een belangrijke rol. Deze toezichthouders worden voorzien van een duidelijke taakomschrijving (zie hoofdstuk 7) en instructie. Hiermee zullen zij een waardevolle bijdrage leveren aan het tijdig signaleren van vreemde, afwijkende gebeurtenissen en mogelijke risico's. Een format van de takenkaart staat in hoofdstuk 11.

Ter ondersteuning van de toezichthouder kan gebruik gemaakt worden van video observatie voorzien van motion (beweging) detectie, welke 24/7 camerabeelden weergeven en opnemen (zie 7.10). Verdachte situaties kunnen, wanneer wordt meegekeken op monitoren, worden gesignaleerd, waarna ook beelden kunnen worden teruggekeken. Dit kan zowel voor de organisatie als politie en gemeente waardevolle informatie zijn en kan helpen met het nemen van gerichte acties.

6.3 Instructies over ontruimen in geval van calamiteiten

Maak duidelijke afspraken over diverse vormen van ontruiming in geval van calamiteiten. Stel per dag of dienst altijd een regievoerder aan. Voor een ontruiming worden veelal BHV'ers ingezet, indien deze niet voldoende aanwezig zijn kan ook gewerkt worden met zogenaamde 'ontruimers'. Wanneer gewerkt wordt met duidelijke taakverdelingen, taakkaarten met instructies, communicatiemiddelen, kunnen bezoekers snel naar een 'veilige' plek worden begeleid (zie 6.1).

Er zijn binnen instellingen meerdere vormen van ontruiming mogelijk. In geval van een brand zullen bezoekers zo snel mogelijk, middels veilige vooraf gedefinieerde vluchtwegen, naar buiten worden geleid. Maar bij andere calamiteiten of bedreigingen kan het juist gewenst zijn andere wegen te nemen, of zelfs binnen de locatie te blijven omdat het daar op dat moment het meest veilig is.

Deze scenario's moeten per instelling bekeken worden en vastgesteld.

Er kunnen diverse vormen van ontruimen worden vastgesteld:

1. Algehele ontruiming (naar buiten)
2. Gedeeltelijke ontruiming bij brand
3. Ontruiming bij andere calamiteit dan brand

Afhankelijk van de omstandigheden kan worden bepaald via welke weg de aanwezigen naar buiten/een andere plek worden geleid. Deze vormen moeten bij eerder genoemde functies bekend zijn en regelmatig worden geoefend.

1. Algehele ontruiming

In dit geval moeten de aanwezigen zo spoedig mogelijk naar buiten worden geëvacueerd, naar de afgesproken verzamelplaats. Deze vorm van ontruiming is in ieder geval van toepassing bij brand, waarbij als gevolg van rook- en hitte-ontwikkeling het van groot belang is dat het gebouw zo snel mogelijk verlaten wordt.

De BHV'ers en ontruimers wijzen en begeleiden de aanwezigen via de, vooraf afgesproken route, de snelste weg naar buiten. Wanneer er sprake is van een blokkade, bijvoorbeeld veroorzaakt door de brandhaard, moet de regievoerder aangeven via welke weg dan wordt ontruimd. Ten slotte controleren de BHV'ers en/of ontruimers of de hun toegewezen ruimten of verdiepingen leeg/ontruimd zijn.

2. Gedeeltelijke ontruiming

Bij een kleine brand op een specifieke plaats, bijvoorbeeld in het entreegebied, kan het gewenst zijn om gedeeltelijk te ontruimen.

Zo kunnen bezoekers horizontaal worden ontruimd, dit betekent dat ze door de BHV'ers en ontruimers begeleid worden naar een andere ruimte op dezelfde verdieping. Ook kan er verticaal worden ontruimd, hierbij worden de bezoekers begeleid naar een andere verdieping. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van aanwezige brandscheidingen en compartimenten. Achter brandwerende deuren of buiten compartimenten waar de brand is ontstaan, kan de rook en brand zich niet snel verspreiden. Mocht de brand zich toch uitbreiden, kan worden overgegaan tot een algehele ontruiming.

3. Ontruiming bij andere calamiteit dan brand

Een gedeeltelijke ontruiming kan ook noodzakelijk zijn ingeval van andere soorten dreigingen, bijvoorbeeld veroorzaakt door een kwaadwillende. Wanneer deze via de entree binnenkomt, kan iedereen logischerwijs niet in die richting naar buiten worden gestuurd. De regievoerder zal de route bepalen waarlangs de aanwezigen dan op een zo snel mogelijke wijze naar een veilig gebied worden geleid. Dit kan bijvoorbeeld via een achterdeur zijn of een hogere verdieping.

6.4 Communicatie en afstemming

Het is essentieel te weten wie er (intern en extern) geïnformeerd en gealarmeerd moeten worden wanneer zich een onveilige situatie afspeelt welke aandacht behoeft. Hiervoor dient een kort en bondig overzicht te zijn van contactpersonen, bijvoorbeeld het bestuur, gemeente en politie. Zorg ook voor een manier om gegevens actueel te houden! Als voorbeeld is een format toegevoegd welke door de instelling kan worden ingevuld (zie 11.6). Relevante informatie en contactgegevens kunnen vervolgens ook op de achterzijde van de takenkaarten (zie 11.2 t/m 11.5) worden verwerkt.

Om de interne organisatie te alarmeren kan gebruik worden gemaakt van portofoons of een omroepinstallatie (nadeel hiervan is dat alle bezoekers de boodschap ook direct horen, wat onnodige onrust of erger nog paniek kan veroorzaken). Een andere, aan te raden, oplossing is om gebruik te maken van een Whatsapp groep waarmee de betrokkenen snel op de hoogte kunnen worden gebracht van een situatie.

Whatsapp groep

Whatsapp wordt steeds meer, succesvol ingezet omtrent veiligheid. Via een whatsapp groep kunnen betrokkenen elkaar op de hoogte houden van alles wat er speelt in de instelling op het gebied van veiligheid. In geval van gevaarlijke of ongewenste situaties, kunnen overige leden met behulp van een appje geïnformeerd of gewaarschuwd worden. Hiervoor is het uiteraard wel van groot belang dat de telefoontoestellen bereik hebben en voldoende opgeladen zijn.

De gemeente en politie kunnen u helpen met advies maar ook met toezicht wanneer er serieuze activiteiten of bedreigingen zijn gesignaleerd. Daarnaast kan de politie gericht actie ondernemen tegen kwaadwillenden. Hiervoor is het uiteraard belangrijk om altijd en zorgvuldig melding of aangifte te doen bij de politie van opvallende situaties, mogelijk aangevuld met camerabeelden.

Wanneer aanwezige alarminstallaties meldingen doorzetten naar een meldkamer/alarmcentrale, dienen ook duidelijke afspraken gemaakt te worden over de opvolging hiervan. Denk aan alarmopvolging door het sturen van surveillance, alarmeren van de contactpersonen vanuit de instelling en eventueel benodigde hulpdiensten zoals brandweer of politie.

6.5 Controle op voorzieningen en juiste werking apparatuur

Vluchtwegen en compartimenten dienen **dagelijks** gecontroleerd te worden. Vluchtwegen zijn cruciaal voor het snel en veilig ontruimen van de instelling. Wanneer er (grote) obstakels op de weg naar een veilige plek aanwezig zijn, kan dit ernstige gevolgen hebben. Binnen vluchtwegen mogen geen obstakels als kinderwagens, rolstoelen en kasten aanwezig zijn. Hier heeft u als instelling zelf de verantwoording voor.

Buiten de instelling kan het ook voorkomen dat er obstakels zoals voertuigen bewust of onbewust geplaatst zijn voor nooduitgangen. Daarom is het belangrijk om dagelijks vóór diensten, scholing of andere evenementen, te controleren of er geen vertragende obstakels zijn geplaatst. Als hulpmiddel kunt u een sticker op de nooduitgang plakken om te voorkomen dat bijvoorbeeld fietsen voor de uitgang worden geplaatst en daarmee de uitstroom verhinderen.

Daarnaast is het handhaven van compartimenteringen van levensbelang. Deuren rondom deze compartimenten dienen brand- en rookwerend te zijn en zorgen ervoor dat personen tijdelijk veilig zijn, waardoor voldoende tijd aanwezig is om te vluchten. Veel te vaak zien we dat deze deuren zijn vastgezet met haakjes of wiggen waardoor een compartiment niet is afgesloten of niet afdoende zal functioneren waardoor levensgevaarlijke situaties kunnen ontstaan.

Een hulpmiddel hierbij is deurstandsignalering aanbrengen op deuren die altijd gesloten dienen te zijn. Dit kunnen deuren zijn in en rond compartimenten, maar ook deuren en ramen in de buitenschil. Het systeem zal dan 24 uur per dag op een display of mobile device als smartphone aangeven welke deur geopend of gesloten is. Op deze manier kan snel worden geanticipeerd. Deze deurstandsignalering zal ook weer regelmatig moeten worden getest om te zien of er daadwerkelijk een signaal wordt gegeven wanneer een deur geopend is. Zie hiervoor 8.8.

Ook andere aanwezige beveiligingsinstallaties en veiligheidsvoorzieningen dienen met vaste regelmaat gecontroleerd te worden op de gewenste werking. Neem hierin uw verantwoordelijkheid en vertrouw op persoonlijke testen, techniek is nu eenmaal nooit 100% betrouwbaar.

6.6 Afspraken over openen en afsluiten van een gebouw

Afspraken over het openen, afsluiten en de toegankelijkheid van de instelling moeten worden gemaakt en vastgelegd in een deurbeleid. Hierin moet vastgelegd zijn op welke momenten de instelling open en toegankelijk is en wanneer deze is afgesloten. Daarbij horen ook afspraken over wie het gebouw opent en sluit. Onder een goed deurbeleid valt ook een sleutel-of pasjesregistratie, gekoppeld aan een autorisatie-indeling. Op deze wijze kan worden bijgehouden welke personen over (welke) sleutels beschikken. Laat personen tekenen bij het ontvangen of terugbrengen van sleutels.

Binnen het deurbeleid moeten afspraken zijn gemaakt hoe om te gaan met het toelaten van personen buiten de gebruikelijke bezoekerstijden of op momenten dat de instelling gesloten is. Wanneer er kan worden geverifieerd en gecontroleerd wie er voor de deur staat, ontstaat er een veiligere situatie en heeft men de mogelijkheid te bepalen of iemand toegelaten mag worden. Dit kan bijvoorbeeld met behulp van een camera, intercom of deurspion (zie hoofdstuk 8).

Voordat het gebouw wordt afgesloten zal altijd een brand- en sluitronde gelopen moeten worden. Hierbij wordt gecontroleerd op nog aanwezige personen, of deuren en ramen zijn gesloten, er brandgevaarlijke situaties zijn, of rolluiken, hekken en dergelijke dicht en op slot zijn. Na deze ronde kan het inbraakdetectiesysteem worden ingeschakeld. Zie voor een voorbeeld paragraaf 11.9.

7 Afstemming en rolverdeling vastleggen

Binnen de meeste religieuze instellingen wordt veelal gewerkt met vrijwilligers, waaronder gediplomeerde BHV'ers. Het komt echter voor dat gediplomeerde BHV'ers in onvoldoende mate aanwezig zijn. Daarom adviseren wij om naast de aanwezige BHV'ers, de volgende functies in te vullen:

- Regievoerder
- Toezichthouder(s)
- Ontruimers

Regievoerder

De regievoerder is verantwoordelijk voor de aansturing van de toezichthouder(s), ontruimer(s) en BHV'er(s). Daarbij bepaalt de regievoerder welke acties worden genomen zoals de vorm van ontruiming (zie 6.3) of wanneer opschaling nodig is. Ten slotte is ook het communiceren met en informeren van hulpdiensten en het bestuur, een taak van de regievoerder. Het is belangrijk dat de regievoerder over leidinggevende competenties beschikt en indien mogelijk al ervaring heeft met het onderwerp veiligheid.

Toezichthouder(s)

De toezichthouder kent het normenkader van de instelling en kan van daaruit de bezoekers observeren bij binnenkomst. Onbekende of vreemd gedragende bezoekers worden door deze toezichthouder aangesproken en welkom geheten. Dit is gastvrij en heeft daarnaast een positief effect omdat kwaadwillenden niet graag aangesproken en herkend willen worden.

De toezichthouder wordt geplaatst op een positie waar afwijkende gedragingen gesignaleerd dienen te worden (zie 6.2), dit is bij voorkeur in/dichtbij het entreegebied. De toezichthouder is dan ook vaak degene die ongewenste of gevaarlijke situaties als eerste kan signaleren en alarm kan slaan, bijvoorbeeld met behulp van een handzender (zie 8.10), of via een mobiele telefoon. Als extra ondersteuning van de toezichthouder kan gebruik gemaakt worden van camera's/video observatie, eventueel voorzien van motion (bewegings-) detectie (zie 8.09).

Ontruimer

De ontruimer verwijst in geval van een ontruiming de aanwezigen naar een veilige plek, dit gebeurt in afstemming met de regievoerder. Hieronder valt ook het ondersteunen van ouderen, mindervaliden en kinderen, eventueel in samenwerking met de BHV'ers. De ontruimer dient op de hoogte te zijn van de vluchtroutes, nooduitgangen, compartimenten en de locatie van de eventuele verzamelplaats. De ontruimer is herkenbaar aan een geel veiligheidsvestje.

BHV'er

Een BHV'er biedt hulp bij een ongeval, brand of ontruiming en is degene die, in afwachting van hulpdiensten, eerste hulp verleent. BHV'ers zijn bevoegd om eerste hulp te verlenen, te reanimeren en indien nodig gebruik te maken van een AED. Zij maken de verstaalslag richting de professionele hulpverlening en informeren hen met duidelijke, concrete informatie. Indien gewenst, kan de BHV'er waar mogelijk gealarmeerde hulpdiensten assisteren. Daarbij dragen zij (samen met de ontruimers) verantwoording voor de evacuatie van aanwezigen naar een veilige plek. Voor de BHV'ers is het belangrijk om te weten waar de BHV-middelen zich bevinden, waar deze voor dienen en hoe te gebruiken. Deze middelen moeten ook met vaste regelmaat gecontroleerd worden op volledigheid en werking.

Voor optimaal en juist handelen van de interne organisatie is het belangrijk dat er voor de verschillende functies duidelijke instructies aanwezig zijn. Deze worden ingevuld door de organisatie en op takenkaarten weergegeven (paragraaf 11.2 t/m 11.5). Deze kaarten kunnen per dag, dienst of evenement worden uitgereikt. De BHV'er is herkenbaar aan een oranje veiligheidsvestje.

Het advies is om hier gebruik te maken van hesjes van een brandvertragende stof.

Het aantal toezichthouders, ontruimers en BHV'ers is afhankelijk van de grootte van de instelling en het aantal bezoekers. Hiervoor is geen vast aantal vereist. Wij adviseren om hierbij te werken met een rooster zodat voor iedereen bekend is wanneer wat van hen wordt verwacht. Tijdens bijzondere diensten, waarbij meer bezoekers aanwezig zijn dan gewoonlijk, is het raadzaam om extra ontruimers en BHV'ers in te roosteren.

8 Fysieke en technische voorzieningen

Fysieke maatregelen dragen bij aan het tegenhouden, weerhouden of vertragen van calamiteiten. Technische maatregelen hebben een observerende, signalerende, alarmerende en sturende functie. Een belangrijk aandachtspunt bij fysieke en technische maatregelen, is dat er altijd ondersteuning vanuit de organisatie nodig is. Pas wanneer fysieke maatregelen door de organisatie worden gehandhaafd en er juist wordt gereageerd op meldingen of alarmeringen van de technische voorzieningen, zullen de maatregelen het gewenste effect hebben. Investeren in fysieke en technische voorzieningen heeft dus alleen toegevoegde waarde als voor iedereen duidelijk is waarom deze worden toegepast en op welke manier deze gebruikt moeten worden. Zonder de juiste organisatorische maatregelen hebben deze voorzieningen nooit het juiste resultaat. Uitleg hierover vindt u in hoofdstuk 6.

Voor iedere voorziening, technisch of fysiek, is het belangrijk om te kijken naar de zogenaamde 4 W's:

- **Waar** dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen (functionaliteit)?
- **Wanneer** is de voorziening nodig?
- **Wat** draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?
- **Welke** organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

8.1 Deurspionnen

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Een deurspion is een klein kijkertje wat in de toegangsdeur(en) kan worden geplaatst. Het biedt de mogelijkheid om te zien wie er voor de deur staat voordat wordt opgedaan. Een deurspion moet op de juiste hoogte zijn geplaatst en voldoende zicht geven op de persoon die voor de deur staat.

Wanneer is de voorziening nodig?

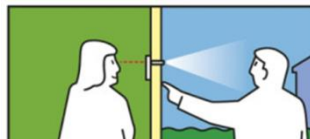
Een deurspion is nodig, wanneer geen andere mogelijkheden aanwezig zijn om te zien wie er voor de deur staat, bijvoorbeeld wanneer er geen glas in de deur zit of geen camera's rondom de toegang aanwezig zijn waarmee de identiteit van de persoon geverifieerd kan worden.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Door te zien wie er voor de deur staat, ontstaat voor u de mogelijkheid om te bepalen of u deze persoon wel of niet binnen wilt laten en indien nodig hulpdiensten, zoals de politie, te alarmeren.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Een goed deurbeleid en afspraken hoe om te gaan met de toegankelijkheid van de instelling (hoofdstuk 6.6)

8.2 Ontgrendeling nood- en vluchtdeuren

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Een push bar dient om, in geval van paniek, snel en in één handeling (zonder gebruikmaking van sleutels en/of andere belemmeringen) deuren te openen welke zich in de vluchtroute bevinden.

Wanneer is de voorziening nodig?

Deze voorziening is altijd nodig wanneer op de locatie meerdere bezoekers tegelijkertijd aanwezig zijn.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Deze voorziening zorgt ervoor dat, in geval van ontruiming, geen onnodige slachtoffers vallen omdat deuren zijn vergrendeld en de locatie niet snel genoeg verlaten kan worden.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Hiervoor zijn regelmatige controles binnen en buiten de instelling nodig op vrije doorgang en het juist werken van ontgrendelingen (hoofdstuk 6.5), aangevuld met duidelijke taakkaarten en communicatiemiddelen voor regievoerders, toezichthouders, ontruimers en BHV.

8.3 Brandcompartimentering

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Een brandcompartiment is een ruimte of deel van het gebouw wat bij brand een maximaal uitbreidingsgebied vormt. Deze voorziening dient ter voorkoming van branddoorslag en rookontwikkeling naar naastgelegen ruimten gedurende een vastgestelde tijd, meestal 30 minuten. Deze voorziening moet voldoen aan de daarvoor opgestelde regelgeving (Bouwbesluit 2012).

Wanneer is de voorziening nodig?

Deze voorziening is nodig wanneer regelmatig meerdere personen op een locatie aanwezig zijn en vluchtwegen en/of compartimenteringen bij het in gebruik nemen van de locatie zijn bepaald.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Deze voorziening zorgt ervoor dat, in geval van brand, gefaseerd (zowel verticaal als horizontaal) ontruimd kan worden en compartimenten tijdelijk veilig zijn en apart kunnen worden ontruimd. Hierdoor ontstaat minder paniek, zijn situaties overzichtelijker en zal schade en letsel beperkt blijven.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Hiervoor zijn regelmatige controles nodig op het juist sluiten en/of openen van doorgangen d.m.v. drangers en deurvastzet inrichtingen. Verwijder belemmeringen als wiggen en haakjes. Controleer elektronische gestuurde ontgrendelingen en nooddrukknoppen.

8.4 Inbraakwerende voorzieningen

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Inbraakwerende voorzieningen zijn bijvoorbeeld anti-inbraakfolie en goed hang-en-sluitwerk. Deze voorzieningen dienen ter voorkoming van ongewenst bezoek wanneer de locatie gesloten is. De voorzieningen moeten kwaadwillenden tegenhouden of in ieder geval dusdanig vertragend werken, waardoor binnendringen wordt bemoeilijkt. Hang-en-sluitwerk zal minimaal voorzien moeten zijn van een SKG keurmerk ** of ***. Wij adviseren om de deuren en ramen in de buitenschil te voorzien van SKG*** gecertificeerd hang-en-sluitwerk. Voor belangrijke deuren in de binnenschil waar hang-en-sluitwerk nodig is, is SKG** certificering raadzaam.

Wanneer is de voorziening nodig?

Goed hang-en-sluitwerk is eigenlijk altijd nodig, zeker daar waar weinig of geen sociale controle aanwezig is. Anti-inbraakfolie is nodig op ruiten waar ingooien vanaf de openbare weg of gebied gemakkelijk is.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

De voorziening werkt preventief en maakt de locatie minder aantrekkelijk voor inbrekers en kwaadwillenden omdat zij meer moeite moeten doen en meer tijd nodig hebben om binnen te komen. Voor SKG** staat ten minste 3 minuten tijdsduur om binnen te komen, voor SKG*** is dit 5 minuten. Door toepassing van ingooi beperkende maatregelen (folie) zal het moeilijker zijn ongewenste voorwerpen naar binnen te gooien en zorgt deze maatregel ervoor dat er geen glassplinters rondvliegen. Hiermee kan letselschade of materiële schade worden voorkomen. In combinatie met aangebrachte signaleringen (8.6 t/m 8.9) worden pogingen tot inbraak tijdig ontdekt en kan snel actie worden ondernomen.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Voorbeelden van organisatorische afspraken zijn tijdens het lopen van brand- en sluitrondes zorgdragen dat voorzieningen als sloten, grendels en bijzetsloten op een juiste manier zijn afgesloten en controleren of er geen beschadigingen aanwezig zijn.

8.5 Erfscheidingen

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Hekwerk werkt als een 1^e schil ter voorkoming van ongewenst bezoek en als wering tegen vandalisme wanneer de locatie gesloten is. Er kan ook gewerkt worden met brede lage groenvoorzieningen welke vaak vriendelijker ogen en net zo doeltreffend zijn als hekwerken.

Wanneer is de voorziening nodig?

Deze voorzieningen zijn vaak nodig wanneer een instelling zich buiten woongebied bevindt en er weinig of geen sociale controle aanwezig is.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Deze voorziening, in combinatie met observatie en signaleringssystemen, vertraagd en maakt de locatie minder aantrekkelijk voor kwaadwillenden omdat zij meer moeite zullen moeten doen om binnen te komen of vernielingen aan te brengen.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Organisatorische afspraken zijn na het lopen van brand- en sluitrondes, ervoor zorgen dat deze voorzieningen zijn afgesloten en geen losse materialen of klimmogelijkheden aanwezig zijn.

8.6 Brandmeld- en ontruiminginstallatie

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Deze voorziening bestaat uit automatische rook-, temperatuur- en handmelders om brand of rook in een zo vroeg mogelijk stadium te detecteren of d.m.v. handmelders snel kenbaar te maken. De installatie moet zijn voorzien van voldoende alarmmelders. Raadzaam is deze installatie, wanneer dit niet verplicht is vanuit het bouwbesluit, toch door te melden naar een Particuliere alarmcentrale (PAC).

Wanneer is de voorziening nodig?

Deze voorziening is eigenlijk altijd nodig waar meerdere personen gelijktijdig verblijven en ter bescherming van gebouw en eigendommen. Dit kan wettelijk voorgeschreven zijn of wanneer het bestuur dit uit eigen verantwoording raadzaam acht.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Deze voorziening zorgt ervoor dat brand en rook tijdig worden ontdekt, waardoor vluchten binnen daarvoor gestelde tijd mogelijk is. Ook kan bij meldingen buiten opentijden snel worden geanticipeerd waardoor schades vaak beperkt blijven.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Het is nodig een onderhoud- en serviceovereenkomst op te stellen met een erkend bedrijf, gevolgd door regelmatige controles door eigen medewerkers op de juiste werking. Daarbij zijn ook duidelijke instructies nodig over hoe te handelen bij een alarm van het installatiesysteem. Ten slotte zijn afspraken met de PAC belangrijk!

8.7 Inbraakmeldinstallatie

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Deze voorziening dient om inbraak of pogingen tot inbraak in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren d.m.v. deurstandsignalering, ruimtelijke detectie. Door stille of luide alarmering, gekoppeld aan een doormelding naar een Particuliere alarmcentrale (PAC), worden altijd de juiste personen geïnformeerd wanneer er sprake is van een (poging tot) inbraak. De te gebruiken centrale units en componenten moeten zijn voorzien van geldige certificeringen.

Wanneer is de voorziening nodig?

Deze voorziening is nodig wanneer kans op inbraak in combinatie met vandalisme voorspelbaar is en zeker wanneer een locatie zich buiten woongebied bevindt. Let wel dat deze installatie tevens insluiping, deurforcering en onbevoegd openen van deuren detecteert en daarmee een belangrijk onderdeel vormt voor de veiligheid.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Deze voorziening detecteert ongewenst binnendringen van de locatie en signaleert de aanwezigheid van personen in de locatie wanneer het systeem is ingeschakeld buiten openingstijden. Hierdoor kan tijdig actie worden ondernomen waardoor schades beperkt blijven en men bij het openen van een locatie niet wordt verrast.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Hier zijn goede afspraken nodig met de PAC over de alarmopvolging met betrekking tot surveillance, informeren van de juiste personen van de organisatie en mogelijke opschaling van hulpdiensten en verder te nemen acties.

8.8 Deurstandsignalering

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Deurstandsignalering bestaat uit twee contacten per deur. Deze voorziening dient om 24 uur per dag te signaleren wanneer deuren openstaan die normaal vanuit veiligheidsoverwegingen gesloten dienen te zijn. Dit kunnen zowel deuren in de buitenschil zijn als binnendeuren die deel uitmaken van de compartimentering. Signaleringsdienen zo te zijn aangebracht dat deze pas signaleren op de deurstand in combinatie met de slotstand (dag- of nachtschoot).

Wanneer is de voorziening nodig?

Deze voorziening is nodig wanneer op een locatie risico's ontstaan en de juiste deuren niet gesloten zijn waardoor ongewenst bezoek mogelijk is. Denk ook aan deuren in vooraf gedefinieerde brand- en rookcompartimenten die niet gesloten zijn of kunnen worden, waardoor bij brand- en rookontwikkeling geen veilige plekken voor bezoekers zijn gewaarborgd.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Deze voorziening draagt bij aan de veiligheid van bezoekers van de locatie, voorkomt calamiteiten op de locatie en zorgt dat een niet juiste compartimentering tijdig wordt gesignaleerd.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Afspraken over hoe te reageren en direct te anticiperen op deze signaleringen dienen te worden gemaakt met de toezichthouders, ontruimers en regievoerder van de dag. Daarbij hoort ook de controle op het juist binnenkomen van meldingen op een display of een ander middel (app).

8.9 Video-observatiesysteem (camera's)

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Deze voorziening dient ervoor om met behulp van camera's op terrein, buitengevel en in de hal op monitoren te kunnen zien hoe de situatie daar is en of er geen vreemde, ongewenste activiteiten zijn. Bij het plaatsen van deze camera's dient rekening gehouden te worden met het doel en wat men wil zien, dus als gezichtsherkenning belangrijk is moeten camera's niet op 4 meter hoogte worden geplaatst. Het is raadzaam om buitencamera's van vandalismebestendige behuizing en verwarming te voorzien om condensvorming te voorkomen. Wanneer gekozen wordt om beelden op te nemen raden wij aan te werken met motion(bewegings-)detectie. Dit scheelt dure opnamecapaciteit in de digitale recorder of server. In het kader van privacy, is het nodig de recorder of server te plaatsen in een afgesloten kast welke alleen toegankelijk is voor bevoegde personen.

Wanneer is de voorziening nodig?

Deze voorziening is nodig wanneer omgeving of deurtoezicht moeilijk zijn te realiseren en organiseren. Wel zal iemand aangewezen moeten worden die tijdens openingstijden de gang van zaken volgt en middelen beschikbaar heeft om te signaleren of te alarmeren.

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Deze voorziening zal het met een juiste bemanning, waarbij continu zicht op de locatie is, mogelijk maken situaties goed te overzien en tijdig te signaleren en alarmeren waardoor erger kan worden voorkomen. Tevens kan het ondersteuning bieden bij aangiften.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Er is een goed cameraprotocol nodig hoe om te gaan met het opslaan en terugkijken van beelden in het kader van privacy. Daarnaast is een instructie nodig hoe met het systeem om te gaan wanneer beweegbare camera's zijn toegepast en wie te informeren bij calamiteiten.

8.10 Calamiteitenoproepsysteem

Waar dient de voorziening voor en waar moet deze aan voldoen?

Deze voorziening dient om een signaal te geven aan een meldkamer of aangewezen achterwacht op de locatie, bestaande uit een regievoerder, toezichthouder(s), ontruimers en BHV'ers wanneer hulp nodig is bij ongewenste gebeurtenissen en calamiteiten. Het calamiteitenoproepsysteem dient draadloos uitgevoerd te worden als handzender en ontvanger en in ieder geval te worden gebruikt door de toezichthouder.

Wanneer is de voorziening nodig?

Deze voorziening is nodig wanneer gebruik gemaakt wordt van de combinatie toezichthouder en achterwacht (regievoerder, ontruimers en BHV'ers).

Wat draagt de voorziening bij aan preventie en veiligheid?

Deze voorziening helpt om situaties snel en onopvallend te melden aan de achterwacht, waardoor direct en zorgvuldig kan worden ingegrepen of opgeschaald wanneer dit op basis van de situatie nodig is.

Welke organisatorische afspraken en instructies zijn hierbij nodig?

Hier zijn duidelijke afspraken nodig hoe te reageren bij een oproep en hier zorgvuldig mee om te gaan. Het is belangrijk geen paniek te veroorzaken maar eerst de situatie proberen te overzien en in te schatten, voordat men overgaat tot handelen en opschaling.

9 Gebruikersinstructies opstellen

9.1 Omgang aanwezige veiligheidsinstallaties

Bij de aanschaf en inzet van veiligheidsinstallaties is de gebruiksvriendelijkheid en juiste werking essentieel, zeker daar waar het gaat om installaties die worden gebruikt en bediend door niet-technici. Denk aan het begrijpen en oppakken van alarmmeldingen, signaleringen of sturingen van deuren.

Veelal wordt er een (uitgebreide) instructie afgegeven door de installateur van de installatie. Belangrijk is om deze instructie concreet te verwoorden in een aantal heldere stappen, welke het voor de gebruiker duidelijk maakt hoe met de installatie om gegaan dient te worden.

Wij denken hierbij aan installaties op het gebied van: observatie, inbraak, brand en rook, ontruiming, deurstand en communicatie.

9.2 Voorkomen en omgaan met agressie

Religieuze instellingen kunnen te maken krijgen met agressie. Hiervoor is het belangrijk om gezamenlijk te bepalen welk gedrag binnen uw instelling wel en niet acceptabel is. Daarbij dient afgevraagd te worden hoe kan het gedrag dat als onacceptabel wordt bestempeld, voorkomen worden?! Dit kan bijvoorbeeld door huisregels op te stellen waarin wordt vastgesteld welk gedrag geaccepteerd wordt en wat niet, en wat de gevolgen zijn als er toch onacceptabel gedrag wordt vertoond. Deze huisregels kunt u zowel intern als extern publiceren.

In gesprekken met bezoekers e.d. kan ook agressie ontstaan tijdens een gesprek met een van de vrijwilligers/medewerkers. Wij adviseren hiervoor om medewerkers goed te trainen in hun weerbaarheid zodat zij weten hoe te reageren als een gesprek dreigt te escaleren, om daadwerkelijke agressie te voorkomen, maar ook om hen te leren wat te doen als iemand toch verbaal/non-verbaal agressief wordt. Een aantal stappen hiervoor is al verwerkt in een format (zie 11.7).

9.3 Trainingen

Op verschillende plaatsen in dit handboek is het belang van trainingen al benoemd. Trainingen zijn belangrijk om nieuwe inzichten en vaardigheden te verkrijgen, vaardigheden te verbeteren en te behouden. Wij adviseren het volgen van trainingen op de volgende gebieden:

- Veiligheidsbewustzijn: het is belangrijk dat aanwezige risico's worden herkend en dat betrokkenen het belang inzien van het treffen van maatregelen om deze risico's te beperken of zelfs te voorkomen.
- Omgaan met agressie: zoals hierboven in bovenstaande paragraaf al is benadrukt, is het belangrijk dat medewerkers weten hoe te handelen om agressie te voorkomen of hoe te handelen in geval van escalatie.

10 Controleren, toetsen en evalueren

Het is belangrijk om de maatregelen, voorzieningen en afspraken regelmatig te toetsen op de juiste werking. Kent iedereen de afspraken en zijn deze nog actueel?! Dit kan bijvoorbeeld door het houden van oefeningen, waarbij diverse scenario's worden nagebootst. Op deze wijze wordt gewaarborgd dat de betrokkenen weten wat te doen in geval van een calamiteit. Een belangrijk, onmisbaar onderdeel van het oefenen is de evaluatie. Wat gaat goed en wat kan beter? Zo krijgt u inzicht in de kwetsbaarheden en aanpassingen die gedaan kunnen, of zelfs moeten worden om de veiligheid verder te optimaliseren. Hiervoor is het raadzaam om in ieder geval één persoon aan te stellen met een waarnemende rol, welke zich kan focussen op het beoordelen van het proces. Ook de BHV'ers en ontruimers moeten betrokken worden bij de evaluatie, maar omdat zij ook druk bezig zijn met hun eigen rol tijdens de oefening, kunnen zij niet het totaal beoordelen. Met ieders inbreng kan het proces steeds weer geoptimaliseerd worden.

Verder is het inventariseren en beoordelen van risico's, zoals behandeld in hoofdstuk 4 en 5 geen eenmalige activiteit. Nieuwe informatie of veranderende omstandigheden moeten gemonitord worden en aanleiding vormen om opnieuw de actuele risico's in kaart te brengen.

Wanneer maatregelen uit dit handboek worden getroffen, dienen ook bezoekers hierover te worden geïnformeerd. Hierdoor ontstaat bewustwording en bezoekers beseffen dat de maatregelen bijdragen aan een veilige omgeving en gevoel. Tevens kunnen bezoekers deelnemen aan oefeningen, dit stimuleert opnieuw de bewustwording. Opmerking daarbij is om niet direct te oefenen met grote groepen bezoekers, begin met een kleine groep zodat er ruimte blijft voor het leren van de oefening en geen onveilige situaties ontstaan door een oefening op zich.

11 Formats

1. Risicomatrix
2. Taakkaart regievoerder
3. Taakkaart toezichthouder / observant
4. Taakkaart ontruimer
5. Taakkaart BHV'er
6. Bereikbaarheidsprotocol (totaaloverzicht)
7. Instructie voorkomen van en omgaan met agressie
8. Instructie herkennen van en handelen bij afwijkend gedrag
9. Instructie brand- en sluitronden
10. Instructie testen van voorzieningen
11. Instructie sleuteluitgifte en –management
12. Rapportage model

11.1 Risicomatrix

De matrix op de volgende pagina kunt u voor uw instelling persoonlijk invullen. Hierdoor verkrijgt u inzicht waar u als instelling op het gebied van veiligheid staat en welke onderwerpen aandacht behoeven. De vragen kunnen met 'ja' of 'nee' worden beantwoordt. Voor meer informatie over de vragen en maatregelen, kunt u doorbladeren met behulp van de paginaverwijzing.

De prioriteit geeft aan hoe belangrijk het is om maatregelen te treffen. Een hoge prioriteit is aangeduid met een rood vakje, deze maatregelen en voorzieningen zijn zeker nodig. Een middelhoge prioriteit is aangeduid met een oranje vakje, deze maatregelen dienen zeker in de overweging meegenomen te worden.

Veiligheidsbewustzijn		Ja / Nee	Prioriteit
1	Zijn binnen uw instelling duidelijke afspraken gemaakt op het gebied van veiligheid?		
2	Bent u op de hoogte van mogelijke risico's die van toepassing kunnen zijn op uw instelling?		
3	Bent u op de hoogte van de aandachtsgebieden m.b.t. omgeving en ligging van uw instelling?		
Organisatorische maatregelen		Ja / Nee	Prioriteit
4	Zijn er duidelijke afspraken gemaakt met de politie en de gemeente?		
5	Zijn er afspraken met een particuliere alarmcentrale over de opvolging van alarmmeldingen?		
6	Zijn er binnen uw instelling afspraken gemaakt over bereikbaarheid en de wijze van alarmeren?		
7	Is er een duidelijk overzicht met contactgegevens van personen/partijen om te alarmeren?		
8	Zijn duidelijke afspraken gemaakt over de inzet en taken van vrijwilligers?		
9	Zijn er afspraken over het meebrengen van (rug)tassen / voorwerpen?		
10	Zijn er instructies hoe te handelen bij het signaleren van afwijkend gedrag?		
11	Zijn er instructies hoe om te gaan met de aanwezige veiligheidsinstallaties?		
12	Controleert u dagelijks de vluchtwegen op obstakels?		
13	Controleert u dagelijks of de compartimenten afgesloten zijn?		
14	Controleert en test u met vaste regelmaat de werking van aanwezige veiligheidsinstallaties?		
15	Controleert en test u met vaste regelmaat de aanwezigheid en werking van bhv-middelen?		
16	Zijn er afspraken vastgelegd over verschillende manieren van ontruimen?		
17	Kent iedereen die betrokken is bij het begeleiden van een ontruiming zijn taak?		
18	Zijn er afspraken gemaakt over de wijze van communiceren bij calamiteiten?		
19	Is er binnen uw instelling een deurbeleid aanwezig?		
20	Is er een registratie van de sleutels en pasjes die in omloop zijn?		
21	Worden er brand- en sluitrondes gelopen?		
Fysieke en technische voorzieningen		Ja / Nee	Prioriteit
22	Zijn er mogelijkheden om te zien wie er voor de deur staat, zonder deze te openen?		
23	Kunnen de nood- en vluchtdeuren in één handeling snel worden geopend?		
24	Is er voldoende brandcompartimentering aanwezig?		
25	Is er gecertificeerd hang- en sluitwerk aanwezig op deuren en ramen in de buitenschil?		
26	Is er een duidelijke erfscheiding rondom uw instelling aanwezig?		
27	Zijn op- of overklim mogelijkheden aanwezig?		
28	Is er een brandmeld- en ontruimingsinstallatie aanwezig?		
29	Zijn er in cruciale ruimten en vluchtwegen rook- en brandmelders aanwezig?		
30	Zijn er voldoende brandblusmiddelen aanwezig?		
31	Is er signalering aanwezig op het gebied van inbraak en insluiting?		
32	Is er deurstandsmonitoring aanwezig?		
33	Is het mogelijk om een signaal te geven als er calamiteiten zijn en behoefte is aan hulp?		
34	Zijn er in en rondom de instelling camera's aanwezig?		
35	Is er voldoende zicht en opslagcapaciteit t.b.v. de camera's?		
36	Is de kwaliteit van het beeldmateriaal zodanig dat personen herkend kunnen worden?		
37	Is er binnen nood- en vluchtweg verlichting aanwezig?		
38	Is een brievenbus aan de buitenzijde van de instelling geplaatst?		
Omgevingskenmerken		Ja / Nee	Prioriteit
39	Is er sprake van sociale controle door en goed contact met omwonenden?		
40	Is de instelling goed bereikbaar voor hulpdiensten (toegangswegen)?		
41	Is er buiten / in de omgeving voldoende verlichting aanwezig?		
42	Zijn er obstakels voor de ingang?		
Controle / toetsen en evaluatie		Ja / Nee	
43	Houd uw instelling regelmatig ontruimingsoefeningen?		
44	Worden oefeningen geëvalueerd en de uitkomsten behandeld?		
45	Zijn de bezoekers op de hoogte van de veiligheidsmaatregelen?		
46	Zijn er onderhoud en service afspraken gemaakt m.b.t. veiligheidsinstallaties?		

11.2 Taakkaart BHV'er

Taken BHV'er:

1. Controleer de aanwezigheid van BHV-middelen
2. Signaleer en verhelp onveilige situaties
3. Verleen eerste hulp (reanimeren / noodverbanden)
4. Informeer de regievoerder
5. Evacueer personen op aangeven van regievoerder
6. Assisteer niet of minder zelfredzame personen
7. Assisteer hulpdiensten daar waar nodig

Belangrijke telefoonnummers:

Ambulance, brandweer en politie : 112
Gemeente :

Regievoerder : /
Toezichthouder : /
Ontruimer : /

11.3 Taakkaart ontruimer

Taken ontruimer bij calamiteiten:

1. Voorkom paniek en stem acties af met de regievoerder
2. Vraag de aanwezigen aanwijzingen op te volgen
3. Geef de aanwezigen de te volgen route aan
4. Assisteer niet of minder zelfredzame personen
5. Sluit compartimenten, ramen en deuren en controleer ruimtes op achtergebleven personen

Belangrijke telefoonnummers:

Ambulance, brandweer en politie : 112
Gemeente :

Regievoerder : /
Toezichthouder : /
BHV'er : /

11.4 Taakkaart regievoerder

Taken regievoerder bij calamiteiten:

1. Bepaal welke acties nodig zijn
2. Bepaal vorm van ontruiming
3. Communiceer met intern aangewezen hulpdiensten/personen
4. Houd overzicht en bewaak de kwaliteit van hulpverlening
5. Vang hulpdiensten op en rapporteer over actuele status
6. Informeer en rapporteer het bestuur

Belangrijke telefoonnummers:

Ambulance, brandweer en politie : 112
Gemeente :

Toezichthouder : /
Ontruimer : /
BHV'er : /
Bestuur :

11.5 Taakkaart toezichthouder

Taken toezichthouder bij calamiteiten:

1. Signaleer afwijkende en verdachte gedragingen
2. Heet (nieuwe) bezoekers welkom
3. Open deuren van de locatie voor laatkomers en eventuele hulpdiensten
4. Informeer / alarmeer de regievoerder
5. Let op eigen veiligheid en assisteer op aanwijzingen van regievoerder

Belangrijke telefoonnummers:

Ambulance, brandweer en politie : 112
Gemeente :

Regievoerder : /
Ontruimer : /
BHV'er : /

11.6 Bereikbaarheidsprotocol

Totaaloverzicht contactgegevens van betrokkenen veiligheid

Hulpdiensten

Naam	1 ^e telefoonnummer
Ambulance	112
Brandweer	112
Politie	112

Regievoerder

Naam	1 ^e telefoonnummer	2 ^e telefoonnummer

Toezichthouders

Naam	1 ^e telefoonnummer	2 ^e telefoonnummer

Ontruimers

Naam	1 ^e telefoonnummer	2 ^e telefoonnummer

BHV / EHBO

Naam	1 ^e telefoonnummer	2 ^e telefoonnummer

Bestuur en beheerders

Naam	1 ^e telefoonnummer	2 ^e telefoonnummer

Wijkagent

Naam	1 ^e telefoonnummer	2 ^e telefoonnummer

Gemeente

Naam	1 ^e telefoonnummer	2 ^e telefoonnummer

11.7 Instructie voorkomen en omgaan met agressie

WERKINSTRUCTIE Nr. 01

VOORKOMEN EN OMGAAN MET AGRESSIE

Datum : 25-04-2018

Versie : 1.0

Omschrijving van deze werkinstructie

Deze werkinstructie beschrijft wat u kunt doen om agressie te voorkomen, maar ook hoe te handelen wanneer de situatie uit de hand loopt.

Instructies:

STAP 1	Wees beleefd, rustig en vriendelijk.
STAP 2	Luister goed naar de ander, laat hem/haar uitspreken, en neem hem/haar serieus. Vermijd discussie over gelijk hebben of krijgen.
STAP 3	<u>Desondanks agressie:</u> Ga neutraal staan, houd afstand en zelfcontrole.
STAP 4	Benoem zo concreet mogelijk wat je ziet of hoort, spreek daarbij in de ik-vorm.
STAP 5	Eigen veiligheid eerst! Loop desnoods weg en/of bel de politie.
STAP 6	<u>Na de agressie:</u> Noteer wat je weet over de bezoeker. Vertel direct concreet wat er is gebeurd aan een bestuurslid of de regievoerder.
STAP 7	Maak een melding van agressie bij de politie/wijkagent. Bepaal samen de vervolgacties.
STAP 8	Evalueer de situatie: wat ging goed/wat kon beter? Noteer de gebeurtenis en evaluatie in een rapportage.
STAP 9	
STAP 10	

Naam	Functie	Telefoonnummer
	Regievoerder (piket)	
	Bestuur	
	Politie / wijkagent	

WERKINSTRUCTIE Nr. 02

HERKENNEN EN HANDELEN BIJ AFWIJKEND GEDRAG

Datum : 25-04-2018

Versie : 1.0

Omschrijving van deze werkinstructie

Deze werkinstructie beschrijft wat u kunt doen om afwijkend gedrag te herkennen, en hoe te handelen indien u afwijkend gedrag signaleert.

Instructies:

STAP 1	Observeer de omgeving en let op gedragingen die afwijken van gedrag dat afwijkt van "normaal gedrag" in de context van de situatie en omgeving
STAP 2	Op basis van een vooraf afgestemd normenkader kan gericht worden geobserveerd.
STAP 3	Spreek personen met afwijkend gedrag aan en bepaal aan de hand van de reactie of dit verdere actie behoeft.
STAP 4	Spreek zorgen/vermoedens direct uit richting een bestuurslid / de regievoerder.
STAP 5	Bepaal samen de vervolgacties, denk aan informeren politie, opslaan camerabeelden, sluiten locatie.
STAP 6	Evalueer de situatie: wat ging goed/wat kon beter? Noteer de gebeurtenis en evaluatie in een rapportage.
STAP 7	
STAP 8	
STAP 9	
STAP 10	

Naam	Functie	Telefoonnummer
	Regievoerder (piket)	
	Bestuur	
	Politie / wijkagent	

11.9 Instructie brand- en sluitronden

WERKINSTRUCTIE Nr. 03

CONTROLE BRAND- EN SLUITRONDEN

Datum : 25-04-2018

Versie : 1.1

Omschrijving van deze werkinstructie

Deze werkinstructie beschrijft de procedure hoe controle brand- en sluitronden uit te voeren.

Instructies:

STAP 1	Loop door de instelling en voer alle onderstaande stappen uit.
STAP 2	Controleer of ramen en deuren dicht en afgesloten zijn.
STAP 3	Controleer of er geen overbodige of ongewenste verlichting brandt en/ of alle elektronische apparaten zijn uitgeschakeld.
STAP 4	Controleer of er onveilige situaties aangetroffen worden (eventuele lekkage, brandgevaarlijke situaties, vandalismegevoelige situaties enz.).
STAP 5	Controleer of veiligheidsinstallaties op de juiste manier zijn ingeschakeld.
STAP 6	Controleer of informatie op de juiste manier (uw procedure) veilig zijn opgeborgen.
STAP 7	Controleer of er verdachte situaties worden aangetroffen (bijv. insluiping).
STAP 8	Rapporteer eventuele afwijkingen.
STAP 9	
STAP 10	Sluit de locatie af en activeer de inbraakinstallatie. Sluit hekwerken af, indien aanwezig.

Naam	Functie	Telefoonnummer
	Regievoerder (piket)	
	Bestuur	
	Particuliere alarmcentrale	

11.10 Instructie testen voorzieningen

WERKINSTRUCTIE Nr. 04

TESTEN VAN VOORZIENINGEN

Datum : 25-04-2018

Versie : 1.1

Omschrijving van deze werkinstructie

Deze werkinstructie beschrijft de procedure hoe testen uit te voeren t.b.v. aanwezige voorzieningen.

Instructies:

STAP 1	Controleer onderstaande items 1 x per week.
STAP 2	Controleer de camera's, zijn de juiste beelden zichtbaar en de controleer de kwaliteit van de beelden.
STAP 3	Druk op de nooddrukker en check of de betreffende deur ontgrendeld en vergeet deze niet te resetten.
STAP 4	Controleer de deurstandssignalering door een deur open te zetten.
STAP 5	Controleer of nooddeuren opengaan d.m.v. de pushbars.
STAP 6	Controleer de juiste werking en de staat van het hang-en-sluitwerk.
STAP 7	Controleer of de handbrandmelders lokaal een luide melding genereren en een melding geven naar de PAC.
STAP 8	Controleer of de hand-/paniekzenders werken en een signaal geven.
STAP 9	Rapporteer eventuele gebreken.
STAP 10	

Naam	Functie	Telefoonnummer
	Regievoerder (piket)	
	Bestuur	
	Particuliere alarmcentrale	

WERKINSTRUCTIE Nr. 05

SLEUTELUITGIFTE EN -MANAGEMENT

Datum : 25-04-2018

Versie : 1.0

Omschrijving van deze werkinstructie

Deze werkinstructie beschrijft de procedure omtrent het uitgeven van sleutels en het management hiervan.

Instructies:

STAP 1	Creëer aan de hand van een plattegrond een overzicht van belangrijke deuren. Nummer deze deuren en bijbehorende sleutels.
STAP 2	Stel een overzicht met autorisaties op en bepaal bevoegde personen.
STAP 3	Wanneer een sleutel wordt uitgegeven, registreer dan de naam van de ontvanger, welke deur(en) / sleutel(s) het betreft en de datum dat de sleutels zijn uitgegeven.
STAP 4	Laat de ontvanger tekenen voor ontvangst.
STAP 5	Wanneer een sleutel weer in ontvangst wordt genomen, registreer dit in het overzicht met de datum van inname.
STAP 6	Berg het overzicht, sleutelcertificaten en overige sleutels op in een kluis of in een beveiligde ruimte.
STAP 7	
STAP 8	
STAP 9	
STAP 10	

Registratie sleutelontvangst (voorbeeld)

Datum :

Uitgever:

De volgende sleutels zijn uitgegeven aan _____ :

Sleutel 1 - <omschrijving>

Sleutel 2 - <omschrijving>

Sleutel 3 - <omschrijving>

Sleutel 4 - <omschrijving>

....

Handtekening ontvanger:

Handtekening uitgever:

Sleutellijst

Nr.	Omschrijving van de sleutel / ruimte	Geautoriseerde ontvanger 1	Geautoriseerde ontvanger 2	Geautoriseerde ontvanger 3	Geautoriseerde ontvanger 4
1	<i>Bijv. moedersleutel – alle ruimten</i>				
2	<i>Bijv. toegangsdeuren buitenschil</i>				
3	<i>Bijv. kantoor bestuur</i>				
4					
5					
6					
7					

Sleutelregistratie formulier

Sleutel	UITGIFTE				INNAME		
	Datum	Tijd	Naam ontvanger (+ firma)	Naam uitgever	Datum	Tijd	Naam in ontvangst nemer

11.12 Rapportagemodel

Datum :		Tijd :	
Rapportage formulier ingevuld door :			

Situatie :	☐ Brand / poging tot brandstichting ☐ Inbraak / diefstal ☐ Overval / bedreiging ☐ Agressie tegen bezoekers / vrijwilligers ☐ Vernieling / bekladding ☐ Dreigbrief ☐ Bommelding ☐ Ongewenste persoon binnen ☐ Ongeval ☐ Afwijkend gedrag ☐ Anders ...
Gemeld door :	☐ Brandmeldinstallatie ☐ Inbraakmeldinstallatie ☐ Deurstandsinalering ☐ Video observatie systeem ☐ Calamiteitenoproepsysteem ☐ Mondeling ☐ Anders ...
Locatie :	
Korte omschrijving situatie :	

Gealarmeerd :	☐ Brandweer ☐ Politie / wijkagent ☐ Ambulance ☐ Bestuur ☐ Regievoerder ☐ BHV ☐ Ontruimers ☐ Anders ...
Korte omschrijving ondernomen actie :	
Korte omschrijving evaluatie : "Wat ging goed en wat kan/moet in het vervolg beter?"	

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:

Afdoening moties gebruik Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In uw vergadering van 30 november 2017 heeft u een tweetal moties aangenomen die betrekking hebben op het gebruik van Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten. Met deze brief informeren wij u over op welke wijze wij deze beide moties willen afdoen.

Tevens geven wij in deze brief een stand van zaken over de inzet die is en wordt gepleegd om religieuze organisaties die op dit moment erediensten houden in een aantal Huizen van de Wijk te laten verhuizen naar alternatieve locaties.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Beleidskader Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019.

Doorontwikkelplan voor Welzijn, Jeugdhulp en Zorg 2018 "Zorg voor elkaar".

Motie 'Huizen van de Wijk voor iedereen', kenmerk 17bb10142, ingediend door de heer S. Sies en anderen op 30 november 2017 en motie 'Duid richtlijnen voor gebruik Huizen van de Wijk', kenmerk 17bb10143, ingediend door de heer R. de Roon en anderen eveneens op 30 november 2017.

Toelichting:

Afdoening moties

In uw vergadering van 30 november 2017 zijn twee moties aangenomen die betrekking hebben op het gebruik van Huizen van de wijk voor religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten. Het betreft de Motie: 'Huizen van de Wijk voor iedereen' van de heer S. Sies en anderen (17bb10142) en de motie 'Duid richtlijnen voor gebruik Huizen van de Wijk' van de heer R. de Roon en anderen (17bb10143).

In deze brief lichten wij toe op welke wijze wij uitvoering aan beide moties geven.

Motie Huizen van de Wijk voor iedereen

Deze motie spreekt uit dat:

- Er voor het gebruik van de Huizen van de Wijk, voor religieuze erediensten en levensbeschouwelijke of politieke bijeenkomsten, geen principiële bewaren zijn;
- Gebruikers van Huizen van de Wijk beoordeeld worden op gedrag en niet naar de aard van de activiteit;
- Gebruikers van Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten, levensbeschouwelijke of politieke activiteiten een kostendekkende huur betalen voor het gebruik van ruimtes.

De meeste Huizen van de Wijk worden beheerd en geëxploiteerd door de Welzijnsorganisaties die de gebiedsopdracht uitvoeren. Een aantal Huizen van de Wijk in zelfbeheer wordt door vrijwilligersorganisaties beheerd en geëxploiteerd. Onderdeel van de opdracht of de subsidievoorwaarden is een handreiking huur en gebruik Huizen van de Wijk. In deze handreiking worden verschillende vormen van huur aangegeven, waarvan kostendekkende huur er één is. In de handreiking zijn ook uitgangspunten opgenomen wie wel en niet gebruik kan maken van de Huizen van de Wijk en onder welke condities. Eén van deze uitgangspunten is als volgt geformuleerd: *'In de Huizen van de Wijk mogen geen religieuze diensten worden gehouden. Religieuze organisaties mogen wel activiteiten organiseren die passen binnen het Nieuw Rotterdams Welzijn.'*

Gezien de strekking van de motie vervalt dit uitgangspunt. Daarvoor in de plaats komt een afwegingskader gebruik Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten waar wij verder in deze brief nader op ingaan.

In het afwegingskader is ook opgenomen dat gebruikers van Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten, levensbeschouwelijke of politieke activiteiten een kostendekkende huur dienen te betalen voor het gebruik van ruimtes.

Net als alle andere gebruikers van de Huizen van de Wijk worden ook zij beoordeeld op gedrag en niet naar aard van de activiteit.

Motie duid richtlijnen voor gebruik Huizen van de Wijk

Deze motie draagt ons college op:

- De criteria omtrent het gebruik van religieuze diensten en politieke bijeenkomsten nader uit te werken in een afwegingskader, dat als handvat kan dienen voor welzijnsorganisaties;
- Als uitgangspunt te nemen dat bijeenkomsten in Huizen van de Wijk niet strijdig mogen zijn met gemeentelijk beleid en voorwaarden;
- Daarnaast als uitgangspunt te nemen dat verhuur voor religieuze diensten niet ter structurele vervanging dient van het beschikken over een eigen plek;
- De raad medio 2018 te rapporteren over de mate waarin het college erin geslaagd is huidige gebruikers naar een alternatief te begeleiden voor het houden van religieuze diensten of politieke bijeenkomsten

In de opdracht tot beheer van de Huizen van de Wijk (via een overeenkomst of subsidiebeschikking) zitten voldoende waarborgen dat bijeenkomsten niet strijdig mogen zijn met gemeentelijk beleid en voorwaarden.

In deze motie heeft u ons opgedragen een afwegingskader te maken dat beheerders van Huizen van de Wijk kunnen gebruiken als handvat. Om een goed en werkbaar afwegingskader te kunnen maken hebben wij een bijeenkomst georganiseerd met de beheerders van de Huizen van de Wijk en vertegenwoordigers van de koepelorganisaties van levensbeschouwelijke organisaties (SKIN, MARA, SAMEN010 en SPIOR). Tijdens deze bijeenkomst, die begin juli 2017 heeft plaatsgevonden, hebben wij input opgehaald voor het afwegingskader. Het concept-afwegingskader dat daarna is opgesteld is nog een keer voorgelegd aan de deelnemers van dit overleg en er zijn ook nog twee gesprekken gevoerd met koepelorganisaties van levensbeschouwelijke organisaties. Bij zowel de beheerders van de Huizen van de Wijk als de religieuze koepelorganisaties is er draagvlak voor het opgestelde afwegingskader. Dat geldt zowel voor de inhoud als voor de uitvoerbaarheid. Resultaat is een afwegingskader, dat u als bijlage bij deze brief aantreft, dat een werkbaar handvat geeft aan beheerders van de Huizen van de Wijk. Het afwegingskader geeft tevens invulling aan de uitgangspunten die u in beide moties aan ons hebt meegegeven.

Als algemeen uitgangspunt is in het afwegingskader opgenomen dat het in gebruik geven van Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten nooit ten koste mag gaan van de reguliere activiteiten die in het Huis van de Wijk plaatsvinden als gevolg van de welzijnsopdracht c.q. de subsidiebeschikking.

In het afwegingskader maken wij onderscheid tussen religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten.

Bij de religieuze erediensten is de eerste afweging of sprake is van een religieuze eredienst. Zoals wij ook al eerder hebben aangegeven is het uiteraard mogelijk dat levensbeschouwelijke organisaties activiteiten voor wijkbewoners organiseren die passen binnen de uitgangspunten van het NRW. Wij hebben grote waardering voor de maatschappelijke activiteiten in Rotterdam die door veel religieuze en levensbeschouwelijke organisaties dagelijks worden georganiseerd. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan het welzijn van Rotterdammers. Samenwerking tussen welzijnsaanbieders, Huizen van de Wijk en religieuze en levensbeschouwelijke organisaties juichen wij dan ook toe.

Religieuze erediensten zijn toegestaan in Huizen van de Wijk, zolang er geen sprake is van structureel gebruik. Daarom is ervoor gekozen dat organisaties die voor hun erediensten gebruik willen maken van een Huis van de Wijk, dit maar voor een beperkte tijdspanne mogen doen.

Wij hebben dit in het afwegingskader beperkt tot 6 maanden met een mogelijke verlenging van nog eens 3 maanden. Daarnaast moet men kunnen aantonen dat men na die periode van 6 maanden een eigen locatie in gebruik kan nemen.

In het afwegingskader is aangegeven dat alleen openbaar toegankelijke politieke bijeenkomsten zijn toegestaan in de Huizen van de Wijk.

Tenslotte wordt de beheerders van de Huizen van de Wijk gevraagd om aanvragen die betrekking hebben op verhuur van ruimte voor religieuze erediensten of politieke bijeenkomsten aan de gemeente te melden.

Het afwegingskader treedt in werking per 1 juli 2019.

Stand van zaken religieuze erediensten die nu nog gebruik maken van de Huizen van de Wijk

Al enige tijd wordt vanuit de ambtelijke organisatie inzet gepleegd om religieuze organisaties die op dit moment nog gebruik maken van een aantal Huizen van de Wijk te begeleiden naar een andere structurele locatie. Het gaat concreet om slechts 7 organisaties die verspreid over 5 Huizen van de Wijk in de gebieden Feijenoord en IJsselmonde erediensten houden.

De zoektocht naar alternatieve locaties is een lastige. Beschikbare locaties die zijn gevonden blijken niet geschikt voor erediensten of zijn voor de organisaties te kostbaar.

Net na de zomer 2018 hebben wij de ontstane situatie besproken met religieuze koepelorganisaties. Daarbij is afgesproken de mogelijkheid van een zogenaamd 'verzamelgebouw' verder te onderzoeken. In een dergelijk verzamelgebouw kunnen diverse religieuze organisaties de ruimte krijgen voor zowel erediensten als maatschappelijke activiteiten. Eén van de koepelorganisaties, te weten SKIN, werkt momenteel aan een 'business case' voor een dergelijk verzamelgebouw. Wij hebben toegezegd ze daarbij te ondersteunen en te faciliteren.

Een tweede optie die momenteel, ook in samenwerking met SKIN, wordt onderzocht, is het gebruik van een school voor middelbaar onderwijs. In IJsselmonde is een school bereid gevonden op zondagen haar school beschikbaar te stellen voor één of meerdere religieuze organisaties die daar hun erediensten kunnen houden.

Wij verwachten het jaar 2019 nodig te hebben om beide mogelijkheden verder uit te werken.

In deze periode zullen wij toestaan dat de organisaties die thans nog erediensten houden in de Huizen van de Wijk, daar voorlopig nog kunnen blijven zitten.

Wij zullen uw raad over de voortgang begin 2020 informeren.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten zijn geen overheidstaak en vallen ook niet binnen de welzijnsopdrachten die zijn verstrekt.

Dat neemt niet weg dat er wel religieuze manifestaties binnen openbare gebouwen kunnen worden gefaciliteerd, als de gemeente van mening is dat daarmee publieke belangen worden gediend. Dit is een politiek/beleidsmatige afweging en geen juridische afweging.

Het afwegingskader biedt enige handvatten, maar kan tegelijk leiden tot verschil van mening over de interpretatie.

Op basis hiervan verdient het derhalve uit juridisch oogpunt de voorkeur om, conform de huidige afspraken, geen (nieuwe) religieuze en politieke bijeenkomsten toe te staan en te werken met een "uitsterfconstructie" voor bestaande partijen.

Het afwegingskader zal onderdeel uitmaken van de handreiking huur en gebruik Huizen van de Wijk. Dit zal geformaliseerd worden via een addendum voor de gebiedsopdrachten en via de subsidiebeschikking voor de Huizen van de Wijk in zelfbeheer.

De komende periode zal worden gebruikt voor monitoring en om alternatieven uit te werken (zoals een verzamelgebouw), zodat voor de nieuwe contractperiode van de welzijnsopdracht mogelijk aangescherpte of andere keuzes kunnen worden gemaakt.

Wij stellen voor om op basis van deze informatie de moties met nummer 17bb10142 en 17bb10143 als afgedaan te beschouwen.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Bijlage(n):

Afwegingskader gebruik Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten.

Inleiding

In de vergadering van de Gemeenteraad van 30 november 2017 zijn twee moties aangenomen die betrekking hebben op het gebruik van Huizen van de wijk voor religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten. De Motie: 'Huizen van de Wijk voor iedereen' spreekt uit dat:

- Er voor het gebruik van de Huizen van de Wijk, voor religieuze erediensten en levensbeschouwelijke of politieke bijeenkomsten, geen principiële bewaren zijn;
- Gebruikers van Huizen van de Wijk beoordeeld worden op gedrag en niet naar de aard van de activiteit;
- Gebruikers van Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten, levensbeschouwelijke of politieke activiteiten een kostendekkende huur betalen voor het gebruik van ruimtes.

De Motie: 'Duid richtlijnen voor gebruik Huizen van de Wijk' draagt het college op:

- De criteria omtrent het gebruik van religieuze diensten en politieke bijeenkomsten nader uit te werken in een afwegingskader, dat als handvat kan dienen voor welzijnsorganisaties;
- Als uitgangspunt te nemen dat bijeenkomsten in Huizen van de Wijk niet strijdig mogen zijn met gemeentelijk beleid en voorwaarden;
- Daarnaast als uitgangspunt te nemen dat verhuur voor religieuze diensten niet ter structurele vervanging dient van het beschikken over een eigen plek;

Beide moties zijn het kader op basis waarvan dit afwegingskader is opgesteld.

Gebruik Huizen van de Wijk

De meeste Huizen van de Wijk worden beheerd en geëxploiteerd door de Welzijnsorganisaties die de gebiedsopdracht uitvoeren. Een aantal Huizen van de Wijk in zelfbeheer worden door vrijwilligersorganisaties beheerd en geëxploiteerd door middel van subsidie. Onderdeel van de opdracht of de subsidievoorwaarden is een handreiking huur en gebruik Huizen van de Wijk. In deze handreiking worden verschillende vormen van huur aangegeven, waarvan kostendekkende huur er één is. In de handreiking zijn ook uitgangspunten opgenomen wie wel en niet gebruik kan maken en onder welke condities van de Huizen van de Wijk. Eén van deze uitgangspunten is als volgt geformuleerd: *'In de Huizen van de Wijk mogen geen religieuze diensten worden gehouden. Religieuze organisaties mogen wel activiteiten organiseren die passen binnen het Nieuw Rotterdams Welzijn.'*

Met dit afwegingskader vervalt dit uitgangspunt. Daarvoor in de plaats komt het afwegingskader gebruik Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten zoals hierna beschreven.

Afwegingskader

Door het doorlopen van de stappen kan bepaald worden of ruimte kan worden verhuurd voor religieuze erediensten of politieke bijeenkomsten.

Als algemeen uitgangspunt geldt dat het in gebruik geven van Huizen van de Wijk voor religieuze erediensten en politieke bijeenkomsten nooit ten koste mag gaan van de reguliere activiteiten die in het Huis van de Wijk plaatsvinden als gevolg van de welzijnsopdracht c.q. de subsidiebeschikking.

A. Religieuze erediensten

STAP 1: Vraag of er sprake is van een religieuze eredienst.

Een beheerder van een Huis van de Wijk stelt bij een verzoek van een religieuze organisatie tot verhuring van een ruimte voor het organiseren van een activiteit de vraag of het een eredienst betreft.

- Als het antwoord van de aanvrager nee is, dan kan de aanvraag gehonoreerd worden.
- Als het antwoord van de aanvrager ja is, dan dient Stap 2 te worden doorlopen.

Het is niet mogelijk een sluitende definitie te geven van een religieuze eredienst, gezien de variëteit aan religieuze organisaties en hun rituelen en gebruiken. We laten het derhalve aan de aanvragende religieuze organisatie om aan te geven of zij ruimte zoeken voor het houden van erediensten.

STAP 2: Religieuze erediensten mogen gedurende een beperkte periode plaats vinden in de Huizen van de Wijk als één van de volgende vragen met Ja wordt beantwoord:

- a. Is er uitzicht dat de religieuze organisatie voor haar erediensten binnen maximaal 6 maanden een eigen of andere locatie kan betrekken en kan men dit ook aantonen? Ja/Nee
- b. Kan de eigen locatie van de religieuze organisatie tijdelijk niet gebruikt worden voor erediensten en is men op zoek naar een tijdelijke locatie voor maximaal 6 maanden? Ja/Nee

Alleen met toestemming van de gemeente kan in onderling overleg de periode van 6 maanden eenmalig met maximaal 3 maanden verlengd worden. Een verzoek tot verlenging moet goed onderbouwd worden gedaan.

- Als vraag a of vraag b met **Ja** wordt beantwoord kan aan de religieuze organisatie voor een tijdelijke periode ruimte in het Huis van de Wijk worden verhuurd tegen kostendekkend tarief.
- Als vraag a of vraag b met **nee** wordt beantwoord kan aan de religieuze organisatie **geen** ruimte worden verhuurd voor het houden van erediensten.

Bij twijfel (zowel bij Stap 1 als bij Stap 2) neemt de beheerder contact op met de gemeente (cluster MO). De gemeente kan bij twijfel een van de koepelorganisaties raadplegen die bemiddelt en/of adviseert. In onderling overleg wordt bepaald of de ruimte wel of niet verhuurd kan worden, de gemeente heeft daarbij een beslissende stem in het advies dat aan de beheerder van het Huis van de Wijk wordt gegeven.

De beheerder van Het Huis van de Wijk dient in alle gevallen waarin op basis van een verzoek ruimte al of niet wordt verhuurd voor religieuze erediensten dit te melden aan de gemeente (cluster MO). De melding dient uiterlijk 2 weken na het verzoek te worden gedaan.

B. Politieke bijeenkomsten

Het karakter van een Huis van de Wijk is dat die openstaat voor algemeen toegankelijke activiteiten voor en door wijkbewoners. In dat licht dienen ook aanvragen voor politieke bijeenkomsten te worden gezien.

Alleen die politieke bijeenkomsten die openbaar toegankelijk zijn, mogen plaatsvinden in het Huis van de Wijk.

Bepalen of de politieke bijeenkomst plaats mag vinden in het Huis van de Wijk

Is er een vraag om een politieke bijeenkomst in het Huis van de wijk te houden die openbaar toegankelijk is (inclusief de pers).

Ja/Nee

- Indien het antwoord **ja** is dan kan de ruimte verhuurd worden.
- Indien het antwoord **nee** is dan kan geen ruimte van het Huis van de Wijk voor deze politieke bijeenkomst worden verhuurd.

Bij twijfelgevallen neemt de beheerder contact op met de gemeente (cluster MO, beleidsadviseur gebied van PGW&Z) waarmee wordt afgestemd of verhuur van de ruimte voor een politieke bijeenkomst is toegestaan. In onderling overleg wordt bepaald of de ruimte wel of niet verhuurd kan worden.

De beheerder van Het Huis van de Wijk dient in alle gevallen waarin op basis van een verzoek ruimte al of niet wordt verhuurd voor politieke bijeenkomsten, dit te melden aan de gemeente (cluster MO). De melding dient uiterlijk 2 weken na het verzoek te worden gedaan.

In alle situaties hiervoor beschreven, waarbij ruimte(n) van de Huizen van de Wijk worden verhuurd voor religieuze erediensten, levensbeschouwelijke of politieke activiteiten, dient de beheerder van het Huis van de Wijk een kostendekkende huur in rekening te brengen.

Dit afwegingskader treedt in werking per 1 juli 2019

MOTIE: Beveiliging islamitische instellingen

De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 21 maart 2019, ter bespreking van Tweeminutendeбат over beveiliging islamitische instellingen;

Constateerende dat:

- de recente gebeurtenissen waarbij er een vreselijke aanslag op een moskee is gepleegd in Nieuw-Zeeland en waarbij de As-Soennah moskee in Den Haag onteerd werd getuigen van een voorstelbare dreiging voor islamitische instellingen en binnen de islamitische gemeenschap voor angstgevoelens hebben gezorgd;
- de burgemeester aangeeft dat er een voorstelbare dreiging voor islamitische instellingen bestaat vanuit extreemrechtse groeperingen, waarover ook in het laatste Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland wordt aangegeven dat deze groeperingen vooral actief zijn met intimiderende en radicale acties;
- Rotterdam uitgaat van de volgende dreigingsscenario's: intimidatie, vandalisme en brandstichting;

Overwegende dat:

- er in 2017-2018 een project is uitgevoerd om de veiligheid bij en weerbaarheid van moskeeën te vergroten;
- het goed is dat de burgemeester dit proactief heeft opgepakt en aan de slag is gegaan om de veiligheid van moskeeën te verbeteren;
- van de helft van alle Rotterdamse moskeeën de bestuursleden en/of vrijwilligers niet heeft deelgenomen aan de veiligheidstrainingen;
- een derde van de moskeeën geen schouw heeft laten uitvoeren;
- dit project alleen zag op moskeeën, terwijl er een risico bestaat ten aanzien van islamitische instellingen in brede zin;
- dit project een eenmalige financiering betrof, maar de veiligheidsrisico's voor islamitische instellingen nog steeds bestaan;

19.3

Tegen: Leefbaar, PW

Verzoekt de burgemeester:

- bij de kaderbrief met een voorstel te komen om de activiteiten in het kader van de beveiliging van islamitische instellingen door te zetten en hier voldoende middelen voor vrij te maken, om zodoende het bereik van de activiteiten uit 2017 en 2018 te vergroten, met specifieke aandacht voor de groep moskeeën die geen schouw hebben laten uitvoeren en niet hebben deelgenomen aan de veiligheidstrainingen, alsmede met als doel om de activiteiten in het kader van de beveiliging van islamitische instellingen te verbreden naar andere religieuze instellingen;
- het project uit 2017-2018 in het kader van de beveiliging van moskeeën te evalueren om te bezien of hier lessen uit getrokken kunnen worden;
- hierover aan de Raad te rapporteren,

en gaat over tot de orde van de dag.

Stephan van Baarle
DENK Rotterdam

Kevin van Eikeren
PvdA Rotterdam

Nadia Arsieni
D66 Rotterdam

Stephan Leewis
Groenlinks Rotterdam

Nourdin el Ouali
NIDA Rotterdam

Aart van Zevenbergen
SP Rotterdam

Ellen Verkoelen
50Plus Rotterdam

Tjalling Vonk
CU-SGP

19.3

Gemeente Rotterdam

Burgemeester

Ing. A. Aboutaleb
Burgemeester

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: BBO@rotterdam.nl
Inlichtingen: Rianne Lemmen-de Graaf
Telefoon: 010-4895100

Portefeuillehouder: A. Aboutaleb
Dienst: directie Veiligheid
Ons kenmerk: 19bb019334

Datum: **30 JUL 2019**

Betreft: Afdoeningsvoorstel Motie Beveiliging islamitische instellingen (19bb13537) en Toezegging Beveiliging islamitische instellingen (19bb13192)

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:

Afdoeningsvoorstel toezegging Beveiliging islamitische instellingen (19bb13192) en motie Beveiliging islamitische instellingen (19bb13537).

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Op 14 maart jl. heb ik uw raad toegezegd om in overleg te gaan met islamitische organisaties over wensen en behoeften t.a.v. veiligheid (19bb13192). Op 21 maart jl. heeft uw raad een motie aangenomen over de beveiliging van islamitische instellingen (19bb13537). Hieronder treft u een afdoeningsvoorstel aan voor deze toezegging en motie.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Programma Veilig@Rotterdam 2018-2023.

Toelichting:

Op 14 maart 2019 heb ik uw raad toegezegd (19bb13192) dat ik in overleg ga met islamitische organisaties over wensen en behoeftes op het terrein van veiligheid en dat ik met de resultaten en bevindingen terug kom bij de raad.

Met de motie 'Beveiliging islamitische instellingen' (19bb13537) heeft u mij verzocht:

- Om met een voorstel te komen om de activiteiten in het kader van de beveiliging van islamitische instellingen door te zetten en hier voldoende middelen voor vrij te maken, om zodoende het bereik van de activiteiten uit 2017/2018 te vergroten, alsmede met als doel om de activiteiten in het kader van de beveiliging van islamitische instellingen te verbreden naar andere religieuze instellingen;
- Het project uit 2017/2018 in het kader van de beveiliging van moskeeën te evalueren om te bezien of hier lessen uit getrokken kunnen worden;
- Hierover aan de raad te rapporteren.

Project veiligheid moskeeën 2017/2018: activiteiten en resultaten

Naar aanleiding van incidenten in binnen- en buitenland startte in september 2017 een project om de veiligheid van moskeeën en haar bezoekers te vergroten.

De gekozen activiteiten richtten zich op drie door de NCTV aangegeven dreigingsscenario's: intimidatie, vandalisme/inbraak en brandstichting. Moskeeën kregen de volgende activiteiten aangeboden, waar zij op vrijwillige basis aan deel konden nemen:

- Moskeeën hebben BHV-middelen en het Handboek Veiligheid religieuze instellingen ontvangen. Beiden bieden mogelijkheden voor een bestuur om zelf actief met veiligheid aan de slag te gaan.
- Bestuursleden en vrijwilligers konden deelnemen aan een veiligheidstraining. De veiligheidstraining is in maart/april 2019 opnieuw aangeboden. In totaal zijn 88 personen van 25 Rotterdamse moskeeën getraind.
- Alle moskeeën kregen een veiligheidsschouw aangeboden. Bij 22 van de 35 moskeeën heeft een schouw van de locatie plaatsgevonden, waarna het bestuur een adviesrapport met aanbevelingen op gebied van fysieke, technische en organisatorische maatregelen heeft ontvangen.
- Voorwaarde om gebruik te maken van het aanbod van fysieke beveiligingsmaatregelen (hang- en sluitwerk en veiligheidsfolie op ramen) is dat een locatie geschouwd is. Van de 22 geschouwde locaties zijn er op 15 locaties fysieke maatregelen genomen.

Evaluatie project 2017/2018 en behoefte op het terrein van veiligheid

De toezegging en de motie zien erop toe dat zowel het project uit 2017/2018 geëvalueerd werd om te bezien of hier lessen uit te trekken vielen, alsmede om in overleg te gaan met islamitische instellingen om hun behoefte op gebied van veiligheid uit te vragen. Hieraan is op verschillende manieren vorm gegeven:

- Onder de moskeeën is een enquête uitgezet over de tevredenheid over het project, over de veiligheidsbehoefte in het algemeen en specifiek of zij alsnog interesse hebben in veiligheidstrainingen, schouw en fysieke beveiligingsmaatregelen (laatste twee indien daar eerder geen gebruik van gemaakt is). Belangrijkste leerpunten:
 - De veiligheidstrainingen worden gewaardeerd omdat ze bijdragen aan kennis en bewustzijn. Besturen hopen op herhaling en uitbreiding van de training.
 - Over de schouw liepen de meningen uiteen; sommigen waren tevreden, voor anderen was het doel van de schouw niet duidelijk. Zij bleken de schouw als een controle te zien, in plaats van een mogelijkheid om op basis van verkregen advies zelf aan de slag te gaan met veiligheid. Op de fysieke maatregelen werd overwegend positief gereageerd.
 - Op de vraag waar nog meer behoefte aan is op gebied van veiligheid kwamen uiteenlopende antwoorden, o.a. meer cameratoezicht, aanwezigheid van politie tijdens het vrijdaggebed, bij feestdagen en na incidenten, behoefte aan EHBO-trainingen en AED, en goed contact met gemeente en politie.
- In maart/april 2019 zijn (interreligieus) veiligheidstrainingen aangeboden. Alle deelnemers (86) hebben na afloop een kort evaluatieformulier ingevuld. Door bijna alle deelnemers is de training als (zeer) nuttig ervaren en voldeed hij aan de

verwachting. Enkele tips ten aanzien van vorm en inhoud worden meegenomen in toekomstige trainingen.

- Op 2 juli jl. is een avondbijeenkomst georganiseerd voor moskeebestuurders en koepelorganisaties om te spreken over de veiligheid van islamitische organisaties. Zestien personen van moskeeën en koepelorganisaties waren aanwezig. Er is o.a. gesproken over onveiligheidsgevoelens binnen de gemeenschap, teruggekeken naar het project, en vooral gesproken over waar de behoefte nu ligt. Belangrijkste punten:
 - Op moment van een aanslag of vervelend incident in de wereld neemt het gevoel van onveiligheid toe, maar onveiligheidsgevoelens zijn verder beperkt. Veiligheid wordt door moskeebezoekers belangrijk gevonden, maar gemak weegt vaak zwaarder.
 - De veiligheidstrainingen worden als waardevol beschreven, omdat ze zorgen voor bewustwording en praktisch ingestoken zijn. Omdat gewerkt wordt met vrijwilligers en bestuursleden die vaak wisselen vindt men het belangrijk dat de trainingen structureel aangeboden worden. Ook wordt op bepaalde thema's om uitbreiding of verdieping gevraagd.
 - De meeste aanwezigen geven aan dat er een goed lijntje is tussen moskeebestuur en wijkagent en zijn ook erg over de wijkagenten te spreken. De relatie met politie en gemeente wordt door allen erg belangrijk gevonden. Juist vanwege de soms snelle wisseling van bestuursleden is het belangrijk dat alle partijen in die relatie blijven investeren en waar nodig opnieuw opbouwen. Aan de gemeente wordt gevraagd om duidelijk te communiceren wat in het kader van het project precies aan de moskeeën aangeboden wordt.
- Tot slot zijn in de afgelopen maanden ook veel individuele gesprekken gevoerd over veiligheid tijdens afspraken en werkbezoeken, bijvoorbeeld met schoolbestuurders, vertegenwoordigers van koepelorganisaties en moskeebestuurders. Met name bij islamitische onderwijsinstellingen blijkt na recente incidenten in binnen- en buitenland een behoefte te zijn aan handvatten om te werken aan de veiligheid op scholen.

Vervolg: voorgestelde activiteiten

Navraag bij de NCTV leert dat wij nog steeds rekening moeten houden met de drie eerder genoemde dreigingsscenario's. Dit betekent dat we met het eerder gekozen maatregelenpakket nog steeds op het juiste pad zitten. Daarom worden de volgende vervolgvormen voorgesteld:

- De veiligheidstrainingen worden als (zeer) nuttig ervaren. Na de zomervakantie zullen de veiligheidstrainingen daarom opnieuw worden aangeboden, ditmaal aan bestuurders, vrijwilligers en bepaalde functionarissen van moskeeën, islamitische scholen en bepaalde andere religieuze instellingen. De training zal in overleg met de trainer naar aanleiding van de geuite behoefte aangescherpt worden en in de toekomst structureel aangeboden worden.
- Moskeeën die nog geen gebruik hebben gemaakt van het aanbod om een schouw uit te laten voeren en fysieke beveiligingsmaatregelen aan te laten brengen, krijgen dat aanbod nogmaals. Verschillende moskeeën hebben in de enquête of mondeling al aangegeven dit alsnog te willen.

Vanuit de gemeente zullen we duidelijker communiceren over het aanbod (wat betaalt/regelt de gemeente), de voorwaarden (zonder schouw geen fysieke beveiligingsmaatregelen) en het doel (bijv. de schouw is geen statische controle, maar een mogelijkheid om met het advies zelf actie te ondernemen).

- Islamitische scholen zijn reeds benaderd of zij gebruik willen maken van een schouw. Zij hebben allen aangegeven hiervan gebruik te willen maken; afspraken worden momenteel ingepland en de schouw wordt voor of kort na de zomervakantie uitgevoerd.
- Uit de enquêtes en gesprekken bleek een behoefte om op reguliere basis in gesprek te blijven met politie en gemeente. In overleg tussen betrokken koepelorganisaties, politie en gemeente wordt bezien hoe hier het beste invulling aan gegeven kan worden.

Uit de enquête bleek dat er ook behoefte is aan andere maatregelen, zoals meer cameratoezicht en –bewaking en aanwezigheid van politie bij moskeeën. Dreiging en risico geven daartoe momenteel geen aanleiding. Mocht dit in de toekomst wel het geval zijn wordt dit vanzelfsprekend heroverwogen.

Het budget wat benodigd is voor het uitvoeren van bovengenoemde activiteiten zal vrijgemaakt worden binnen de begroting van directie Veiligheid. Op het moment dat alle activiteiten zijn afgerond (naar verwachting eerste helft 2020) zal ik uw raad over de resultaten informeren.

Ik stel voor hiermee toezegging 19bb13192 en motie 19bb13537 als afgedaan te beschouwen.

De burgemeester van Rotterdam,

A. Aboutaleb

Bijlage(n):

- Motie Beveiliging islamitische instellingen (19bb13537).

Gemeente Rotterdam
Burgemeester

Ing. A. Aboutaleb
Burgemeester

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: BBO@rotterdam.nl
Inlichtingen: Rianne Lemmen-de Graaf
Telefoon: 010-4895100

Aan de Gemeenteraad

Portefeuillehouder: A. Aboutaleb
Dienst: directie Veiligheid
Ons kenmerk: 20bb017166

Datum: 16 november 2020

Betref: Afdoeningsvoorstel Motie Beveiliging islamitische instellingen (19bb13537)

Onderwerp:

Afdoeningsvoorstel motie Beveiliging islamitische instellingen (19bb13537).

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Op 21 maart 2019 heeft uw raad een motie aangenomen over de beveiliging van islamitische instellingen (19bb13537). Hieronder treft u het afdoeningsvoorstel aan voor deze motie.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Programma Veilig@Rotterdam 2018-2023.
- Toezegging Beveiliging islamitische instellingen (19bb13192).

Toelichting:

Naar aanleiding van de toezegging (19bb13192) en de motie (19bb13537) over de beveiliging van islamitische instellingen heb ik uw raad op 30 juli 2019 een brief gestuurd. In deze brief stond aangegeven welke activiteiten zijn uitgevoerd en welke resultaten behaald zijn binnen het project 'veiligheid moskeeën' uit 2017/2018, welke lessen te leren vielen uit de evaluatie van dit project, welke behoefte er leefde op het gebied van veiligheid, en welke activiteiten er voor het vervolg in 2019 en 2020 werden voorgesteld. Nu deze activiteiten zijn uitgevoerd wil ik u informeren over de resultaten.

Veiligheidstrainingen

In oktober 2019 zijn veiligheidstrainingen voor bestuursleden en vrijwilligers van islamitische instellingen georganiseerd. Voor deze training hebben zich 12 personen van 6 verschillende organisaties aangemeld, 9 personen hebben de training daadwerkelijk gevolgd. Navraag leerde dat deze trainingen relatief kort op de vorige ronde (maart/april 2019) georganiseerd werden, en er weinig wisselingen in bestuursleden en vrijwilligers waren geweest. Derhalve was de interesse kleiner dan verwacht. Uit het evaluatieformulier dat na afloop is ingevuld bleek wel dat de aanwezigen de training als (zeer) nuttig en waardevol hebben ervaren. Doel was om in het najaar van 2020 wederom veiligheidstrainingen te organiseren voor religieuze instellingen. De tweede coronagolf heeft dit tot op heden verhinderd, maar indien de maatregelen het toelaten, worden in het eerste kwartaal van 2021 alsnog veiligheidstrainingen

georganiseerd. Na drie rondes veiligheidstrainingen zijn in totaal nu 97 personen van 29 verschillende islamitische organisaties getraind.

Aan de islamitische scholen in Rotterdam is ook een veiligheidstraining aangeboden. In het voorjaar is van dat aanbod geen gebruik gemaakt, mogelijk mede door sluiting van de scholen vanwege corona. In schooljaar 2020/2021 zal het aanbod nog een keer gedaan worden, op een moment dat de coronamaatregelen dat toelaten.

Schouwen

In de zomer en het najaar van 2019 zijn alle Rotterdamse islamitische basis- en middelbare scholen geschouwd. Iedere locatie heeft een adviesrapport met aanbevelingen op gebied van fysieke, technische en organisatorische maatregelen ontvangen.

Moskeeën die in 2017/2018 geen gebruik hadden gemaakt van de mogelijkheid tot een schouw hebben dit aanbod nogmaals gekregen. Negen instellingen hebben hier alsnog gebruik van gemaakt, waarmee nu 31 van de 35 moskeeën geschouwd zijn. Twee instellingen waren nog aan het verhuizen/verbouwen en kunnen indien gewenst op een later moment alsnog van de schouw gebruik maken. De twee resterende locaties hebben, ondanks uitleg over de schouw, ervoor gekozen hier geen gebruik van te maken.

Fysieke beveiligingsmaatregelen

Moskeeën die in 2017/2018 geen gebruik hadden gemaakt van het aanbod tot het laten aanbrengen van fysieke beveiligingsmaatregelen (veiligheidsfolie op ramen, verbeteren hang- en sluitwerk) hebben dit aanbod nogmaals gekregen. Zeven instellingen wilden hiervan gebruik maken. Bij zes locaties zijn fysieke beveiligingsmaatregelen aangebracht, op één locatie bleken de voorzieningen al van voldoende kwaliteit. Bij drie instellingen is het aanbrengen van fysieke beveiligingsmaatregelen door een (voorgenomen) verbouwing of verhuizing nu niet aan de orde; zij kunnen indien noodzakelijk hier op een later moment alsnog gebruik van maken. De resterende locaties zijn of niet geschouwd (waardoor ze geen aanspraak kunnen maken op fysieke beveiligingsmaatregelen), of hebben ervoor gekozen geen gebruik te maken van het aanbod.

BHV-middelen

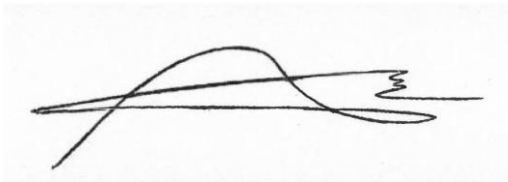
Voor zeven moskeeën die eerder geen gebruik hadden gemaakt van het aanbod van BHV-middelen (veiligheidshesjes, keycards en taakkaarten per BHV-rol) zijn deze middelen nogmaals ingekocht en verstrekt.

Afronding en vervolg

De activiteiten die ik in mijn brief van 30 juli 2019 heb aangekondigd zijn tot uitvoering gebracht. Er is vanuit gemeente en politie goed contact met de koepelorganisaties en met individuele organisaties. Zoals hierboven aangegeven krijgen scholen in het nieuwe schooljaar alsnog de kans een veiligheidstraining te volgen en krijgen verbouwende/verhuizende moskeeën de kans om de schouw of fysieke beveiligingsmaatregelen waar gewenst op een later moment in te halen. De veiligheidstrainingen zullen (interreligieus) jaarlijks worden aangeboden aan bestuursleden en vrijwilligers van religieuze instellingen. Indien de coronamaatregelen het toelaten zullen de trainingen weer georganiseerd worden. Op dit moment geven dreiging en risico geen aanleiding tot het nemen van andere of intensievere maatregelen. Mocht dit in de toekomst wel het geval zijn wordt dit vanzelfsprekend heroverwogen.

Ik stel voor hiermee motie 19bb13537 als afgedaan te beschouwen.

De burgemeester,

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a final horizontal stroke with a small wavy flourish at the end.

Ing. A. Aboutaleb

Bijlage(n):

- Motie Beveiliging islamitische instellingen (19bb13537).
- Brief Afdoeningsvoorstel toezegging en motie Beveiliging islamitische instellingen d.d. 30 juli 2019 (19bb19334).